

TROMS fylkeskommune

ROMSSA fylkkuohkan

BUDSJETT 2016

ØKONOMIPLAN

2016 – 2019

Innhold

Fylkesrådets innstilling til økonomiplanvedtak 2016-2019	5
FYLKESRÅDETS INNLEDNING	11
1 ØKONOMIPLAN OG DEN ØKONOMISKE SITUASJONEN	13
Den økonomiske situasjonen.....	13
Netto driftsresultat.....	14
Disposisjonsfond.....	16
Lånegjeld.....	18
2 RAMMEBETINGELSER.....	20
Befolkningsendringer.....	20
Pensjon, lønns- og prisvekst.....	20
3 INNTEKTER	22
Skatt og rammetilskudd	22
4 NYE DRIFTSTILTAK	24
5 INNSPARINGER	25
6 INVESTERINGER OG FINANSIERING	26
Gjeld.....	28
7 FINANSUTGIFTER OG -INNTEKTER	29
8 HOVEDOVERSIKT NETTO DRIFTSRAMMER 2016-2019	32
9 POLITISKE STYRINGSORGANER.....	33
10 KONTROLLORGANER.....	35
11 UTDANNING.....	36
Driftsbudsjett.....	36
Gjennomføring, elevtallsprognoser og skolestruktur	38
Videregående skoler (A)	43
Fag- og yrkesopplæring (B)	45
Utdanningsetaten sentralt (C).....	50
Annen opplæring (D)	56
Annen aktivitet (E).....	59
Investeringsbudsjett.....	60
12 TANNHELSE	62
Driftsbudsjett.....	63
Distriktstjenesten.....	65
Spesialisthelsetjenesten	66
Universitetstannklinikken (UTK).....	67

	Investeringsbudsjett.....	67
13	KULTUR	68
	Driftsbudsjett.....	69
	Regionalt folkehelsearbeid.....	71
	Friluftsliv.....	72
	Fylkesbiblioteket	73
	Kulturminnevern og musèer.....	75
	Kunst- og kulturformidling	77
	Idrett	80
14	SAMFERDSEL OG MILJØ	81
	Driftsbudsjett.....	82
	Kollektivtrafikk.....	88
	Fylkesveier	92
	Øvrige områder	94
	Investeringsbudsjett.....	96
15	NÆRING	103
	Driftsbudsjett.....	103
	Verktøy – søkbare virkemidler.....	103
	Nærings- og regional utvikling	106
16	STAB- OG STØTTEFUNKSJONER	111
	Driftsbudsjett.....	111
	Stabssjefen	113
	Drift- og utbyggingscenteret	117
	Øvrige støttefunksjoner	118
17	SEKTOROVERGRIPENDE POSTER.....	120
	Obligatoriske hovedoversikter	125
	Vedlegg 1 Sentrale forutsetninger i økonomiplanperioden.....	127

Fylkesrådets innstilling til økonomiplanvedtak 2016-2019

1. Fylkestinget vedtar følgende økonomiske rammer for økonomiplanen 2016-2019.

Tabell -. Hovedoversikt økonomiplan 2016-2019. I 1000 kr

Minus=inntekt, Pluss=utgift		2016	2017	2018	2019
00	Politiske styringsorganer	28 139	29 039	28 139	29 539
01	Kontrollorganer	5 161	5 161	5 161	5 161
10	Stabs- og støttefunksjoner	149 857	149 792	149 542	148 802
20	Utdanning	1 049 664	1 043 427	1 039 527	1 029 877
40	Tannhelse	120 411	120 411	120 411	119 811
50	Kultur	94 913	95 148	95 133	94 658
60	Samferdsel	1 276 281	1 250 119	1 245 458	1 239 228
70	Næring	44 628	44 763	44 763	44 538
90	Sektorovergrepene poster. Spesifisert:	-2 766	-30 873	-54 930	-63 418
	Innsparing sentraladm. Fordeles i løpet av året	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
	Avsetning til lønnsvekst 2015	35 761	35 761	35 761	35 761
	Avsetning lønnsvekst 2016, 2,7 pst.	31 700	31 700	31 700	31 700
	Pensjonsutgifter	29 644	29 644	29 644	29 644
	Mva kompensasjon (samlepost til fordeling)	-7 692	-7 692	-7 692	-7 692
	Leieinntekter UiT (lokaler flyfag)	-270	-648	-648	-648
	Leieinntekter Nord-Troms vgs (Lerøy Aurora AS og Skjervøy kommun)	-264	-633	-633	-633
	Ref. kapitalutgifter fra Tromsø kommune Rassikring	-582	-552		
	Ref. Kveøy-forbindelsen (Kvæfjord kommune og Kveøyforbindelsen)	-1 250	-1 250	-1 250	-1 250
	Ref. kapitalutgifter Dale-Alvestad Harstad kommune	-2 002	-1 954	-1 906	-1 859
	Refusjon kapitalutgifter TANN-bygget fra staten	-17 234	-16 754	-16 259	-15 765
	Refusjon fra samferdsel	-2 400	-5 500	-7 500	-8 200
	Dekning kapitalutgifter fra etatene	-66 577	-91 395	-114 547	-122 876
A	Sum sektorer, netto utgifter	2 766 288	2 706 987	2 673 204	2 648 196
	Skatteinntekter	-840 000	-840 000	-840 000	-840 000
	Inntektsutjevning	-104 000	-104 000	-104 000	-104 000
	Rammetilskudd	-1 996 915	-1 979 227	-1 961 538	-1 943 849
B	Sum inntekter (ekskl. renter)	-2 940 915	-2 923 227	-2 905 538	-2 887 849
C	BRUTTO DRIFTSRESULTAT (=A+B)	-174 627	-216 240	-232 334	-239 653
	Renteutgifter	79 620	92 850	97 900	99 850
	Aksjeutbytte	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
	Renteinntekter	-5 500	-6 250	-7 500	-7 500
	Rentekompensasjon skolebygg	-3 610	-3 450	-3 290	-3 000
D	Netto renteutgifter	69 510	82 150	86 110	88 350
E	Avdrag på lån	102 118	119 919	140 343	149 988
F	NETTO DRIFTSRESULTAT (=C+D+E)	-2 999	-14 171	-5 881	-1 315
	Brukt slik:				
	Avsetning til/bruk av disposisjonsfond	2 999	14 171	5 881	1 315
	Avsetning til/bruk av disposisjonsfond - premieavvik				
	Overføringer til investeringsregnskapet				
	Dekning/bruk av tidligere års under-/overskudd				
G	REGNSKAPSMESSIG RESULTAT når skatt og rammetilskudd er justert i fht statsbudsjettet	0	0	0	0

2. De vedtatte rammene gir følgende netto driftsresultat for perioden:

	2016	2017	2018	2019
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene	0,10 %	0,48 %	0,20 %	0,05 %

Fylkestinget konstaterer at den økonomiske stillingen til Troms fylkeskommune er svak. Netto driftsresultat omtrent null hele perioden, og vi mangler driftsreserver til å takle omstilling og uforutsette utgifter. Gjelden er ikke spesielt høy isolert sett, men sett i sammenheng med lavt netto driftsresultat og disposisjonsfondet er renter og avdrag en stor belastning for økonomien. Vedtatte investeringer i økonomiplan 2015-2018 øker gjeldsgraden betydelig.

3. Fylkesrådet ser med bekymring på det voksende premieavviket som vil belaste økonomien til fylkeskommunen i årene fremover. Dersom det er et netto mindreforbruk i budsjettoppfølginger gjennom året eller regnskapsresultat vil fylkesrådet foreslå å sette dette av til disposisjonsfond premieavvik.

4. Fylkestinget vedtar følgende nye driftstiltak:

	2016	2017	2018	2019
Politikerområdet sum	2 281	2 281	2 281	2 281
Økt partistøtte	1 300	1 300	1 300	1 300
Økning av fylkesrådet fra 4 til 5 fylkesråd	1 150	1 150	1 150	1 150
Inndekning tidligere vedtatt innsparing	450	450	450	450
Servicekontoret for funksjonshemmede	-619	-619	-619	-619
Stab og støttefunksjoner sum	1 575	1 710	1 460	1 460
Nye tiltak/økte utgifter bredbånd, lisens- og vedlikeholdsutgifter økonomisystemet	1 530	1 530	1 530	1 530
GISLine-koordinator	620	755	755	755
Sekretariat Nord-Norsk råd	250	250		
Red Drift og utbygging; Salg av Sikkerhetssenteret og Solhov	-825	-825	-825	-825
Utdanning sum	5 939	5 679	5 679	5 679
Innspart husleie OT/PPT		-260	-260	-260
Oppfølging statsbudsjett:				
Økt lærlingtilskudd	5 939	5 939	5 939	5 939
Kultur sum	1 915	2 165	2 165	2 165
Meløyvær & Frøy	250	500	500	500
Opptopping Nordnorsk Kulturavtale	350	350	350	350
Oppfølging statsbudsjett:				
Kultur - Den kulturelle spaserstokken	1 315	1 315	1 315	1 315
Næring sum	-345	-210	-210	-210
Akvakultur - saksbehandler (inkl vannforvaltning)	620	755	755	755
Nedleggelse Nord-Norsk Fjellovervåking	-965	-965	-965	-965
Samferdsel sum	64 602	64 602	64 602	64 602
Oppfølging statsbudsjettet:				
Komp arb.giveravg transportsektoren	30 297	30 297	30 297	30 297
Styrking vegvedlikehold	19 605	19 605	19 605	19 605
Fergeavløsningsmidler	8 700	8 700	8 700	8 700
Økt mva transportsektoren	6 000	6 000	6 000	6 000
Sektor 90 da organisatorisk plassering ikke er gjort:	1 200	1 200	1 200	1 200
Mobbeombud/Eleombud	1 200	1 200	1 200	1 200
SUM ENDRINGER	77 166	77 426	77 176	77 176

5. Fylkestinget vedtar følgende innsparinger i økonomiplanen:

	0,5 % nedtrekk i 2019
Stabs- og støttefunksjoner	740
Utdanning	5 150
Tannhelse	600
Kultur	475
Samferdsel	6 230
Næring	225
SUM	13 420

6. Fylkestinget vedtar følgende investeringer i økonomiplanperioden:

Kostnadsanslag og finansiering	BUD 2016	BUD 2017	BUD 2018	BUD 2019	Sum økplan 2016-2019
Tromsøpakke 3 (Troms fylkeskommunes bidrag)	5 000				5 000
Transportnett Tromsø		24 000			24 000
Harstadpakke (Troms fylkeskommunes bidrag)	13 000				13 000
Bjarkøy-forbindelsen	267 000	100 000	31 000		398 000
Langsund-forbindelsen	150 000	250 000	150 000	24 422	574 422
Hansnes - Grunnfjord	18 000				18 000
Planmidler	3 500	3 000			6 500
Planmidler rassikring	3 200				3 200
Planmidler Ullsfjordforbindelsen	7 000				7 000
Tilskudd RDA-midler	-3 000				-3 000
Tilskudd fra kommuner	-1 500				-1 500
Ekstraordinært avdrag lån rassikring	8 000				8 000
Statstilskudd rassikring	-8 000				-8 000
Miljø- og servicetiltak	1 000				1 000
Tiltak iht. Handlingsplan for fylkesveg				152 120	152 120
Langbakken	35 000	65 000			100 000
Fv 142 Gratangsbotn (GS)	16 000				16 000
Overført fra drift samferdsel	-7 330				-7 330
Kommunal egenandel	-900				-900
Fv86 Grunnreis-Tømmervik-Djupvik GS	20 000				20 000
SUM INVESTERINGER SAMFERDSEL	546 700	442 000	181 000	176 542	1 346 242
Bardufoss Høgtun videregående skole. Nybygg	134 000	67 000			201 000
Senja videregående skole. Nybygg verkstedlokaler	44 000				44 000
Ny videregående skole i Breivika. Nybygg, renovering	10 500	62 000	104 000	104 000	280 500
Bardufoss Høgtun, Flyfag	22 500				22 500
Skjervøy	17 425				17 425
SUM INVESTERINGER UTDANNING	228 425	129 000	104 000	104 000	565 425
Utstyr tannhelse	2 500				2 500
SUM INVESTERINGER	777 625	571 000	285 000	280 542	1 914 167

7. Følgende låneopptak dekkes innenfor rammen til samferdsel:
 - a. Alle rentekompensasjonslån knyttet til vegformål
 - b. Alle ordinære låneopptak i økonomiplanperioden
8. Refusjoner på rentekompensasjonslån, tilskudd fra Harstad Kommune (Bjarkøyforbindelsen) og Karlsøy Kommune (Langsundforbindelsen) inntektsføres på rammen til samferdsel.
9. Avdragstiden på nye ordinære låneopptak til vegformål og skolebygg settes til:
 - a. 30 år for skolebygg
 - b. 40 år for vegformål

Budsjett 2016:

1. Det vedtas et netto driftsbudsjett på kr 2.766.288.000.
2. Skattøret settes til 2,65 prosent som er høyeste lovlige sats i henhold til tilleggsproposisjonen til statsbudsjettet. Dersom skattøret endres ved behandling av statsbudsjettet i Stortinget, endres skattøret i tråd med denne endringen.
3. Fylkestinget vedtar et investeringsbudsjett på kr 777.625.000 hvorav kr 596.926.000 finansieres ved låneopptak. Av låneopptaket er 143,9 mill. kroner lån med rentekompensasjon og 20 års løpetid.

Investeringsbudsjettet fordeler seg med kr 228.425.000 på utdanning og kr 546.700.000 på samferdsel.
4. Budsjett til kontrollorganer, inklusiv kjøp av revisjonstjenester fra KOMREV NORD og kontrollutvalg for 2016 vedtas med netto driftsutgifter på kr 5.161.000 inklusive prisvekst.
5. Fylkestinget ber fylkesrådet ferdigstille mandat for elev- og lærlingeombud, og lyse ut stillingen.
6. Fylkestinget ber fylkesrådet sette i gang prosjekt Mobbeombud i 2016, med tanke på samarbeid med kommuner i Troms.
7. Fylkeskommunens trekkrettigheter settes til 100 mill. kroner i 2016.
8. Fylkestinget delegerer til fylkesrådet å:
 - a. Fordele avsetninger til lønnsvekst i tråd med resultatene av lønnsforhandlingene i 2015 (helårsvirkning) og 2016.
 - b. Justere innleggelse av nye tiltak foreslått i budsjett 2015 i fht mva.
 - c. Fordele samlepost merverdiavgiftskompensasjon forholdsvis på alle etater
 - d. Justere for økte pensjonsutgifter (løpende premie KLP og SPK samt reguleringspremien).

FYLKESRÅDETS INNLEDNING

Vi bor i en av verdens mest spennende regioner. Nord-Norge har de siste årene hatt høyere økonomisk vekst enn resten av landet. Foreløpig holder landsdelen stand, men også vi må forberede oss på tider med omstilling og lavere vekst. Vi har enorme muligheter gjennom forvaltning av ressurser og tilrettelegging av et nyskapende, grønt og fremtidsrettet næringsliv. Fylkesrådet Myrseth presenterte 2.oktober 2015 sin politiske plattform, «Framtida skapes i Nord», med stor optimisme på vegne av Troms og landsdelen. Nord-Norge kan være landsdelen som sikrer Norges velferd i fremtiden. Det er vår jobb som fylkets fremste politikere å legge til rette for en bærekraftig utnyttelse av våre ressurser, og det er vår jobb å legge til rette slik at vi får realisert vårt potensial.

Men vi må likevel erkjenne at vår rolle som utviklingsaktør er under sterkt press. Innfasing av nytt inntektssystem vedtatt av Stortinget gir betydelig reduserte overføringer til fylkeskommunen utover i planperioden. Samtidig blir en stadig større andel av det totale budsjettet bundet opp til dekning av kapitalkostnader. Dette medfører at dagens driftsnivå ikke er bærekraftig over tid.

Skal vi drive med utviklingsarbeid er det også viktig å ha økonomiske verktøy. De regionale utviklingsmidlene, RDA og overføringene til de regionale kontorene i Innovasjon Norge blir stadig mindre. Fylkesrådet mener at et sterkt regionalt folkevalgt nivå er det beste utgangspunktet for å lede utviklingsarbeidet. Det gir nærhet og kunnskap om lokalsamfunnene som til sammen utgjør Troms.

Den økonomiske situasjonen krever omstilling over tid. Da er det viktig å sikre bred involvering og en prosess som forankres godt. Fylkesrådet vil gjennomføre dette i samarbeidet med våre samarbeidspartnere og gjennom dialog med partene i arbeidslivet. Målet vil uansett være at fylkeskommunen skal fortsette med å levere gode tjenester, og gjennomføre et godt utviklingsarbeid, innenfor realistiske og bærekraftige økonomiske rammer.

Tromsø er en viktig motor i fylket gjennom sitt store og brede kompetansemiljø, næringsliv og sentrum for store offentlige virksomheter. Det gjør byen viktig for hele Nord-Norge. Samtidig må vi anerkjenne at store deler av fylkets økonomiske og menneskelige ressurser og fortrinn er spredt over hele fylket. Skal vi hente ut fylkets fulle potensial må vi evne og ha vilje også til å satse på de små lokalsamfunnene. Fylkesrådet mener at utvikling av den desentraliserte skolestrukturen er et viktig bidrag i denne sammenheng. I økonomiplanen tar vi derfor de første skrittene for å prøve ut nye opplæringsmodeller i tråd med strategiene i fylkestingsmeldingen om fag- og yrkesopplæringen.

Trygge og effektive transportveier er en grunnleggende forutsetning for desentralisert bosetning og for at lokale ressurser skal kunne utvikles og hentes ut. Tunge kapitalkostnader gjør at fleksibiliteten i samferdselsbudsjettet ikke er stor. Fylkesrådet har likevel skapt handlingsrom til å prioritere opp transportløsninger som er viktig i et næringsperspektiv, samt styrke innsatsen for å øke sikkerheten både for myke og harde trafikanter.

Hensynet til klima og natur, barns og unges transportbehov og til trygghet og trivsel i boområder tilsier en offensiv holdning til utvikling av et stadig bedre kollektivtilbud. Fylkesrådet arbeider tett sammen med Tromsø kommune for å gjennomføre tiltak i tråd med forutsetningene for bymiljøavtale og belønningsordning og slik øke andelen kollektivreiser ytterligere. Samtidig legges det gjennom Harstad-pakken opp til å kunne øke kollektivandelen betydelig også her.

Regjeringens forslag til statsbudsjett inneholder et betydelig kutt i de regionale utviklingsmidlene. Fylkesrådet er dypt uenig i at et mer sentralstyrt utviklingsarbeid er til beste for hele fylket, og legger derfor til grunn at vår rolle som utviklingsaktør må styrkes over eget ordinært driftsbudsjett. Det legges derfor opp til en styrking av kapasiteten hos næringsetaten, en styrking av tverrsektorielle støttefunksjoner samt innføring av tidligere vedtatte tilskudd på kulturområdet.

Fylkesrådet legger i sin plattform vekt på at det er dagens ungdommer som skal lede an i framtidens Troms. Det uttrykker en tydelig vilje til å satse nettopp på ungdom. Ved å gi ungdom muligheter og ansvar rustet vi dem til å ta lederrollene når landsdelen skal utvikles. Fylkesrådets oppriktige engasjement for å satse på ungdom vises gjennom flere av prosjektene som nå vil bli satt i gang. Det vil blant annet bli satt i gang forsøk med service- og bestillingsruter, aktivitetskort for vanskeligstilte og kulturkort for ungdom. I tillegg vil en heving av aldersgrensa på barnebillett bli vurdert i forbindelse med kollektivplanen som legges fram i mars.

1 ØKONOMIPLAN OG DEN ØKONOMISKE SITUASJONEN

Økonomiplanen har en netto driftsramme på sektorene på 2,76 mrd. kroner i 2016. Innstilling til økonomiplan er i balanse, men praktisk talt uten avsetning til disposisjonsfond eller egenkapital i investeringene. Som følge av innfasing av siste års effekt av nytt inntektssystem har fylkesrådet foreslått innsparing på knapt 13,5 mill. kroner som er fordelt på sektorene. Investeringene i perioden er 1,346 mrd. kroner hvorav 1,068 mrd. kroner er lånefinansiert.

Den økonomiske situasjonen

Den økonomiske stillingen til Troms fylkeskommune er svak. Netto driftsresultat er minst 52 mill. kroner lavere enn fylkesrådet anbefaler, og vi mangler driftsreserver til å takle omstilling og uforutsette utgifter. Disposisjonsfondet bør være mellom 350 og 400 mill. kroner. Budsjettoppfølgingen per oktober som også behandles i fylkestinget i desember, indikerer et disposisjonsfond på 182 mill. kroner ved utgangen av 2015. Gjelden er ikke spesielt høy isolert sett, men sett i sammenheng med lavt netto driftsresultat og disposisjonsfondet er renter og avdrag en stor belastning for økonomien. Vedtatte investeringer i økonomiplan 2015-2018 øker gjeldsgraden betydelig.

Det betyr at utgangspunktet for økonomiplanen er at det ikke er noe handlingsrom og nye prioriteringer må finansieres ved reelle omprioriteringer.

I statsbudsjettet for 2016 foreslås en nominell vekst i rammetilskudd og skatteinntekter (frie inntekter) for Troms fylkeskommune på 88,6 mill. kroner i forhold til anslaget for 2015. Korrigert for pris- og lønnsvekst er veksten 15,8 mill. kroner. Innenfor denne rammen har staten lagt føringer for økt styrking av vegvedlikeholdet (19,6 mill. kroner) og økt lærlingtilskudd (2,4 mill. kroner), samt kompensasjon for fergeavløsningsmidler til Rya (8,7 mill. kroner) og økt merverdiavgift på transportsektoren (6 mill. kroner), til sammen 36,7 mill. kroner. Dette betyr at økningen i statsbudsjettet ikke dekkerføringene i statsbudsjettet. Årsaken er innfasing av nytt inntektssystem (2. års virkning) og lavere utgiftsutjevning som følge av justeringer av kriterier og relativt svakere befolkningsendringer enn landsgjennomsnittet.

Det er lagt til grunn en nedgang i rammetilskuddet i økonomiplanperioden som følge av innfasing av nytt inntektsnivå. Utover den inntektsnedgangen som er lagt inn i økonomiplanen, viser befolkningsprognoser at vi kan forvente ytterligere inntektsnedgang på rundt 15 mill. kroner allerede i 2017. Dersom befolkningsprognosene slår til vil vi få store utfordringer i årene fremover både inntektsmessig da rammetilskuddet avhenger av vår relative andel av befolkningen og antall 16-18 åringer, og innenfor videregående opplæring som forventer en elevtallsnedgang på over 10 prosent.

Økte kapitalutgifter på veginvesteringer er forutsatt dekket innenfor bevilgningen til vegvedlikehold. I 2019 vil det bare være i underkant av 5 mill. kroner igjen til dekkelegging innenfor bevilgningen hvis faste driftskontrakter holdes fast. En vurdering av det samlede behovet for økonomisk omstilling må ta i betraktning behovet for å dekke disse kapitalkostnadene på annen måte.

Fylkeskommunen kan i liten grad påvirke sine inntekter. På lang sikt er bedring av den finansielle situasjonen kun mulig ved å redusere kostnadssiden, slik at nivået mellom inntekter

og utgifter blir mer balansert. Vi har små muligheter til å redusere renter og avdrag de nærmeste årene da løpetiden på lån er strukket opp mot kommunelovens krav om minimumsavdrag. Det betyr at vi må redusere driftsutgiftene for å styrke økonomien.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter, er det viktigste finansielle nøkkeltallet. Netto driftsresultat viser hva som er igjen av driftsinntektene når driftsutgifter og finansposter (renter og avdrag) er trukket fra, det vil si hva som er igjen til å dekke uforutsette utgifter og egenkapital til investeringer.

Netto driftsresultat:

Det som er igjen av driftsinntektene når alle driftsutgifter og finansutgifter (renter og avdrag) er betalt.

Anbefalt nivå 4 %.

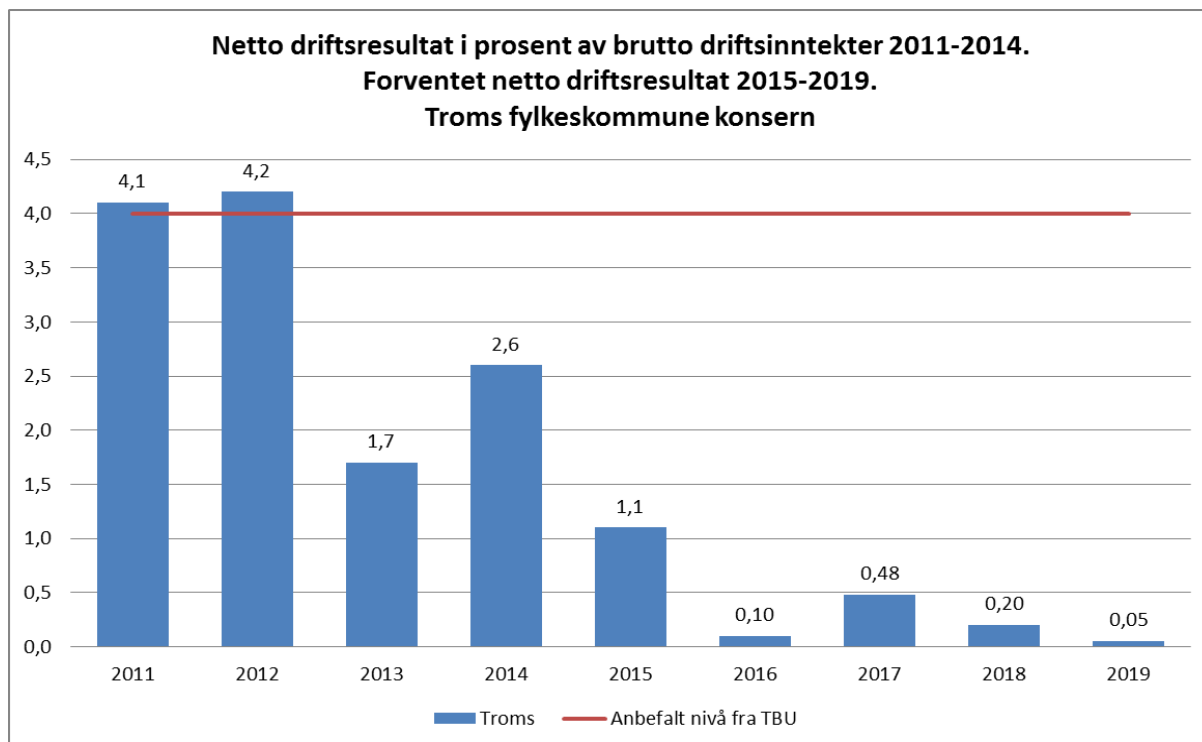
Status Troms: 2,6 % i 2014, mellom budsjettert med 0,1 og 0,48 % om lag 0 hvert av årene i økonomiplanperioden

Netto driftsoverskudd er helt avgjørende for å ha handlingsrom i en fylkeskommune. Dersom netto driftsresultat er negativ, har ikke fylkeskommunen økonomisk bæreevne over tid. Netto driftsresultat er dermed en sentral størrelse for å bedømme fylkeskommunens økonomiske handlefrihet.

Teknisk beregningsutvalg for kommunesektoren og KMD regner netto driftsresultat som hovedindikator for økonomisk balanse i kommunesektoren, og anbefaler fra 2014 at netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene over tid bør være 4 prosent.

For Troms fylkeskommune må det korrigeres for netto bruk av bundne fonds for at netto driftsresultat skal være en god indikator på soliditeten. Fra 2004 fikk fylkeskommunene en mer sentral rolle som regional utviklingsaktør og den påfølgende innføring av RDA-midler førte til at fylkene fikk store øremerkede statstilskudd, hvor overføringene fra staten inntektsføres et år, mens utbetalingen av pengene i stor grad strekker seg over flere år. For å få et mer korrekt bilde av soliditeten i økonomien korrigeres netto driftsresultat for avsetning til og bruk av bundne fonds. For Troms fylkeskommune legges denne korrigeringen til grunn i alle analyser.

I figuren nedenfor er netto driftsresultat (korrigert) for Troms fylkeskommune i perioden 2011-2014 og forventet netto driftsresultat for 2015 og innstilling til økonomiplan 2016-2019 vist.

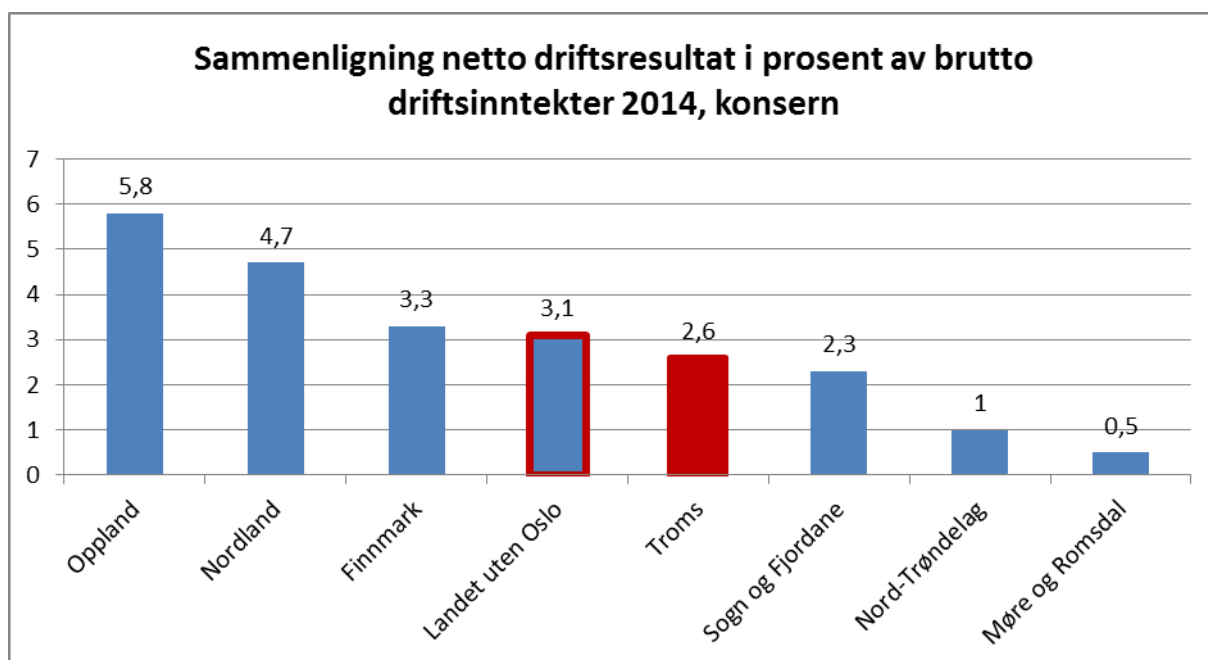

I 2011 og 2012 hadde Troms resultater som lå over anbefalte 4 prosent. Netto driftsresultat var spesielt godt de første årene etter forvaltningsreformen i 2010 som følge av betydelig økning i ansvar og overføring av midler knyttet til samferdselsformål. I 2013 og 2014 var netto driftsresultat betydelig lavere enn anbefalt nivå med henholdsvis 1,7 og 2,6 prosent av brutto driftsinntekter. I 2014 var netto driftsresultat 1,4 prosentpoeng lavere enn anbefalt, noe som utgjør vel 52 mill. kroner.

Budsjettert netto driftsresultat i økonomiplanen er om lag null i hele økonomiplanperioden.

Figuren nedenfor viser utviklingen i de nordligste fylkeskommunene, landsgjennomsnittet utenom Oslo og den fylkeskommunen med best resultat (Oppland). For Troms fylkeskommune er tallene for hvert av årene korrigert for netto bruk av bundne fonds. For de andre fylkeskommunene er det ikke gjort tilsvarende korrigeringer, da det ikke er tilgjengelig informasjon om dette er relevant i andre fylker.

Netto driftsresultat for gjennomsnittet av fylkeskommunene utenom Oslo, var 3,1 prosent i 2014. Troms var med sine 2,6 prosent blant fylkeskommunene med lavest netto driftsresultat, og lavere enn både Nordland og Finnmark.

Fylkesrådet har som målsetting gjennom en langsiktig omstillingsprosess å bedre netto driftsresultat til 4 prosent. I 2014 ville et netto driftsresultat på 4 prosent utgjort 146 mill. kroner. Samtidig er det fylkesrådets mål å dekke en større andel av kapitalkostnadene fra samferdselsetatens investeringer utenfor deres ramme. Samlet gir dette et langsiktig nedstyringsbehov på om lag 300 mill. kroner. Behovet for en godt forankret prosess og kvalitativt bærekraftige løsninger gjør at denne målsettingen ikke kan nås ved behandlingen av økonomiplan for 2016-2019.

Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet er det eneste fondet som fritt kan benyttes til å dekke utgifter i både drift- og investeringsregnskapet. Størrelsen på disposisjonsfondet er et uttrykk for hvor stor økonomisk buffer fylkeskommunen har, og den delen av reservene som best gir uttrykk for den økonomiske handlefriheten. Det finnes ikke noen klar norm for hvor stort disposisjonsfondet bør være, men i en rapport om økonomiske nøkkeltall anbefaler Telemarksforskning, jmf. Riksrevisjonens rapport, at disposisjonsfondet bør utgjøre mellom fem og ti prosent av (fylkes)kommunens inntekter.

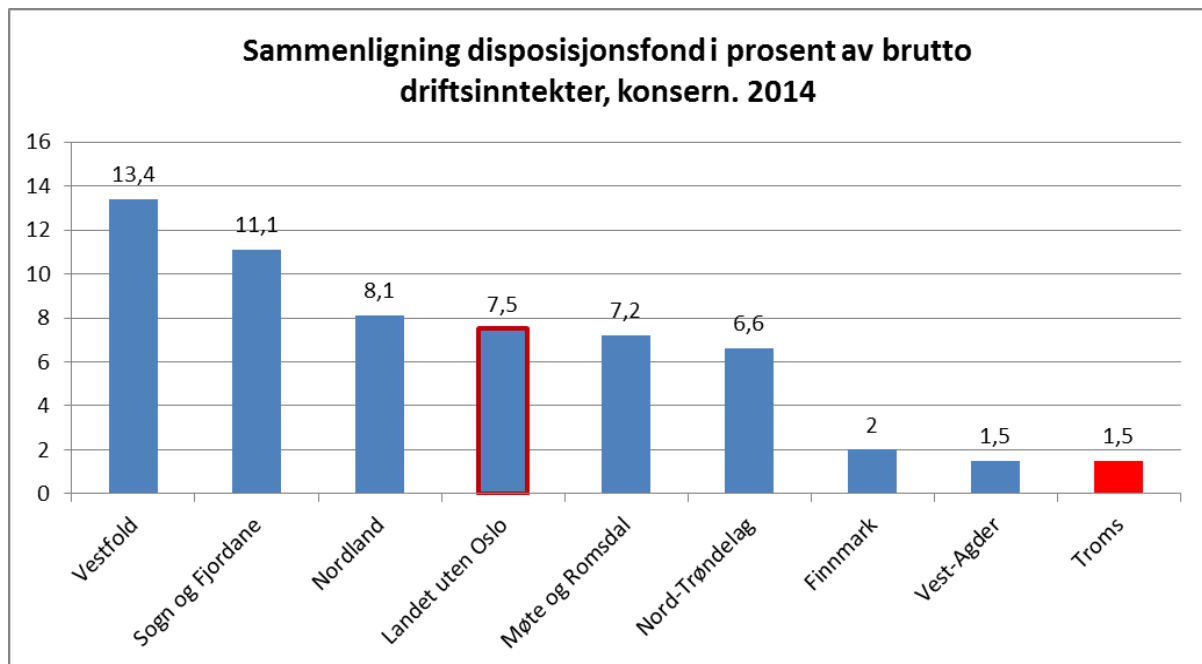
Disposisjonsfond

Akkumulert driftsoverskudd som er satt av til reserver i årenes løp.

Anbefalt nivå: 10 % av driftsinntektene

Status Troms: 1,5 % i 2014, økende til 7 % i 2019

Figuren nedenfor viser disposisjonsfondet i prosent av inntektene for alle fylkeskommunene unntatt Oslo ved utgangen av 2014.

I figuren er det vist at Troms fylkeskommune lavest disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter med 1,5 prosent ved utgangen av 2014. I kroner utgjør disposisjonsfondet 61 mill. kroner, og inkluderer åpningsbalansen til Troms fylkestrafikk FKF på 50 mill. kroner som nå skal tilbakeføres til fylkeskommunen. Gjennomsnittet for fylkeskommunene er 7,5 prosent. Troms fylkeskommune bør ha et disposisjonsfond på mellom 350 og 400 mill. kroner for å ha et disposisjonsfond på anbefalt nivå på 10 prosent av brutto driftsinntekter. I budsjettoppfølgingene gjennom 2015 er disposisjonsfondet styrket med 121 mill. kroner inkludert 20 mill. kroner til disposisjonsfond for premieavvik, og fylkesrådet foreslår å sette av nesten 25 mill. kroner i økonomiplanperioden. Hvor mye dette utgjør i prosent av inntektene avhenger av inntektsveksten, men med inntektsnivået i 2016 øker disposisjonsfondet til 7 prosent i 2019. Til tross for dette mangler vi 150-200 mill. kroner i forhold til anbefalt nivå.

Fylkesrådet har som langsiktig målsetting å øke disposisjonsfondet til minimum 350 mill. kroner. Forutsetningen for å nå dette målet er stram økonomisk styring over tid for å skape et reelt handlingsrom.

Budsjettert fondsavsetning i økonomiplanperioden

Det er gitt en oversikt over fylkeskommunens disposisjonsfond og planlagte avsetninger til disposisjonsfond i tabellen nedenfor.

Disposisjonsfond. I kroner	
Disposisjonsfond pr 31.12.2014 inkl. åpningsbalanse Troms fylkestrafikk FKF	60 782
Avsetning til disposisjonsfond budsjettoppfølging per 30.4. og 31.8.2014	101 343
Avsetning til disposisjonsfond premieavvikk budsjettoppfølging per 31.8.2014	20 000
Planlagt disposisjonsfond pr 31.12.2015	182 125
Avsetning til disposisjonsfond i innstilling til økonomiplan 2016-2019	24801
Planlagt disposisjonsfond pr 31.12.2019	206 926

Lånegjeld

Investeringene i Troms fylkeskommune finansieres i hovedsak av lånemidler, og egenkapitalen er nesten utelukkende kompensasjon for merverdiavgift knyttet til investeringene. På grunn av høyt investeringsnivå har Troms fylkeskommune hatt en kraftig vekst i lånegjelden over en tiårsperiode. Lånegjelden var om lag 2,0 mrd. kroner pr. 31.12.2014. Ved utgangen av 2003 var den knapt 0,65 mrd. kroner, det vil si en volumvekst på 207,7 prosent de siste 11 år.

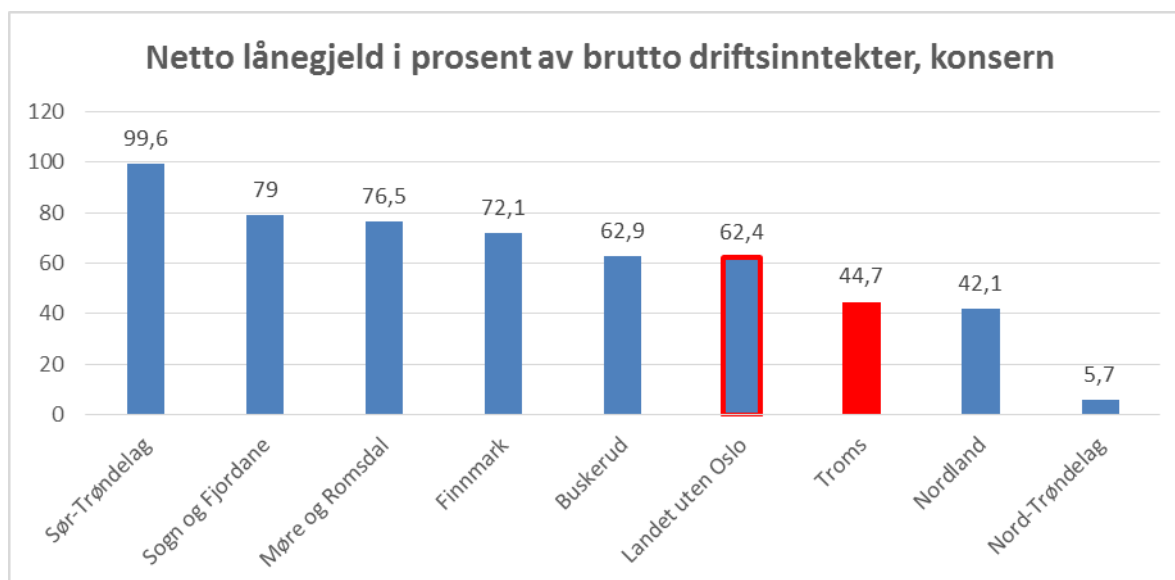
Netto lånegjeld = Innlån – Utlån

Gjeldsgrad: Netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene

Anbefalt nivå: Under 50 % av årlige driftsinntekter

Status Troms: 44,7 % i 2014, økende til 102 % i 2019

Figuren nedenfor viser utviklingen i netto lånegjeld for Troms fylkeskommune og landsgjennomsnittet utenom Oslo over perioden 2010-14.

I 2010 var gjeldsbelastningen målt ved netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter 44 prosent i snitt for alle fylkeskommunene unntatt Oslo. Per utgangen av 2014 har

gjeldsbelastningen for fylkeskommunene utenom Oslo økt til 62,4 prosent. I Troms har gjeldsgraden økt fra 41,8 til 44,7 prosent.

Troms fylke har dermed relativ lav gjeldsbelastning i forhold til gjennomsnittet av fylkeskommunene ved utgangen av 2014, men med de vedtatte investeringer og innstilling til økonomiplan 2016-2019, øker gjelden fra 2 mrd. kroner til 3 mrd. kroner. Gjeldsgraden øker dermed betydelig. Hvor mye avhenger av inntektsveksten, men med inntektsnivået i 2016 øker gjeldsgraden til over 100 prosent.

Fylkesrådet har som målsetting at samlet gjeldsbelastning ikke skal øke i vesentlig grad utover allerede vedtatt nivå.

2 RAMMEBETINGELSER

Befolkningsendringer

Sett i forhold til landet har Troms hatt en lavere, men positiv vekst i folketallet de siste fem årene. Totalt har fylket 7 000 flere innbyggere enn for fem år siden, en økning på 4,4 prosent. Fødselsoverskuddet er noe lavere enn landsgjennomsnittet, mens nettoinnflytting ovenfor utlandet er omtrent like stort som for hele landet. Dette gjør at Troms sin andel av den norske befolkningen reduseres fra 3,16 til 3,05 prosent.

Det som gjør befolkningsveksten i Troms lavere enn for Norge som helhet, er en stor flyttestrøm fra Troms til landets andre fylker. De største flyttestrømmene går til storbyene i sør: Oslo, Trondheim og Bergen. Lekkasjen er størst blant unge voksne, men gjelder alle aldersgrupper. En del av denne flyttestrømmen kan forklares med innvandrere som flytter videre etter å ha bodd noen år i Troms, men selv om man holder dette utenfor for dette går den innenlandske flyttestrømmen i all hovedsak sørover.

Tabell 1: Befolkningsutvikling og prognoser for regionene i Troms. SSBs middelalternativ.

	Årlig endring i prosent, 2010-2015	Årlig endring i prosent, 2015-2025	Folketall 2015	Prognose 2025
Sør-Troms (unntatt Harstad)				
Harstad	0,3 %	0,4 %	11 838	12 346
Harstad (inkl. Bjarkøy)	0,8 %	0,7 %	24 676	26 398
Midt-Troms (unntatt Lenvik)				
Lenvik	0,3 %	0,3 %	18 709	19 218
Lenvik	0,5 %	0,9 %	11 535	12 568
Balsfjord og Karlsøy	0,3 %	0,5 %	8 009	8 389
Tromsø	1,6 %	0,8 %	72 681	78 668
Nord-Troms	-0,2 %	0,4 %	16 005	16 575
Troms	0,9 %	0,7 %	163 453	174 162
Norge	1,3 %	1,1 %	5 165 802	5 710 615

Det er store forskjeller i befolkningsutviklingen innad i fylket. Befolkningen i Tromsø har økt med 5 376 personer i 5 års-perioden, Harstad med 937. Det er altså en fortsatt sentralisering i fylket. En forklaring på dette er flyttemønsteret, men en annen viktig forklaring er befolkningssammensetningen. En yngre befolkning gjør at fødselsoverskuddet i byene er høyere enn for resten av fylket og dette forsterker sentraliseringen.

Pensjon, lønns- og prisvekst

Lønns- og prisvekst

Generell prisvekst på kommunale tjenester (kommunal deflator) er anslått til 2,7 prosent. Både lønns- og prisvekst er 2,7 prosent. Lønnsveksten er vektet høyere enn prisveksten. For Troms fylkeskommune er det beregnet og avsatt 31,7 mill. kroner til dekning av lønnsvekst i 2016 i

økonomiplanen. Beløpet er budsjettert under «Sektorovergrepene poster», og vil bli fordelt ut på den enkelte sektors ramme i løpet av 2016 på basis av lønnsforhandlingene.

Det er lagt til grunn en prisvekst på 2,7 prosent ved prisjustering av rammene. Prisveksten er lagt til sektorenes rammer, og utgjør til sammen 41,1 mill. kroner.

Pensjon

Utgiftene til pensjon reduseres med i underkant av 5 mill. kroner fra 2015 til 2016, og ligger fast i hele økonomiplanperioden. Hovedårsaken til reduksjonen er reduserte løpende pensjoner og reguleringspremien er satt noe ned som følge av lavere lønnsoppgjør enn lagt til grunn.

Premieavvik

Siden 2002 har akkumulerte årlige premieavvik økt betydelig, både samlet for sektoren og for Troms fylkeskommune. I fylkeskommunen var premieavviket ved utgangen av 2014 med omlag 233 mill. kroner (inkl. arbeidsgiveravgift), en netto økning på 40 mill. kroner fra året før.

Premieavviket korrigert for amortisering av tidligere års premieavvik er budsjettert med 22 mill. kroner for 2016.

Troms fylkeskommune har hittil valgt å ikke avsette positive premieavvik til fond, men har fullt ut disponert disse «inntektene». Imidlertid påvirkes både arbeidskapitalen og likviditetsbeholdningen negativt av at de årlige positive premieavvikene (fratrasket årlig amortisering av tidligere års premieavvik) inntektsføres og disponeres i regnskapet. Dersom fylkeskommunen på et tidspunkt kommer i en situasjon med en reelt sett negativ likviditet som følge av store positive premieavvik, kan en måtte gå til det skritt å ta opp likviditetslån for å kunne dekke de reelle forpliktelsene. I år med negative premieavvik etablerer vi en pensjonsgjeld. Det vil derfor være et mål for fylkesrådet å etablere et premieavviksfond for å dempe både de likviditetsmessige og de regnskapsmessige ulempene ved svingende premieavvik.

Pensjon er også omtalt under kap. 17 Sektorovergrepene poster.

For å unngå betydelige variasjoner i kommunesektorens pensjonsutgifter fra år til år og skape en jevnere belastning i regnskapene endret Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) fra og med 2002 regnskapsprinsipp knyttet til pensjon, slik at beregnede pensjonskostnader erstattet pensjonsutgifter som tellende for resultatet i kommuneregnskapet. Forskjellen mellom pensjonsutgiftene (fakturerte/betalte premier) og pensjonskostnadene (teoretisk beregnede kostnader), premieavviket, blir utgifts- eller inntektsført i forbindelse med regnskapsavslutningen, slik at regnskapet kun blir belastet med den beregnede pensjonskostnaden. Enkelte fylkeskommuner amortiserer dette premieavviket over 1 år, mens de fleste, som Troms fylkeskommune, har fulgt 15-års regelen fram til 2011, 10-år 2012-2014 og 7 år fra og med 2015.

Målsettingen er at budsjettmessig og regnskapsmessig stabilitet og forutsigbarhet oppnås, og at de akkumulerte årlige premieavvik over tid går mot null. Så langt har denne målsettingen vist seg vanskelig å oppnå.

3 INNTEKTER

I tabellen nedenfor vises budsjett for rammetilskudd, skatt, inntektsutjevning, renter og utbytte i økonomiplanperioden vist.

Skatt og rammetilskudd

Skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning (frie inntekter) er anslått til 2,94 mrd. kroner i 2016 for Troms fylkeskommune.

	Vedtatt BUD	Økonomiplan 2016-2019			
	2015	2016	2017	2018	2019
Rammetilskudd	-1 912 436	-1 996 915	-1 979 227	-1 961 538	-1 943 849
Skatt	-805 800	-840 000	-840 000	-840 000	-840 000
Inntektsutjevning	-101 100	-104 000	-104 000	-104 000	-104 000
Sum frie inntekter	-2 819 336	-2 940 915	-2 923 227	-2 905 538	-2 887 849
Renter mv.	-5 500	-5 500	-6 250	-7 500	-7 500
Utbytte	-1 633	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum finansinntekter	-7 133	-6 500	-7 250	-8 500	-8 500
SUM INNTEKTER	-2 826 469	-2 947 415	-2 930 477	-2 914 038	-2 896 349

2015 i 2015-priser, økonomiplan 16-19 i 2016-priser

Innenfor denne rammen har staten lagt føringer for økt styrking av vegvedlikeholdet (19,6 mill. kroner) og økt lærlingtilskudd (2,4 mill. kroner), samt kompensasjon for fergeavløsningsmidler til Rya (8,7 mill. kroner) og økt mva for transportsektoren (6 mill. kroner), til sammen 36,7 mill. kroner. Dette betyr at økningen i Statsbudsjettet ikke dekker føringene i statsbudsjettet. Årsaken er innfasing av nytt inntektssystem (2. års virkning) og lavere utgiftsutjevning som følge av justeringer av kriterier og relativt svakere befolkningsendringer enn landsgjennomsnittet.

Rammetilskudd i statsbudsjettet er basert på befolkningstall pr 1.7.2015 som er endelige tall. Inntektsutjevningen for 2016 vil bli beregnet på basis av befolkningstall pr 1.1.2016. Disse tallene er klar februar 2016, og budsjettert inntektsutjevning er derfor basert på befolkningstall pr. 1.7.2015. Skatteinngangen for 2016 – og dermed inntektsutjevningen – er usikker helt til nyåret 2017 når endelige skattetall for 2016 er klar. Dette utgjør en usikkerhet i budsjetterte skatteinntekter og inntektsutjevning.

I økonomiplanperioden er det budsjettert med nedgang i rammetilskuddet som følge av innfasing av nytt inntektssystem. Inntektsnedgangen er 17,6 mill. kroner per år, til sammen 75,2 mill. kroner. Det er ikke lagt inn andre endringer i prognosene som forventet inntektsøkning gjennom bevilgninger i statsbudsjettet. Dette gjøres normalt ikke, da det ikke gis signaler fra regjering og Stortinget om hvordan rammene til kommunesektoren vil endre seg utover neste budsjettår.

Det er heller ikke lagt inn forventet inntektsnedgang som følge av forventede befolkningsendringer. Dersom befolkningsprognosene som er omtalt i kap. 2 realiseres, kan vi forvente en nedgang i frie inntekter isolert sett på 15 mill. kroner allerede i 2017, økende til vel 20 mill. kroner i 2019. Dette må innarbeides i økonomiplan 2017-2020.

Skatt og inntektsutjevning er øket med 5,9 prosent som er i tråd med anslaget i statsbudsjettet.

Endring av inntektssystemet for fylkeskommunene

Nytt inntektssystem for fylkeskommunene fases gradvis inn i perioden 2015 til 2019. Det er budsjettert med fullt utslag av endringene i 2019.

Kriteriene og tapskompensasjonen er noe justert fra 2016. Summen av endringene gir en nedgang i frie inntekter på 75,2 mill. kroner når de er faset inn med full virkning fra 2019.

Finansinntekter

Finansinntektene er budsjettert med 5,5 mill. kroner og utbytte med 1,0 mill. kroner i 2016. Det vises til nærmere omtale i kap. 7.

4 NYE DRIFTSTILTAK

Fylkesrådet foreslår i sitt forslag til Økonomiplan 2016-2019 noen nye driftstiltak/rammeøkninger. I 2016 utgjør dette tilsammen 77,166 mill. kroner. Av dette er 71,855 mill. kroner oppfølging av føringer i statsbudsjettet eller bevilgninger som kommer på grunn av økte kostnader (økt merverdiavgift og arbeidsgiveravgift til sammen 36 mill. kroner). Det er lite rom for å bevilge friske midler til nye tiltak i økonomiplanperioden.

Oppfølging av vedtatte endring, statsbudsjett 2016 og nye tiltak. I 1000 kr

	2016	2017	2018	2019
Politikerområdet sum	2 281	2 281	2 281	2 281
Økt partistøtte	1 300	1 300	1 300	1 300
Økning av fylkesrådet fra 4 til 5 fylkesråd	1 150	1 150	1 150	1 150
Inndekning tidligere vedtatt innsparing	450	450	450	450
Servicekontoret for funksjonshemmede	-619	-619	-619	-619
Stab og støttefunksjoner sum	1 575	1 710	1 460	1 460
Nye tiltak/økte utgifter bredbånd, lisens- og vedlikeholdsutgifter økonomisystemet	1 530	1 530	1 530	1 530
GISLine-koordinator	620	755	755	755
Sekretariat Nord-Norsk råd	250	250		
Red Drift og utbygging; Salg av Sikkerhetssenteret og Solhov	-825	-825	-825	-825
Utdanning sum	5 939	5 679	5 679	5 679
Innspart husleie OT/PPT		-260	-260	-260
Oppfølging statsbudsjett:				
Økt lærlingtilskudd	5 939	5 939	5 939	5 939
Kultur sum	1 915	2 165	2 165	2 165
Meløyvær & Frøy	250	500	500	500
Opptopping Nordnorsk Kulturavtale	350	350	350	350
Oppfølging statsbudsjett:				
Kultur - Den kulturelle spaserstokken	1 315	1 315	1 315	1 315
Næring sum	-345	-210	-210	-210
Akvakultur - saksbehandler (inkl vannforvaltning)	620	755	755	755
Nedleggelse Nord-Norsk Fjellovervåking	-965	-965	-965	-965
Samferdsel sum	64 602	64 602	64 602	64 602
Oppfølging statsbudsjettet:				
Komp arb.giveravg transportsektoren	30 297	30 297	30 297	30 297
Styrking vegvedlikehold	19 605	19 605	19 605	19 605
Fergeavløsningsmidler	8 700	8 700	8 700	8 700
Økt mva transportsektoren	6 000	6 000	6 000	6 000
Sektor 90 da organisatorisk plassering ikke er gjort:	1 200	1 200	1 200	1 200
Mobbeombud/Eleombud	1 200	1 200	1 200	1 200
SUM ENDRINGER	77 166	77 426	77 176	77 176

5 INNSPARINGER

Tidligere vedtatte innsparinger videreføres. Som følge av siste års innføring av nytt inntektssystem i 2019 er det behov for ytterligere innsparinger. Fylkesrådet foreslår å fordele innsparingen med 0,5 prosent av netto driftsramme i 2019 på sektorene, til sammen 13,42 mill. kroner. Fordelingen er vist nedenfor.

Tabell. Innsparinger i 2019. I 1000 kr

	0,5 % nedtrekk
Stabs- og støttefunksjoner	740
Utdanning	5 150
Tannhelse	600
Kultur	475
Samferdsel	6 230
Næring	225
SUM	13 420

I tillegg er kapitalutgiftene på nye investeringsprosjekter på samferdsel foreslått dekket innenfor rammen til samferdsel. Det betyr i realiteten redusert ramme til drift- og vedlikehold av fylkesveg.

6 **INVESTERINGER OG FINANSIERING**

Samlet investering i økonomiplanen er nesten 1,9 mrd. kroner. Av dette lånefinansieres 1,068 mrd. kroner, 243 mill. kroner finansieres ved merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringene, 11 mill. kroner med bompenger og 32,7 mill. kroner er annen egenkapital. Dette er vist i tabellen nedenfor.

Økonomiplan 2015-2018 ble vedtatt med flere store investeringsprosjekter både på utdanning og samferdsel. I løpet av 2016 vil det stå nye verkstedlokaler klar på Senja vgs, skolested Finnfjordbotn og det er byggestart på den nye Bardufoss Høgtun vgs. Den nye skolen i Breivika er planlagt delvis tatt i bruk høsten 2018 og hele skolen står klar fra skolestart høsten 2019. På samferdsel er de to fergeavløsningsprosjektene Bjarkøy og Langsund planlagt ferdigstilt henholdsvis 2018 og 2019.

Innsparinger som følge av skolestrukturendringer er ikke lagt inn som en spesifikk finansiering i investeringene. Disse er i økonomiplan lagt inn som innsparing (nedtrekk) av rammen til utdanning. Når innsparingen realiseres vil den fordeles mellom bygg og eiendom (drift, vedlikehold og strøm) og utdanning (administrativ innsparing).

Tabell. Samlede investeringer og finansiering i økonomiplan 2016-2019. I 1000 kr

Kostnadsanslag og finansiering	BUD 2016	BUD 2017	BUD 2018	BUD 2019	Sum økplan 2016-2019
Tromsøpakke 3 (Troms fylkeskommunes bidrag)	5 000				5 000
Transportnett Tromsø		24 000			24 000
Harstadpakke (Troms fylkeskommunes bidrag)	13 000				13 000
Bjarkøy-forbindelsen	267 000	100 000	31 000		398 000
Langsund-forbindelsen	150 000	250 000	150 000	24 422	574 422
Hansnes - Grunnfjord	18 000				18 000
Planmidler	3 500	3 000			6 500
Planmidler rassikring	3 200				3 200
Planmidler Ullsfjordforbindelsen	7 000				7 000
Tilskudd RDA-midler	-3 000				-3 000
Tilskudd fra kommuner	-1 500				-1 500
Ekstraordinært avdrag lån rassikring	8 000				8 000
Statstilskudd rassikring	-8 000				-8 000
Miljø- og servicetiltak	1 000				1 000
Tiltak iht. Handlingsplan for fylkesveg				152 120	152 120
Langbakken	35 000	65 000			100 000
Fv 142 Gratangsbotn (GS)	16 000				16 000
Overført fra drift samferdsel	-7 330				-7 330
Kommunal egenandel	-900				-900
Fv86 Grunnreis-Tømmervik-Djupvik GS	20 000				20 000
SUM INVESTERINGER SAMFERDSEL	546 700	442 000	181 000	176 542	1 346 242
Bardufoss Høgtun videregående skole. Nybygg	134 000	67 000			201 000
Senja videregående skole. Nybygg verkstedlokaler	44 000				44 000
Ny videregående skole i Breivika. Nybygg, renovering	10 500	62 000	104 000	104 000	280 500
Bardufoss Høgtun, Flyfag	22 500				22 500
Skjervøy	17 425				17 425
SUM INVESTERINGER UTDANNING	228 425	129 000	104 000	104 000	565 425
Utstyr tannhelset	2 500				2 500
SUM INVESTERINGER	777 625	571 000	285 000	280 542	1 914 167
<u>Finansiering:</u>					
EK, mva-kompensasjon	-136 965	-107 200	-54 250	-53 442	-243 057
Statstilskudd rassikring	-11 000	-	-	-	-11 000
Tilskudd RDA-midler	-3 000	-	-	-	-3 000
Tilskudd fra kommuner	-2 400	-	-	-	-2 400
Overføring fra drift samferdsel	-7 330	-	-	-	-7 330
Forsikringssum	-3 732				-3 732
Inntekter salg sikkerhetssenteret	-2 572				-2 572
Overføring fra drift utdanning	-2 700				-2 700
Sum Egenkapital	-169 699	-107 200	-54 250	-53 442	-266 787
Bompenger	-11 000				-11 000
Bruk av rentekompensasjonslån	-143 900	-143 900	-143 900	-143 900	-575 600
Bruk av lån	-453 026	-319 900	-86 850	-83 200	-492 855
Sum finansiering	-777 625	-571 000	-285 000	-280 542	-1 346 242

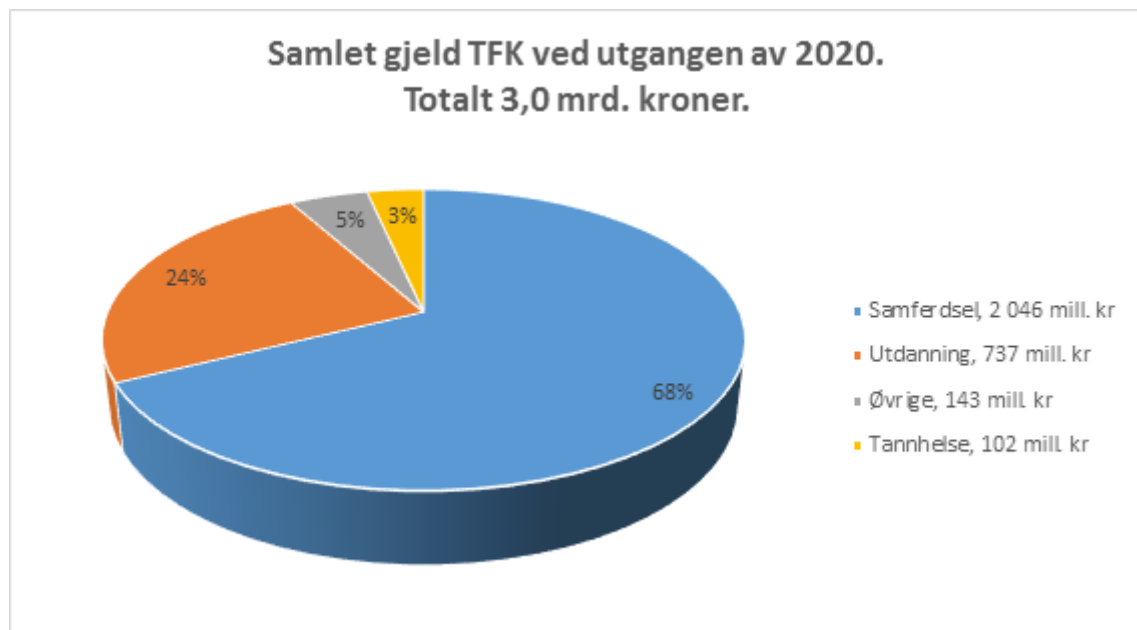
For nærmere omtale vises det til kommentarer om investeringsbudsjettet i kap. 11 Utdanning og kap. 14 Samferdsel.

Gjeld

Ved utgangen av 2015 vil fylkeskommunen ha om lag 2,166 mrd. kroner i lånegjeld. Det foreslås låneopptak på tilsammen 1,068 mrd. kroner i økonomiplanen. Samlet lånegjeld i utgangen av økonomiplanperioden vil være 3 mrd. kroner. Årsaken til den store økningen skyldes i hovedsak låneopptak på tilsammen 850 mill. kroner knyttet til Bjarkøy og Langsund forbindelsen og tilsammen nesten 390 mill. kroner knyttet til skoleinvesteringer i økonomiplanperioden.

Renter og avdrag vil belaste økonomien med 281 mill. kroner per år i utgangen av perioden.

Ved utgangen av økonomiplanperioden vil gjelden fordele seg med 68 prosent på samferdsel, 24 prosent på utdanning og resten på øvrige sektorer. Noe av gjelden på samferdsel og tannhelse finansieres av eksterne parter (innbyggerfinansiering/bompenger, kommuner, staten). Samlet lånegjeld er illustrert i figuren nedenfor.

7 FINANSUTGIFTER OG -INNTEKTER

Finansutgifter

I tabellen nedfor er finansutgiftene i økonomiplanperioden vist.

	2016	2017	2018	2019
Låneopptak	416 405	360 600	147 550	143 900
Renter	79 620	92 850	97 900	99 850
avdrag	102 118	119 919	140 343	149 988
SUM renter og avdrag	181 738	212 769	238 243	249 838

Kapitalutgiftene øker markant fra 2016 til 2019, fra 181 til 249 mill. kroner som følge av store låneopptak i årene fremover til utdanning og samferdsel, avdrag på rentekompensasjonslån knyttet til samferdsel samt budsjettert økning i rentenivået. Se nærmere redegjørelse i kap. 6 Investeringer og finansiering.

Følgende forutsetninger er lagt til grunn for beregning av finansutgifter:

- Løpende rente på gjeld er budsjettert med 3,0 prosent i hele økonomiplanperioden
- Låneopptak er lagt inn med halvårseffekt på renteutgifter første år og avdrag fra andre år
- Avdragstid på nye låneopptak er 30 år på bygninger og 40 år på veg. Låneopptak på utstyr tas opp med løpetid lik den økonomiske levetiden til aktuelt utstyr

Norges Bank sin styringsrente er fortsatt lav (0,75 prosent), og selv om påslaget i det norske pengemarkedet har økt er rentenivået fortsatt svært lavt. Norges Bank anslår at styringsrenten vil holde seg uendret gjennom 2016 og 2017, for så å øke svakt mot slutten av 2018 (til 1,0 prosent).

På bakgrunn av den høye lånegjelden og små reserver foreslår fylkesrådet å budsjettere med 3 prosent rente i 2016 selv om det kan synes som noe høyt. Den flytende renten er satt til 3 prosent også resten av planperioden. Dersom forsiktighetsprinsippet hadde vært fulgt i hele planperioden kunne et noe høyere rentenivå vært lagt til grunn fra og med 2017.

Alle låneopptak knyttet til samferdselsinvesteringer (både rentekompensasjonslån og ordinære låneopptak) er forutsatt dekket innenfor rammen til samferdsel eller ved tilskudd fra andre. Dette betyr at låneopptakene dekkes innenfor budsjettet til vegvedlikehold.

Rentekompensasjonslån

Rentekompensasjonsrammen er videreført med 143,5 mill. kroner i 2019. Renterefusjonen er budsjettert på samferdsel og går til å dekker deler av renteutgiftene på samferdselsinvesteringer.

Lån der renter og avdrag dekkes av den enkelte sektor

Lån der renter og avdrag dekkes av driftsbudsjettet til den enkelte sektor, kalles i Troms fylkeskommune for økonomipakkelån. Denne type lån er i hovedsak benyttet innenfor

samferdsel der alle låneopptak etter 2010 er dekket innenfor rammen til samferdsel. På samferdsel utgjør renter og avdrag 63,9 mill. kroner i 2016, økende til 121 mill. kroner i 2019. Se også omtale under kap. 15 Samferdsel. Renterefusjon på veginvesteringer samt refusjon fra Harstad kommune og Karlsøy kommune inntektsføres på samferdsel går til å dekke deler av kapitalutgiftene.

	2016	2017	2018	2019
Totalt	66 577	91 395	114 547	122 876
<u>Herav:</u>				
Samferdsel	63 953	89 023	112 382	121 776
Utdanning	510	310	303	177
Tannhelse	2 114	2 061	1 862	923

Fylkestinget har vedtatt at samferdselssektoren bare får beholde rentekompensasjon for nye lån på 100 mill. kroner pr. år også fra 2015, mens kompensasjonen for de resterende 43,9 mill. kroner skal overføres fellespotten på sektorovergripende poster. I tillegg belastes samferdsel differansen mellom rente- og avdragsutgifter for ordinære låneopptak med 30 års løpetid og med 40 års løpetid da fylkestinget har vedtatt at innsparingen skal tilfalle sektorovergripende poster i økonomiplanperioden. Det budsjetteres derfor i tillegg med følgende overføringer fra samferdsel til sektorovergripende poster:

2016	2017	2018	2019
2 400	5 500	7 500	8 200

Likviditet og renteinntekter

	2016	2017	2018	2019
Renteinntekter	-5 500	-6 250	-7 500	-7 500
Rentekompensasjon skoleanlegg	-3 610	-3 450	-3 290	-3 000
Rentekompensasjon veg	-15 155	-17 400	-19 492	-21 430
Utbytte	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
SUM	-25 265	-28 100	-31 282	-32 930

Det legges til grunn en forventet gjennomsnittlig rentebærende overskuddslikviditet i økonomiplanperioden på 250 mill. kroner. Dette er på nivå med forrige økonomiplanperiode.

Følgende forutsetninger er lagt til grunn for beregning av finansinntektene:

- Rentenivå 2,2 prosent i hele planperioden
- 250 mill. kroner i overskuddslikviditet

- Det forutsettes at den årlige rentebærende overskuddslikviditeten i sin helhet plasseres som bankinnskudd til flytende rentebetingelser, jfr. fylkeskommunens finansreglement pkt. 6.1.

Renteinntekter knyttet til regionale utviklingsmidler inntektsføres på rammen for de næringsrettede midlene til regional utvikling, kap. 551 postene 60 og 61. Disse midlene er holdt utenfor i beregningen av fylkeskommunens renteinntekter som er oppgitt ovenfor.

Trekkrettigheter

Troms fylkeskommune har nok likviditet både til å finansiere løpende drift og tar opp lån gjennom året for å dekke utgifter knyttet til investering. Det foreslås likevel at fylkestinget godkjenner bruk av trekkrettigheter på 100 mill. kroner i tilknytning til hovedbankavtalen med Sparebank1Nord-Norge dersom det skulle bli nødvendig. Vurderinger høsten 2016 tilsier ikke at det skal behov for å trekke på kassakreditten i økonomiplanperioden, men blant flere ting er utviklingen i premieavviket og hvordan den vil belaste likviditeten usikker.

Rentekompensasjon

Det budsjetteres med 3,61 mill. kroner i rentekompensasjon skolebygg og 15,1 mill. kroner i rentekompensasjon veg i 2016. Rentekompensasjon veg budsjetteres på samferdsel.

Aksjeutbytte/eieruttak

Det budsjetteres med årlig utbytte på 1,0 mill. kroner fra Ymber AS i økonomiplanperioden.

8 HOVEDOVERSIKT NETTO DRIFTSRAMMER 2016-2019

Tabell -. Hovedoversikt økonomiplan 2016-2019. I 1000 kr

Minus=inntekt, Pluss=utgift		2016	2017	2018	2019
00	Politiske styringsorganer	28 139	29 039	28 139	29 539
01	Kontrollorganer	5 161	5 161	5 161	5 161
10	Stabs- og støttefunksjoner	149 857	149 792	149 542	148 802
20	Utdanning	1 049 664	1 043 427	1 039 527	1 029 877
40	Tannhelse	120 411	120 411	120 411	119 811
50	Kultur	94 913	95 148	95 133	94 658
60	Samferdsel	1 276 281	1 250 119	1 245 458	1 239 228
70	Næring	44 628	44 763	44 763	44 538
90	Sektorovergrepene poster. Spesifisert:	-2 766	-30 873	-54 930	-63 418
	Innsparing sentraladm. Fordeles i løpet av året	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
	Avsetning til lønnsvekst 2015	35 761	35 761	35 761	35 761
	Avsetning lønnsvekst 2016, 2,7 pst.	31 700	31 700	31 700	31 700
	Pensjonsutgifter	29 644	29 644	29 644	29 644
	Mva kompensasjon (samlepost til fordeling)	-7 692	-7 692	-7 692	-7 692
	Leieinntekter UiT (lokaler flyfag)	-270	-648	-648	-648
	Leieinntekter Nord-Troms vgs (Lerøy Aurora AS og Skjervøy kommun)	-264	-633	-633	-633
	Ref. kapitalutgifter fra Tromsø kommune Rassicring	-582	-552		
	Ref. Kveøy-forbindelsen (Kvæfjord kommune og Kveøyforbindelsen)	-1 250	-1 250	-1 250	-1 250
	Ref. kapitalutgifter Dale-Alvestad Harstad kommune	-2 002	-1 954	-1 906	-1 859
	Refusjon kapitalutgifter TANN-bygget fra staten	-17 234	-16 754	-16 259	-15 765
	Refusjon fra samferdsel	-2 400	-5 500	-7 500	-8 200
	Dekning kapitalutgifter fra etatene	-66 577	-91 395	-114 547	-122 876
A	Sum sektorer, netto utgifter	2 766 288	2 706 987	2 673 204	2 648 196
	Skatteinntekter	-840 000	-840 000	-840 000	-840 000
	Inntektsutjevning	-104 000	-104 000	-104 000	-104 000
	Rammetilskudd	-1 996 915	-1 979 227	-1 961 538	-1 943 849
B	Sum inntekter (ekskl. renter)	-2 940 915	-2 923 227	-2 905 538	-2 887 849
C	BRUTTO DRIFTSRESULTAT (=A+B)	-174 627	-216 240	-232 334	-239 653
	Renteutgifter	79 620	92 850	97 900	99 850
	Aksjeutbytte	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
	Renteinntekter	-5 500	-6 250	-7 500	-7 500
	Rentekompensasjon skolebygg	-3 610	-3 450	-3 290	-3 000
D	Netto renteutgifter	69 510	82 150	86 110	88 350
E	Avdrag på lån	102 118	119 919	140 343	149 988
F	NETTO DRIFTSRESULTAT (=C+D+E)	-2 999	-14 171	-5 881	-1 315
	Brukt slik:				
	Avsetning til/bruk av disposisjonsfond	2 999	14 171	5 881	1 315
	Avsetning til/bruk av disposisjonsfond - premieavvik				
	Overføringer til investeringsregnskapet				
	Dekning/bruk av tidligere års under-/overskudd				
G	REGNSKAPSMESSIG RESULTAT når skatt og rammetilskudd er justert i fht statsbudsjettet	0	0	0	0

9 POLITISKE STYRINGSORGANER

Politiske styringsorganer	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
			2016	2017	2018	2019
<i>Beløp i 1000 kr</i>	2 014	2015				
Fylkestinget						
Utg	16 957	17 938	17 951	18 851	17 951	19 351
Innt	-96	-139	-139	-139	-139	-139
Netto	16 861	17 799	17 812	18 712	17 812	19 212
Fylkesrådet						
Utg	12 626	9 772	10 863	10 863	10 863	10 863
Innt	-299	-536	-536	-536	-536	-536
Netto	12 327	9 236	10 327	10 327	10 327	10 327
SUM SEKTOR 00						
Utg	29 583	27 710	28 814	29 714	28 814	30 214
Innt	-395	-675	-675	-675	-675	-675
Netto	29 188	27 035	28 139	29 039	28 139	29 539

Budsjettrammen for politiske styringsorganer i 2016 er i fylkesrådets innstilling på 28,1 mill. kroner. Endringen i ramme fra budsjett 2015 er 1,1 mill. kroner og består av prisstigning, økt partistøtte, midler til økning fra 4 til 5 fylkesråd samt bevilgning til å dekke tidligere manglende innsparing. I tillegg er det trukket inn 1,4 mill. kroner som var bevilget til kommune- og fylkestingsvalg 2015 og 0,6 mill. kroner til Servicekontoret for funksjonshemmede som ikke lenger er i drift.

Budsjettet til Politiske styringsorganer, skal dekke utgiftene til fylkestinget, fylkesrådet samt andre politiske råd og utvalg.

Budsjettansvaret for sektoren er delt mellom fylkestinget og fylkesrådet.

Under fylkestingets ansvarsområde ligger utgifter til fylkestinget, utgifter til valg, fylkeseldrerådet og fylkesråd for funksjonshemmede.

<i>Beløp i 1000 kr</i>	2015-kr	2016-kr
Fylkestingets ansvar	BUD 2015	BUD 2016
Fylkestinget	15 432	16 867
Utgifter tilknyttet valg	1 432	0
Fylkeseldrerådet	507	512
Fylkesrådet for funksjonshemmede	428	433
Resultat/ramme	17 799	17 812
	Endring	13

Under fylkesrådets ansvarsområde ligger utgifter til fylkesrådet, bevilgning til fylkesrådets disposisjon og tilskudd til diverse organisasjoner.

<i>Beløp i 1000 kr</i>	2015-kr	2016-kr
Fylkesrådets ansvar	BUD 2015	BUD 2016
Fylkesrådet	6 319	7 951
Til fylkesrådets disposisjon	1 025	1 053
Tilskudd diverse organisasjoner	1 892	1 323
Resultat/ramme	9 236	10 327
	Endring	1 091

Posten «Til Fylkesrådets disposisjon» benyttes blant annet for tildeling av støtte etter innkommende søknader gjennom året. Mottakere av støtte er i hovedsak lag og organisasjoner og humanitære hjelpeorganisasjoner.

Under posten utenom ordinært fylkeskommunalt ansvar ligger tilskudd til Støttesenteret mot incest og krisesentra, tilskudd til Amatheia, Norsk pensjonistforbund i Troms og Gatejuristen. Servicekontoret for funksjonshemmede er lagt ned og midlene trekkes inn.

10 KONTROLLORGANER

Kontrollorganer	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
			2016	2017	2018	2019
<i>Beløp i 1000 kr</i>	2 014	2015				
SUM SEKTOR 01						
Utg	4 563	5 014	5 180	5 180	5 180	5 180
Innt	-3	-19	-19	-19	-19	-19
Netto	4 560	4 995	5 161	5 161	5 161	5 161

Budsjettrammen for kontrollorganer i 2016 er i fylkesrådets innstilling på 5,161 mill. kroner. Ingen endringer utenom prisvekst.

Budsjettet skal dekke totale utgifter til kontrollutvalget, kjøp av tjenester fra K-sekretariatet IKS, jfr. FTG-sak 36/04, samt kjøp av revisjonstjeneste fra KomRev Nord IKS.

Kontrollutvalgssak 54/15 – Budsjettramme 2016 ligger vedlagt fylkesrådets innstilling knyttet til Budsjett 2016/Økonomiplan 2016-2019. Kompensasjon for lønnsvekst/økt godtgjøring folkevalgte fra 1.1.2016 vil bli innarbeidet senere i budsjettet.

11 UTDANNING

FAKTABOKS OM UTDANNINGSSEKTOREN

- Fylkeskommunen har ansvar for 14 videregående skoler (inklusive SMI-skolen) med om lag 6.000 elever fordelt innenfor alle utdanningsprogram.
- Forsøks- og utviklingsarbeid organisert i egne prosjekter
- I samarbeid med rundt 800 bedrifter og 23 opplæringskontor har fylkeskommunen ansvaret for fag- og yrkesopplæringen av rundt 1.300 lærlinger.
- Voksenopplæring
- Fagskole
- Opplæringsansvar ved helseinstitusjoner og barnevern
- Fengselsundervisning ved Tromsø fengsel
- Karriere Troms (senter for karriereveiledning)
- Oppfølgingstjenesten og PPT
- Om lag 1.400 ansatte per 31.12.2014

Driftsbudsjett

Utdanningsetaten	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
<i>Beløp i 1000 kr</i>	2014	2015	2016	2017	2018	2019
A - Videregående skoler						
Utg.	891 086	816 835	817 461	812 061	808 161	798 511
Innt.	-87 260	-51 743	-53 139	-53 139	-53 139	-53 139
Netto	803 826	765 092	764 322	758 922	755 022	745 372
B - Fag- og yrkesopplæring						
Utg.	104 457	100 404	108 773	108 773	108 773	108 773
Innt.	-19 501	-10 987	-11 284	-11 284	-11 284	-11 284
Netto	84 956	89 417	97 489	97 489	97 489	97 489
C - Utdanning sentralt						
Utg.	79 819	144 018	147 305	146 727	146 727	146 727
Innt.	-34 492	-25 383	-26 349	-26 349	-26 349	-26 349
Netto	45 327	118 635	120 956	120 378	120 378	120 378
D - Annen opplæring				0	0	0
Utg.	185 255	119 883	120 687	120 427	120 427	120 427
Innt.	-94 955	-52 751	-53 789	-53 789	-53 789	-53 789
Netto	90 300	67 132	66 898	66 638	66 638	66 638
E - Annen aktivitet						
Netto	0	0	0	0	0	0
SUM SEKTOR 20						
Utg.	1 260 617	1 181 140	1 194 226	1 187 988	1 184 088	1 174 438
Innt.	-236 208	-140 864	-144 562	-144 561	-144 561	-144 561
Netto	1 024 409	1 040 276	1 049 664	1 043 427	1 039 527	1 029 877

Budsjettrammen for utdanning i 2016 er i fylkesrådets innstilling på 1,049 mrd. kroner. Endringen i ramme fra budsjett 2015 er 9,3 mill. kroner og består av prisstigning 5,2 mill. kroner og økning av lærlingtilskuddet 5,9 mill. kroner samt innsparing som følge av at nye lokaler tas i bruk ved Senja vgs, skolested Finnfjordbotn.

Som følge av innfasing av siste års effekt av nytt inntektssystem har fylkesrådet foreslått innsparing på 0,5 prosent på alle sektorene. Dette utgjør 5,15 mill. kroner for utdanning.

Prioriteringer

Fylkesplanen for Troms 2014-2025 har sentrale utdanningspolitiske mål:

- Den videregående opplæringen skal preges av profesjonalitet og mestring og gi en kunnskapsbasis som kan møte endringer i samfunnets behov.
- Et videregående opplæringstilbud der elever, lærlinger/lærekandidater fullfører med oppnådd grunn-, yrkes- eller studiekompetanse.
- Skolestedsstrukturen må være gjenstand for tilpasning til fylkeskommunens økonomiske situasjon og demografiske og samfunnsmessige endringer.

I den politiske plattformen til det nye fylkesrådet ligger blant annet følgende føringer:

- Styrking av yrkesfagene
- Løft av fagskolen som høyere yrkesfagutdanning
- Opprettholdelse og utvikling av den desentraliserte skolestrukturen
- Bevaring av det offentlige opplæringstilbudet
- Økt samarbeid med ungdomsskolene, Universitetet og næringslivet

	Hovedmål	Strategi i økonomiplan
1	Øke gjennomføringen til dagens nasjonale nivå på 70 %.	<p>Oppfølging av strategiplanen «Tid for mestring».</p> <p>Sikring av høy oppfylingsgrad i opplæringstilbudene og fremme kvalitet og sterke fagmiljøer.</p> <p>Dimensjonere opplæringstilbudet til arbeids- og næringslivets behov.</p> <p>Prioritere søkere med rett ved inntak til videregående opplæring.</p> <p>Optimalisere ressursutnyttelsen som følge av elevtallnedgangen.</p> <p>Etablere et godt kunnskapsgrunnlag som styringsinformasjon for sektoren.</p>
2	Lærings- og utviklingsprosessene i skolene, opplæringskontorene/ lærebedriftene skal kjennetegnes av profesjonalitet og ansvarsutøvelse fra alle aktører.	<p>Kontinuerlig arbeid med å bygge lærende organisasjoner hvor aktørene utvikler og deler kunnskap, kompetanse og erfaringer i samspill med hverandre.</p> <p>Utvikling av kvaliteten gjennom interne og eksterne kvalitets- og evalueringssystemer.</p>

Gjennomføring, elevtallsprognoser og skolestruktur

Hovedutfordringer

- Svak gjennomføringsprosent, særlig i yrkesfaglige utdanningsprogrammer.
- Synkende elevtall.
- Utfordringer knyttet til drift av mange tilbud og relativt små skolesteder.
- Fokus på heving av kvaliteten i alle ledd av den videregående opplæringen

Den overordnede nasjonale målestokken for kvalitet og effektivitet i videregående opplæring er andelen av ungdomskullene som gjennomfører og består videregående opplæring i løpet av fem år etter utskrivning fra grunnskolen. Troms har hatt en positiv utvikling på dette området de siste årene, men har fortsatt betydelige utfordringer for å kunne nå målsettingen om å komme på høyde med dagens landsgjennomsnitt på 70 prosent.

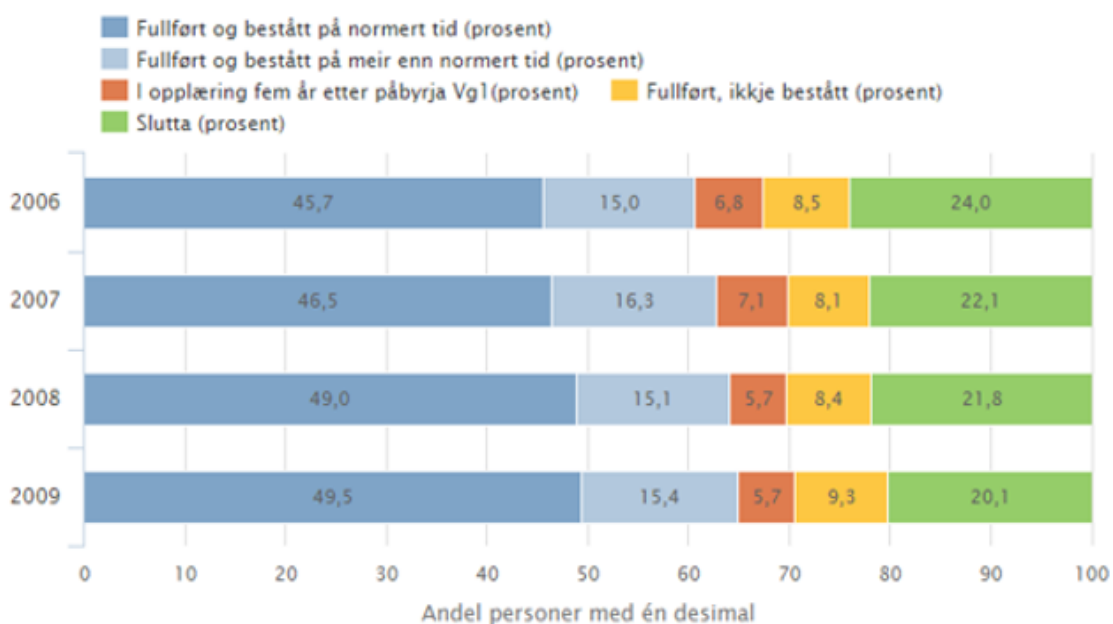
Opplæringstilbudet ble gjennomgått og redusert i fylkestingsak 42/14 i juni 2014. Ved forventet nedgang i elevtall de kommende årene vil ytterligere reduksjoner bli nødvendig.

Digitalisert opplæring er et viktig satsingsområde både som rasjonaliserings- og kvalitetsutvikling for små fag og desentraliserte skolesteder, men også til utvikling av voksenopplæringen i Troms og som verktøy for å realisere større fleksibilitet i fag- og yrkesopplæringen.

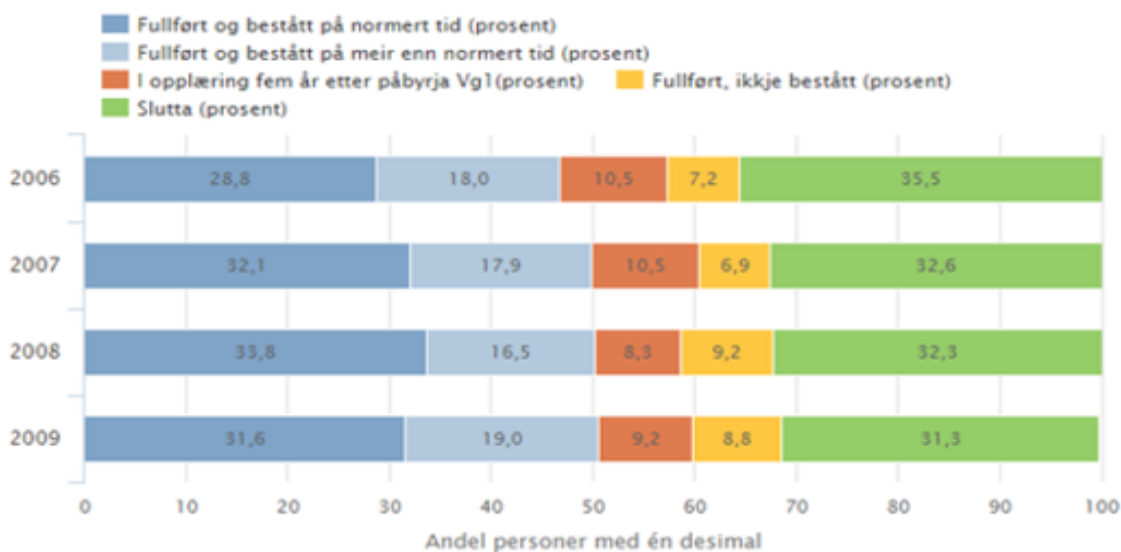
Gjennomføring

Å øke gjennomføringen i videregående opplæring i Troms fra dagens 65 prosent, til nasjonalt gjennomsnitt på 70 prosent, er prioritet nummer én. Det er store forskjeller i gjennomføringsgraden mellom yrkesfaglige og studieforbereende utdanningsprogrammer. Mens gjennomføringsgraden for de sistnevnte er over 80 prosent, nært landsgjennomsnittet, er det bare så vidt over 50 prosent av de som velger yrkesfag i Troms som gjennomfører.

Gjennomføring etter fem år for alle utdanningsprogrammene – Troms

Gjennomføring etter fem år for de yrkesfaglige utdanningsprogrammene - Troms

Grafene ovenfor viser at utfordringen med gjennomføring er betydelig større innenfor yrkesfagene enn de studieforbereidende utdanningsprogrammene.

Fylkestinget behandlet i sak 42/15 i juni 2015 fylkestingsmelding om fag- og yrkesopplæringen i Troms «Samspill for økt gjennomføring». Her ble det foreslått en rekke strategier og tiltak for å heve kvaliteten og øke gjennomføringen i fag- og yrkesopplæringen, blant annet gjennom et bedre samspill mellom skoler, lærebedrifter, opplæringskontor og bransjer. Nye fleksible modeller kan samtidig motvirke nedleggelse av tilbud som følge av lavere elevkull og for lave klassetall. Fylkestinget vedtok å arbeide videre med følgende strategier:

Strategi 1: Iverksette forsøk med mer fleksible opplæringsmodeller

Strategien skal gjennomføres ved at:

1. Noen skoler prøver ut mulighetene til å organisere opplæringen mer fleksibelt. Det innebærer at noen yrkesfaglige utdanningsprogrammer kan gis som opplæring innenfor ulike varianter av veksling mellom opplæring i skole og bedrift.
2. Det blir iverksatt følgeforskning eller alternative evalueringer på forsøkene med mer fleksible opplæringsmodeller.

Strategi 2: Iverksette forsøk der skoler blir delegert større del av det fylkeskommunale ansvaret for å sikre et gjennomgående kvalitetssystem i fag- og yrkesopplæringen

Strategien skal gjennomføres ved at:

1. Skolene bidrar til at partssamarbeidet utøves nærmest mulig fag- og yrkesopplæringen gjennom å ta initiativ til samarbeids- og koordineringsarenaer for skole og lærebedrifter/opplæringskontor og bransjer.
2. Skolene samarbeider med lærebedriftene/opplæringskontorene og bransjene om å skape et kunnskapsgrunnlag for fylkeskommunens dimensjoneringsarbeid ut fra tilgang på lære- og praksisplasser.
3. Skolene samarbeider med lærebedriftene/opplæringskontorene og bransjene om tilpasninger av læreplaner, timetall og organisering av opplæringen
4. Det blir iverksatt følgeforskning eller alternative evalueringer på skolenes forsøk.

Strategi 3: Iverksette forsøk med tids- og stedsuavhengig opplæring

Strategien skal gjennomføres ved at:

1. Det iverksettes forsøk med tids- og stedsuavhengig opplæringsorganisering i fag- og yrkesopplæringen for å bedre elevenes opplæringstilbud gjennom bruk av lokale fortrinn og forutsetninger.
2. Det blir utredet hvordan bruk av tids- og stedsuavhengig opplæring kan virke inn på det samlede opplæringstilbudet og opplæringskvaliteten i fylket.

Strategi 4: Øvrige forslag til tiltak

1. Behovet for og krav til lærlingplasser/lærekandidatplasser skal vurderes aktivt i alle anskaffelser der dette kan være relevant. (jmf. Anskaffelsesreglementet for Troms fylkeskommune, del 1.)
2. Det utarbeides en ny plan for kompetanseutvikling i fag- og yrkesopplæringen der lærere som underviser i programfagene som skal bli elevenes lærefag, prioriteres.
3. Det blir utarbeidet en egen melding om Fagskolen i forlengelse av meldingen om fag- og yrkesopplæringen.
4. Utvikle fag- og yrkesopplæringen i et internasjonalt perspektiv ved at opplæringen også knyttes til internasjonale endringer og muligheter.
5. Det opprettes elev- og lærlingeombud i Troms.
6. Søke mulighet for samarbeid med Universitetet i Tromsø, Norges arktiske universitet, om universitetsskoler i Troms på videregående nivå, der fellesfagene i yrkesopplæringen skal ha eget fokus.

Iverksetting og implementering skal etter fylkestingets vedtak skje i samarbeid med flere parter i fag- og yrkesopplæringen og organiseres som prosjekter. Forsøkene vil ha en fireårig tidshorisont for å få med hele opplæringsløpet, og de første forsøkene planlegges iverksatt fra skolestart høsten 2016. For å sikre god fremdrift i arbeidet vil det i 2016 bli tilsatt en prosjektkoordinator i en toårig prosjektstilling. Denne finansieres ved ubrukte lønnsmidler, innenfor egen ramme samt ved statlige og eventuelt regionale prosjektmidler. Tiltakene som planlegges prosjektfinansieres med egenandel fra egen ramme, i tråd med fylkestingsvedtaket.

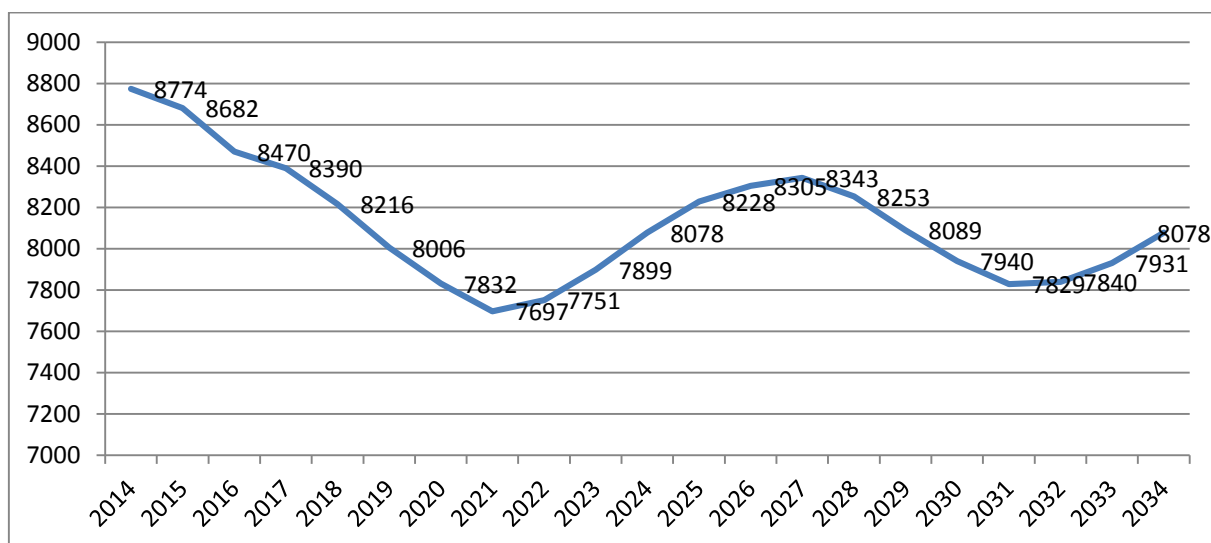
Fylkesrådet foreslår videre å sette av midler til en stilling som elev- og lærlingeombud. Fylkesrådet foreslår videre å innføre mobbeombud i Troms i form av et prosjekt. I prosjektperioden skal det søkes etablert samarbeidsavtaler med kommunene i Troms.

Begge ombudsstillingene bør organiseres under fylkestinget, og mandatene må nærmere definere arbeidsfordeling mellom de to ombudene

Elevtallprognoser

Det ventes betydelig nedgang i størrelsen på ungdomskullene som utskrives fra grunnskolen de nærmeste årene. Dette vil øke utfordringene med å opprettholde tilbud og skolesteder som i dag har marginal søkning.

Befolkningsutvikling 16-19-åringer i Troms (kilde SSB)

Elevtallet har vært relativt stabilt de siste årene med en betydelig reduksjon inneværende skoleår. Fram mot 2020 er det en forventet nedgang på over 10 prosent.

Befolkningsutvikling i Troms 2014-2024 16-19-åringer – fordelt på regionene

	År 2014	År 2024	Endring	Andel
Tromsø	3787	3750	-37	- 1%
Sør-Troms	1760	1556	-204	-12%
Midt-Troms	2002	1732	-270	-13%
Nord-Troms	658	570	-88	-13%
Lyngen, Storfjord, Balsfjord	567	470	-97	-17%

Nedgangen i elevtall kommer i regionene utenom Tromsø, med kun marginal nedgang i Tromsø. Den årlige prosessen som danner grunnlaget for fastsettelsen av opplæringstilbudet blir utfordrende i disse regionene.

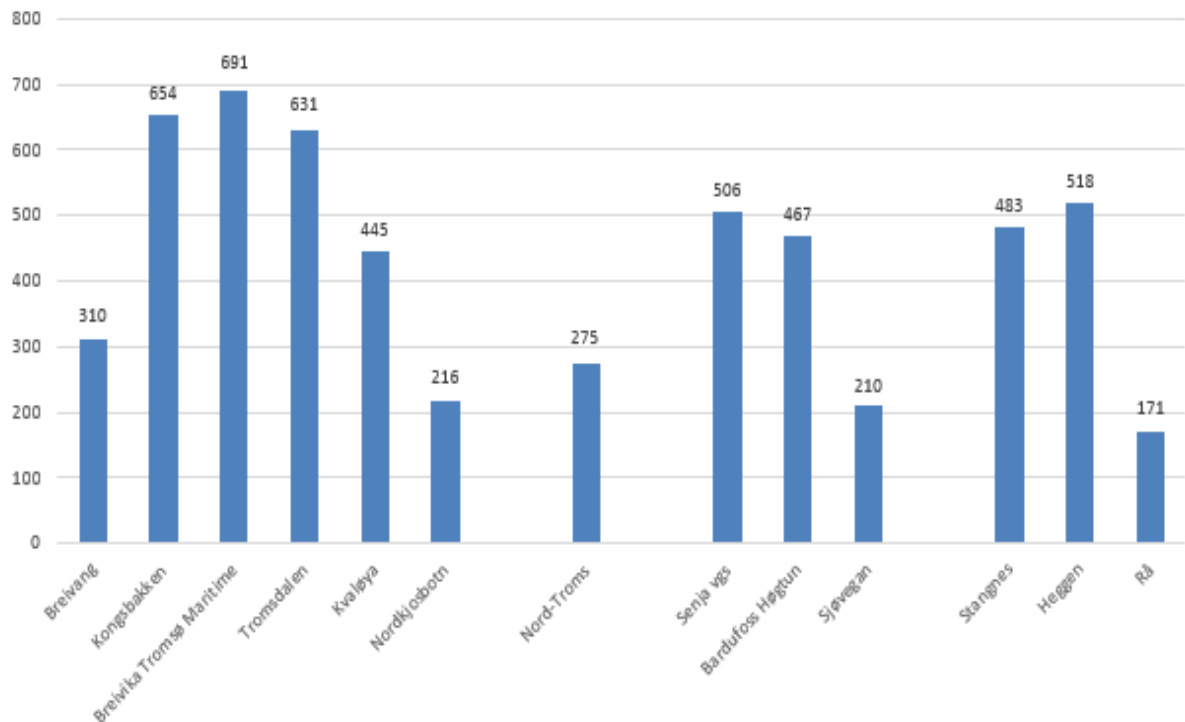
Det søkbare videregående skoletilbudet i Troms utredes hvert år og vedtas av fylkesrådet i desember. Intensjonen om god tilgang på alle utdanningsprogrammene for søkerne, uavhengig av bosted, er nedfelt i arbeidsprosessen. Nedgang i elevgrunnlaget vil forsterke utfordringene i dette arbeidet.

En av forutsetningene for god og stabil gjennomføring av yrkesopplæringen er økt felles ansvar for sammenhengen mellom antall elevplasser i skole og læreplasser i bedrift. Fagopplæringsmeldingen «Samspill for økt gjennomføring» tar utgangspunkt i denne utfordringen, og denne sammenhengen vil bli betydelig vektlagt i dimensjoneringen av utdanningstilbudet de kommende årene.

Skole- og tilbudsstruktur

Dagens skolestruktur består av 14 skolesteder fordelt på fire regioner Tromsø, Nord-Troms, Midt-Troms og Sør-Troms:

Skoler og elevtall 1. okt 2015

Status skolebygg

Til tross for store byggeprosjekter ved Senja videregående skole, skolested Finnfjordbotn, ny videregående skole på Rustahøgda, samt renovering og nybygg ved Breivika videregående skole, er mesteparten av bygningsmassen til de videregående skolene over 30 år gammel. Med utgangspunkt i en skolebruksplan som viser den tekniske tilstanden på de videregående skolene i fylket, skal det utarbeides en plan for hvordan skolene bør renoveres/ombygges for å kunne innfri nye bygningsmessige krav og krav til endringer i pedagogikk og didaktikk.

Den videregående skolestrukturen i Troms ble utformet på 1980-tallet og var tilpasset elevtallet den gangen. Endringer i befolkningsutviklingen i Troms fra slutten av 80-tallet med en reduksjon av elevtallet i distriktene, har ført til at mange skoler i distriktene har mye areal og få elever. Små skoler og mange ledige elevplasser er med på å gi Troms høye utgifter per elev.

Det er behov for arealeffektivisering. En nasjonal arealberegningmodell for videregående skoler viser at det er et potensial for arealeffektivisering på ca. 50.000 kvm (tall fra teknisk tilstandsrapport i 2009). Eksempelvis har Bardufoss Høgtun videregående skole i dag ca. 27.000 kvm. Den nye skolen på Rustahøgda vil være på om lag 7.500 kvm.

Hovedutfordringene i økonomiplanperioden er å redusere arealbruken og ta ned driftsutgiftene, når elevtallet reduseres. Aktiviteten må tilpasses budsjettammene og frigjøre midler til å utvikle kvaliteten i den videregående opplæringen i Troms.

Tilbudsstruktur

Fylkestinget vedtok i juni 2014, sak 42/14, omfattende endringer i tilbudsstrukturen for å få driften i balanse i 2015. Disse endringene får gradvis økonomisk effekt, gjennom reduksjon i antall klasser og antall lærerstillinger.

Tilbudsstrukturen vurderes årlig. Hovedsakelig ved vurdering av hvilke tilbud som skal legges ut som søkbare tilbud neste skoleår, samt ved justering av tilbudene basert på elevenes søkning. Til grunn for slike vurderinger ligger bl.a. økonomiske konsekvenser av demografisk utvikling, samfunnets behov for kompetanse, elevenes ønsker og tilgangen på læreplasser. Det kan fortsatt være behov for justering av tilbudsstrukturen for å kunne gi et godt kvalitativt tilbud til våre elever.

Videregående skoler (A)

Driftsbudsjett

A - Videregående skoler	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Beløp i 1000 kr</i>						
Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen						
Utg.	1 023	1 854	1 854	1 854	1 854	1 854
Innt.	0	0	0	0	0	0
Netto	1 023	1 854	1 854	1 854	1 854	1 854
Skolelokaler og internatbygninger						
Utg.	95 670	86 757	87 523	87 523	87 523	87 523
Innt.	-11 136	-5 659	-5 819	-5 819	-5 819	-5 819
Netto	84 534	81 097	81 705	81 705	81 705	81 705
Fellesutgifter og støttefunksjoner vgo				0	0	0
Utg.	89 678	76 281	74 661	69 261	65 361	60 861
Innt.	-9 732	-5 503	-5 645	-5 645	-5 645	-5 645
Netto	79 945	70 778	69 016	63 616	59 716	55 216
Ordinær undervisning						
Utg.	600 095	569 693	570 992	570 992	570 992	565 842
Innt.	-52 528	-33 372	-34 273	-34 273	-34 273	-34 273
Netto	547 567	536 321	536 719	536 719	536 719	531 569
Landslinjer						
Utg.	12 582	9 868	9 954	9 954	9 954	9 954
Innt.	-7 361	-5 497	-5 646	-5 646	-5 646	-5 646
Netto	5 221	4 370	4 309	4 309	4 309	4 309
Spesialundervisning og tilpasset opplæring						
Utg.	92 038	72 383	72 477	72 477	72 477	72 477
Innt.	-6 503	-1 711	-1 757	-1 757	-1 757	-1 757
Netto	85 535	70 671	70 719	70 719	70 719	70 719
SUM VIDEREGÅENDE SKOLER						
Utg.	891 086	816 835	817 461	812 061	808 161	798 511
Innt.	-87 260	-51 743	-53 139	-53 139	-53 139	-53 139
Netto	803 826	765 092	764 322	758 922	755 022	745 372

Hovedutfordringer

- Intensjon om god tilgang til alle utdanningsprogram uavhengig av bosted i fylket
- Små opplæringsenheter med svak oppfylingsgrad

- Styrket sammenheng mellom dimensjoneringen av skoletilbudet og antall tilgjengelige læreplasser
- Ny struktur for nasjonale utdanningsprogram

Nye utdanningsprogrammer

Fra høsten 2016 er det vedtatt endringer i strukturen for de nasjonale utdannings -programmene. Medier og kommunikasjon og Studiespesialisering med formgivning blir selvstendige studiespesialiserende utdanningsprogrammer. I tillegg blir den yrkesfaglige delen av mediefagene knyttet til utdanningsprogrammet for Design og håndverk som egen programvariant. Denne endringen framstår som en fragmentering av opplæringstilbudet og medfører ytterligere utfordringer for bredden i tilbudet og oppfyllingsgraden.

Spesialundervisning og tilpasset opplæring

Hovedutfordringer

- Troms fylkeskommune har brukt mer ressurser på spesialundervisning sammenlignet med de fleste andre fylkeskommunene. Utfordringen er å skape økonomisk forutsigbarhet på området spesialundervisning og tilpasset opplæring. Vi har god kunnskap om hvor mange elever som har behov for omfattende spesialundervisning, men mangler kunnskap om hvor mange elever som søker med lave inntakspoeng og hvor mange elever som vil søke og få innvilget utvidet opplæringstid med 4. eller 5. år.
- Vi har de siste årene vært gjenstand for flere tilsyn fra Fylkesmannen i Troms. Disse har avdekket at vi har utfordringer når det gjelder forvaltningskompetansen.

Fylkesrådet vedtok i 2014 å iverksette prosjektet «Tilpasset opplæring og spesialundervisning i Troms» som blant annet har ført til at hele det spesialpedagogiske saksfeltet i fylket skal gjennomgås i perioden 2014-2017.

I samarbeid med rektorene er det utviklet en ressurstilodelingsmodell for spesialundervisning og tilpasset opplæring. Målet med modellen er å skape mer økonomisk forutsigbarhet for skolene, lettere administrasjon, tydeligere kriterier og mer fokus på tilpasset opplæring. Modellen ble tatt i bruk i 2014 og skal evalueres i 2016.

Rammeplan for hverdagslivstrening i den videregående opplæringen i Troms ble vedtatt vår 2015 og er nå i bruk i alle regionene. Rammeplanen bidrar til økt kvalitet og likeverdighet av opplæringstilbudet til elever med sterkt nedsatt funksjonsevne. Arbeidet med denne planen har så langt medført økt samarbeid med hjemkommunene og økt fokus på retten til et 3-årig heltids videregående opplæringsløp.

Videre i prosjektet skal det være fokus på å utarbeide et felles mandat for ressursteam ved alle videregående skolene i Troms, veileder for opprettelse og oppfølging av opplæringskontrakter i Troms. Det vil også bli vurdert å utvide prosjektet til å omfatte arbeidet med minoritetsspråklige unge med rett til videregående opplæring.

Andre prosjekter i videregående opplæring

Program for bedre gjennomføring

Etter en 3-årig prosjektperiode med den nasjonale satsingen Ny GIV fram til årsskiftet 2014/2015, ble den nasjonale satsingen splittet i en satsing for grunnskolen gjennom «Ungdomstrinn i utvikling», og en satsing for den videregående opplæringen, «Program for bedre gjennomføring». Begge satsingene er 3-årige. Sistnevnte har et sterkt fokus på overgangene mellom trinnene og ulike tiltak som kan styrke gjennomføringen i videregående opplæring.

Dette arbeidet er finansiert av statlige midler.

Kvalitetsnettverk

For å styrke kvaliteten i den videregående opplæringen har Kommunenes Sentralforbund i samarbeid med fylkesutdanningssjefene etablert et nasjonalt kvalitetsnettverk. Troms fylkeskommune har i tillegg etablert et Kvalitetsnettverk for grunnopplæringen i Troms, med et formalisert samarbeid mellom kommunene i Troms og fylkeskommunen for å styrke overgangen mellom grunnskolen og den videregående opplæringen. Arbeidet inkluderer både deling av styringsinformasjon, karriereveiledning og samarbeidsfora på ulike nivåer.

Det er tilsatt en egen prosjektleder i 100 prosent stilling som leder dette arbeidet.

Nytt skoleadministrativt system (Visma Flyt Skole)

Det nye skoleadministrative systemet Visma Flyt Skole skal innføres i Troms i 3. kvartal 2017. Det er etablert et lokalt innføringsprosjekt fra januar 2015. Hovedmålet med prosjektet er å bytte dagens skoleadministrative systemer til et moderne og helhetlig system, effektivisere ressursutnyttelsen og øke kvaliteten i skoleadministrasjonen både lokalt hos de videregående skolene og i sentraladministrasjonen. Dette inkluderer videregående opplæring, voksenopplæring, fagskolen og privatistadministrasjonen.

Et forsiktig anslag på kostnadene for Troms fylkeskommune er 2,2 mill. kroner til integrasjoner og konvertering av elev/ansattdata. I tillegg er det budsjettert med 3,1 mill. kroner til utviklingskostnader i 2016 og 2017. Disse kostnadene dekkes innenfor den ordinære rammen.

Fag- og yrkesopplæring (B)

Driftsbudsjett

B - Fag- og yrkesopplæring	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan				
			2014	2015	2016	2017	2018
<i>Beløp i 1000 kr</i>							
Fagopplæring I Arbeidslivet							
Utg.	27 077	25 106	27 536	27 536	27 536	27 536	
Lærlingetilskudd Utg.	77 380	75 298	81 237	81 237	81 237	81 237	
Innt.	-19 501	-10 987	-11 284	-11 284	-11 284	-11 284	
Netto	84 956	89 417	97 489	97 489	97 489	97 489	
SUM FAG- OG YRKESOPPLÆRING							
Utg.	104 457	100 404	108 773	108 773	108 773	108 773	
Innt.	-19 501	-10 987	-11 284	-11 284	-11 284	-11 284	
Netto	84 956	89 417	97 489	97 489	97 489	97 489	

Fylkestingsmeldingen om fag- og yrkesopplæringen i Troms

I fylkestingsmeldingen, «*Samspill for økt gjennomføring*», foreslås en rekke strategier og tiltak for å heve kvaliteten og øke gjennomføringen i fag- og yrkesopplæringen. Målsetningene om hevet kvalitet og økt gjennomføring skal blant annet oppnås gjennom et bedre samspill mellom skoler, lærebedrifter, opplæringskontor og bransjer. Nye fleksible modeller kan samtidig motvirke nedleggelse av tilbud som ikke lar seg iverksette ved lavere elevkull og for lave klassetall.

Hovedmål	Strategi i økonomiplan
<ul style="list-style-type: none">• Redusere frafall i overgangen fra Vg2 til lære• Å redusere feilvalg og frafall i skole og bedriftsperiode• Å skape formelle samarbeidsarenaer der skoler og lærebedrifter/opplæringskontor i fellesskap sikrer faglig enhet og pedagogisk sammenheng i fag- og yrkesopplæringen• Å realisere et helhetlig og sammenhengende kvalitets- og ansvarssystem med elevenes og lærlingenes behov i sentrum• Å sikre tilbud som gjenspeiler arbeidslivets behov gjennom tilgjengelige læreplasser• Å gjøre skoleopplæringen mer yrkesrelevant• Å forberede elevene på arbeidslivets innhold og forventninger• Å legge til rette for kommunikasjons- og kompetansefellesskap som omfatter hele fag- og yrkesopplæringen	<p>Iverksette forsøk med mer fleksible opplæringsmodeller</p> <p>Iverksette forsøk der skoler blir delegert større del av det fylkeskommunale ansvaret for å sikre et gjennomgående kvalitetssystem i fag- og yrkesopplæringen</p> <p>Iverksette forsøk med mer fleksible opplæringsmodeller</p>

Prioriteringer

- Implementering av fagopplæringsmeldingen
- Forbedret gjennomføring i yrkesopplæringen

I fylkestingsmeldingen kommer det klart frem at hovedutfordringen i Troms er at bare halvparten av elevene som starter på et yrkesfaglig løp på Vg1, fullfører og består opplæringen. Hovedmodellen er at fag- og yrkesopplæringen først gis over to år i skole og så over to år i lærebedrift. Overgangen fra skole til opplæring i bedrift er identifisert som særlig problematisk. Når om lag halvparten av elevene i Troms som velger yrkesfaglig opplæring etter ungdomstrinnet, ikke fullfører og består, sier det seg selv at dette er et betydelig samfunnsproblem.

Forsøks- og utviklingsarbeid i fag- og yrkesopplæringen

Iverksette forsøk med mer fleksible opplæringsmodeller

Troms fylkeskommune deltar i den nasjonale utprøvingen av vekslingsmodeller innenfor helse- og oppvekstfag 2013-2017. Vekslingsmodellen innebærer en veksling mellom skole og bedrift gjennom hele det fireårige opplæringsløpet. Utprøvingen er et ledd i satsingen på fleksible, tilpassede løp og i utvikling av alternativer til den tradisjonelle modellen med 2 år i skole og 2 år i lære. Fylkestingsmeldingen legger opp til at flere skoler får prøve ut muligheten til å organisere opplæringen mer fleksibelt innenfor ulike utdanningsprogram.

Iverksette forsøk der skoler blir delegert større del av det fylkeskommunale ansvaret for å sikre et gjennomgående kvalitetssystem i fag- og yrkesopplæringen

Det iverksettes forsøk der skolene samarbeider tidligere og gjennomgående med arbeidslivet, og der skolene tillegges større del av det fylkeskommunale ansvaret for kvalitet i opplæringen. Dette arbeidet skjer også med utgangspunkt i forsøk med lokale samarbeids- og koordineringsarena, lokale opplæringsutvalg.

Iverksette forsøk med tids- og stedsuavhengig opplæring

Den demografiske utviklingen i Troms alene gir behov for nye måter å tilby videregående opplæring på. Det iverksettes forsøk med tids- og stedsuavhengig opplæringsorganisering i fag- og yrkesopplæringen for å bedre elevens opplæringstilbud gjennom lokale fortrinn og forutsetninger.

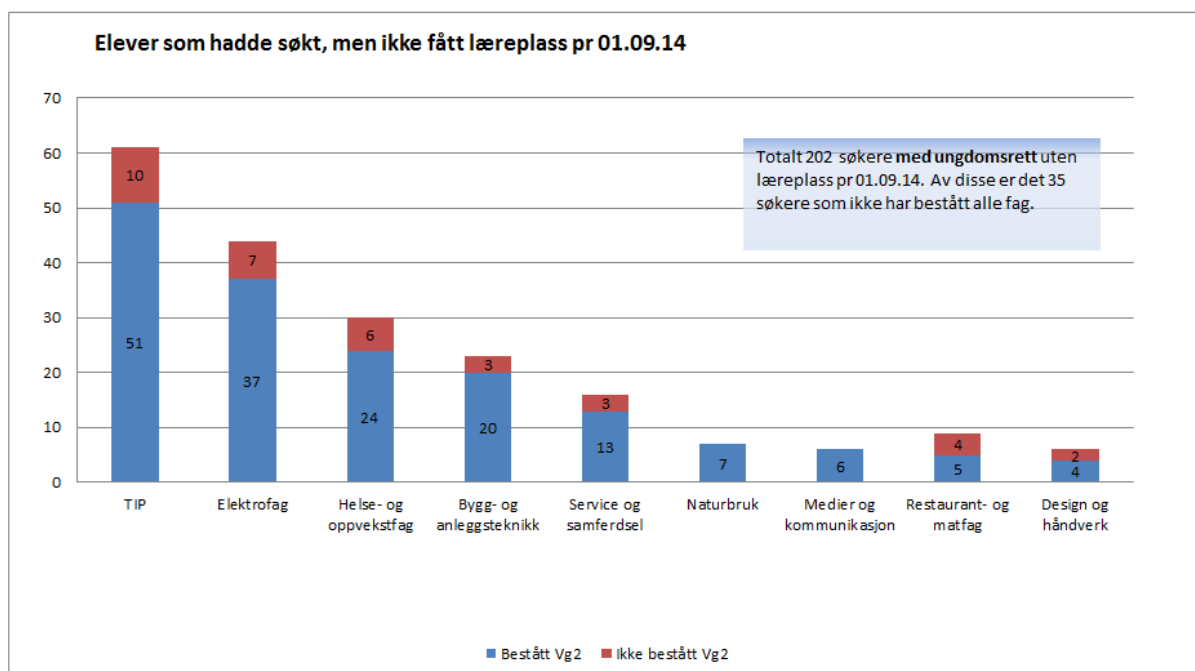
Alternativt Vg3 i skole

Troms fylkeskommune er med i et prosjekt initiert av Utdanningsdirektoratet for utprøving av alternative løsninger for elever som ikke får læreplass. Opplæringen skjer i en kombinasjon av skole og praksis. Prosjektet er finansiert av statlige midler.

Hospiteringsprosjektet

Fylkeskommunen er også med i et hospiteringsprosjekt finansiert av Utdanningsdirektoratet hvor målsettingen er at lærere skal få hospitere ute i bedrifter, og bedriftsansatte skal kunne brukes i forbindelse med opplæringen i skolen.

Læreplasser

Tabellen viser at det innenfor mange av utdanningsprogrammene mangler læreplasser. Dette er utfordrende fordi mange elever da ikke får fullført sin ønskede opplæring. Det medfører videre ekstra arbeid og kostnader med å tilrettelegge for alternative opplæringstilbud til de

som ikke får læreplass. Det arbeides kontinuerlig med å øke antall læreplasser i samarbeid med de ulike næringene. I tillegg vil det bli nødvendig å tilpasse kapasiteten på de ulike utdanningsprogrammene til tilgjengelige læreplasser.

Forutsetninger

Når det gjelder gjennomføring og bestått på vg 1 og 2, må dette sees i sammenheng med forutsetninger fra ungdomsskolen. I Troms er det store forskjeller på karaktersnitt fra ungdomsskolen på yrkesfaglige utdanningsprogram og studieforbredende utdanningsprogram. Elevene på yrkesfag har et lavere karaktersnitt enn elevene på studieforbredende.

I strategiplanen «Tid for Mestring!» er en av strategiene at vi skal etablere rutiner for tidlig innsats og utvikle fleksible opplæringsløp.

I fylkestingsmeldingen «Samspill for bedre gjennomføring» ønskes det å legge til rette for fleksible opplæringsmodeller med utstrakt vekslning mellom skole og bedrift. Dette medfører at elever med svakere faglige forutsetninger fra ungdomsskolen tidlig i utdanningsløpet i større grad kan oppleve mestring ute i bedrift. Dette kan igjen kompensere for dårlig karaktergrunnlag. Tidlig innsats og økt bruk av bedrifter tidlig i opplæringen vil kunne medføre utfordringer med økte kostnader pr elev på yrkesfag.

Gjennomføring i bedrift

Lærlinger og lære kandidater

Fag-/svenneprøve	Nasjonalt (2014-2015)	Troms (2014-2015)	Nasjonalt (2013-2014)	Troms (2013-2014)
Gjennomføringsgrad - Bestått meget godt	23,6%	21,7%	22,8%	21,3%
Gjennomføringsgrad - Bestått	57,3%	56,8%	59,1%	53,7%
Gjennomføringsgrad - sum	80,9%	78,5%	81,9%	75,0%
Kompetanseprøve				
Gjennomføringsgrad - Bestått meget godt	14,0%	9,5%	9,5%	12,5%
Gjennomføringsgrad - Bestått	50,0%	66,7%	51,4%	50,0%
Gjennomføringsgrad - sum	64,0%	76,2%	60,9%	62,5%

Kilde: PULS august 2015

I 2014-2015 gjennomførte 78,5 prosent av lærlingene med fagbrev i Troms innen læretiden gikk ut. Hovedutfordringen for gjennomføring i bedrift er at fylkeskommunen som har opplæringsansvaret sent får vite hvis det er situasjoner i læreforholdet som gjør at gjennomføringen står i fare. Framover må det derfor satses på tettere oppfølging av lærebedrifter og kompetanseheving hos faglige ledere for å ivareta lærlingen bedre. I tillegg må Oppfølgingstjenesten (OT) sterkere inn i bedriftene for lærlingen har sluttet i læreforholdet.

Dette er også en satsing i «Tid for Mestring!» der Profesjonalitet er overordnet mål, og hvor involvering i utviklings- og læringsarbeid også må få et eierskap hos bedriften.

Fagprøver

Tabellen viser antall avlagte prøver for lærekandidater, lærlinger, elever og praksiskandidater i perioden 2010 – 2014 i Troms.

Fag-, svenne-, og kompetanseprøver	2010	2011	2012	2013	2014
Elev	11	11	0	7	0
Lærling/lærekandidat	486	535	530	536	546
Praksiskandidat	423	352	259	312	339
SUM FAG-, SVENNE-, OG KOMPETANSEPRØVER	920	898	789	855	885

Bortsett fra en liten nedgang i 2012, har antall avlagte fag-, svenne- og kompetanseprøver vært ganske stabilt de siste fem årene. Vi bruker 8 mill. kroner på gjennomføring av fagprøver pr. år.

Utdanningsetaten sentralt (C)

Driftsbudsjett

C - Utdanning sentralt	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
			2014	2015	2016	2017
<i>Beløp i 1000 kr</i>						
Ungdommens fylkesting/råd						
Utg.	639	806	824	824	824	824
Innt.	-37	-47	-48	-48	-48	-48
Netto	602	759	776	776	776	776
Administrasjon						
Utg.	7 372	5 687	5 719	5 719	5 719	5 719
Innt.	-893	-784	-805	-805	-805	-805
Netto	6 479	4 903	4 914	4 914	4 914	4 914
Skolelokaler og internatbygninger						
Utg.	1 259	196	196	196	196	196
Innt.	-38	0	0	0	0	0
Netto	1 221	196	196	196	196	196
Fellesutgifter og støttefunksjoner ...						
Utg.	18 303	18 499	18 816	18 816	18 816	18 816
Innt.	-3 756	-461	-473	-473	-473	-473
Netto	14 547	18 039	18 343	18 343	18 343	18 343
Ped. ledelse/fellesutgifter og gjestelevsoppgjør						
Utg.	28 442	37 243	38 422	38 422	38 422	38 422
Innt.	-25 036	-18 923	-19 435	-19 435	-19 435	-19 435
Netto	3 406	18 320	18 987	18 987	18 987	18 987
Drift av studieretningene						
Utg.	12 999	0	0	0	0	0
Innt.	-2 745	0	0	0	0	0
Netto	10 254	0	0	0	0	0
Spesialundervisning og tilpasset opplæring						
Utg.	7 613	7 206	7 578	7 578	7 578	7 578
Innt.	-1 511	-1 535	-1 576	-1 576	-1 576	-1 576
Netto	6 102	5 672	6 002	6 002	6 002	6 002
Voksenopplæring						
Utg.	1 849	2 126	2 126	2 126	2 126	2 126
Innt.	-329	-34	-34	-34	-34	-34
Netto	1 520	2 091	2 091	2 091	2 091	2 091
Ungdomskoordinator						
Utg.	870	888	894	894	894	894
Innt.	-147	-39	-40	-40	-40	-40
Netto	723	848	854	854	854	854
Interne finansieringstransaksjoner						
Utg.	472	0	0	0	0	0
Innt.	0	0	0	0	0	0
Netto	472	0	0	0	0	0
C1 - Sentrale avsetninger						
Utg.	0	71 368	72 730	72 152	72 152	72 152
Innt.	0	-3 561	-3 937	-3 937	-3 937	-3 937
Netto	0	67 807	68 793	68 215	68 215	68 215
SUM UTDANNING SENTRALT						
Utg.	79 819	144 018	147 305	146 727	146 727	146 727
Innt.	-34 492	-25 383	-26 349	-26 349	-26 349	-26 349
Netto	45 327	118 635	120 956	120 378	120 378	120 378

Fellesutgifter og støttefunksjoner i videregående opplæring

IT henvendelsessystem

Ett av de viktigste utviklingsområdene for inntaket til videregående opplæring er økt tilgjengelighet i inntaksperioden. Det jobbes derfor med å utvikle et nettbasert system for informasjon hvor søkerne kan få svar på enkle spørsmål. Dette vil gi saksbehandlerne mer tid til saksbehandling av de mer komplekse sakene.

Web-arbeid utdanningsetaten

I likhet med økt tilgjengelighet for søkerne i inntaksperioden, er det behov for å styrke tilgjengeligheten til både nødvendig og ønsket informasjon om videregående opplæring. Det må derfor satses sterkere på brukervennlige websider.

Det settes av 0,5 mill. kroner innenfor ramma til disse to tiltakene.

Kompetanse og kvalitetsutvikling

Tids- og stedsuavhengig undervisning

Implementering av ny skoleportal som inkluderer Office 365 har gitt utdanningssektoren et godt verktøy for utprøving av tids- og stedsuavhengig undervisning.

I første omgang ønsker fylkesrådet å benytte Skoleportalen til å utprøve stedsuavhengig undervisning knyttet til noen felles timeplanøker for de videregående skolene i Troms. Utprøving gjennomføres i skoleåret 2015/2016 for samisk som første og andre språk, samt russisk nivå en. Undervisningen i involverte fag gis i fire faste tidsrom som fjernundervisning. Undervisning i russisk gis av Kongsbakken videregående skole. Undervisning i samisk koordineres av Nord-Troms videregående skole som er fylkets ressurskole for undervisning i samisk. Opplæringen er planlagt gjennomført som en kombinasjon av ordinær lyd/bilde undervisning i studioer og i elektronisk klasserom basert på den nye Skoleportalen.

Utprøving av stedsuavhengig undervisning evalueres etter skoleåret 2015/2016 før en eventuell videreføring. Det vil bli vurdert å utvide ordningen til også å omfatte andre fag. Dette kan åpne for muligheten til å opprettholde tilbud eller utvide tilbudet ved videregående skoler med lavt eller synkende elevgrunnlag. Deler av opplæringen kan også videreutvikles til å bli tidsuavhengig dersom en utnytter funksjonaliteten som er innebygget i den nye Skoleportalen.

Prioriteringer

- Utvikle digital pedagogisk kompetanse i bruk av tids- og stedsuavhengig opplæring
- Skaffe oversikt over pedagogisk kompetanse på området
- Anskaffelse av egnet teknisk utstyr

Det er satt av 1,5 mill. kroner til den nasjonale videreutdanningsstrategien Kompetanse for kvalitet. I tillegg er det tidligere år satt av 1,1 mill. kroner til etterutdanning av lærere. Fylkesrådet ser behovet for å øke denne potten for å kunne nå målsettingene om kompetanseutvikling i strategiplanen «Tid for mestring!» samt i fylkestingsmeldingen om fag-

og yrkesopplæring «Samspill for økt gjennomføring». Dette behovet kan imidlertid ikke imøtekommes før det er skapt et reelt økonomisk handlingsrom.

Ungdomsordinator

Hovedutfordringer:

- Utarbeide ny strategiplan for ungdomssatsingen i Troms
- Gi lederopplæring for engasjert ungdom som driver med politikk, kultur og idrett – fremtidens ledere
- Tilrettelegge for et bredt samfunnsengasjement blant ungdom
- Gi ungdom en opplevelse av å bli sett og hørt.
- Være døråpner mot politikerne, de andre etatene og regionene i Troms.

Ungdomssatsingen i Troms Fylkeskommune er et tverrsektorielt samarbeid som involverer alle etater og enheter i fylkeskommunen, men er organisert under utdanningsetaten.

Troms fylkeskommune har - etter mange år med ulike tiltak - fått et tilfredsstillende grep på ungdomssatsingen. Ungdoms- og elevrådskonferanser har i mange år vært fylkeskommunens flaggskip i ungdomsarbeidet. I tillegg er den politiske delen av ungdomssatsingen, gjennom ungdommens fylkesting, ungdommens fylkesråd og ungdomsordinator, som ivaretar det administrative arbeidet, viktig og legger til rette for et bredt samfunnsengasjement. Bevilgningene til dette formål foreslås videreført.

Sentrale avsetninger til videregående skoler (C1)

Sentrale avsetninger omfatter tiltak som planlegges iverksatt ved de videregående skolene i løpet av budsjettåret. Siden det er knyttet usikkerhet både til hvilke skoler som involveres og omfang av aktivitet, er budsjettbeløpene ikke fordelt ved starten av budsjettåret. Vedtak og fullmakter sentralt fungerer som grunnlag for justering av involverte skolars budsjett i påfølgende år.

Driftsbudsjett

C1 - Sentrale avsetninger	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
			2016	2017	2018	2019
<i>Beløp i 1000 kr</i>	2014	2015				
Fylkeskommunale lærlinger						
Utg.	0	4 559	4 559	4 559	4 559	4 559
Innt.	0	0	0	0	0	0
Netto	0	4 559	4 559	4 559	4 559	4 559
Inventar, utstyr, mindre ombygginger						
Utg.	0	12 405	13 224	12 646	12 646	12 646
Innt.	0	-2 255	-2 316	-2 316	-2 316	-2 316
Netto	0	10 150	10 908	10 330	10 330	10 330
Felles utgifter og støttefunksjoner vgo						
Utg.	0	1 284	1 284	1 284	1 284	1 284
Innt.	0	0	0	0	0	0
Netto	0	1 284	1 284	1 284	1 284	1 284
Ped. ledelse/felles utgifter og gjestelevsoppgjør						
Utg.	0	12 677	12 677	12 677	12 677	12 677
Innt.	0	-51	-51	-51	-51	-51
Netto	0	12 626	12 626	12 626	12 626	12 626
Drift av studieretningene						
Utg.	0	0	0	0	0	0
Innt.	0	-1 255	-1 289	-1 289	-1 289	-1 289
Netto	0	-1 255	-1 289	-1 289	-1 289	-1 289
Fagskoler						
Utg.	0	5 800	5 960	5 960	5 960	5 960
Innt.	0	0	0	0	0	0
Netto	0	5 800	5 960	5 960	5 960	5 960
Spes.undervisning- og tilp. opplæring, språkopplæring						
Utg.	0	12 577	12 577	12 577	12 577	12 577
Innt.	0	0	0	0	0	0
Netto	0	12 577	12 577	12 577	12 577	12 577
Voksenopplæring etter opplæringsloven						
Utg.	0	12 232	12 282	12 282	12 282	12 282
Innt.	0	0	-1	-1	-1	-1
Netto	0	12 232	12 281	12 281	12 281	12 281
Barnvern						
Utg.	0	4 700	5 016	5 016	5 016	5 016
Innt.	0	0	-189	-189	-189	-189
Netto	0	4 700	4 827	4 827	4 827	4 827
Privatister						
Utg.		5 134	5 152	5 152	5 152	5 152
Innt.	0	0	-92	-92	-92	-92
Netto	0	5 134	5 060	5 060	5 060	5 060
SUM SENTRALE AVSETNINGER						
Utg.	0	71 368	72 730	72 152	72 152	72 152
Innt.	0	-3 561	-3 937	-3 937	-3 937	-3 937
Netto	0	67 807	68 793	68 215	68 215	68 215

Nye leieavtaler

Den nye videregående skolen på Bardufoss bygges uten arealer til idrettsfag og kroppsøving. Det er inngått en langsiktig intensjonsavtale med Bardufoss storhall A/S om leie av arealer til idrettsfag og kroppsøving.

Inventar, utstyr og mindre ombygginger

Utstyrssituasjonen ved de videregående skolene, spesielt de videregående skolene som tilbyr yrkesfaglige utdanningsprogrammer, er ikke tilfredsstillende. Det har i liten grad vært avsatt midler til innkjøp av tungt utstyr og inventar over mange år. Det settes av 10 mill. kroner per år til å dekke innkjøp av utstyr og inventar innenfor rammen til utdanning». Dette behovet kan imidlertid ikke imøtekommes før det er skapt et reelt økonomisk handlingsrom.

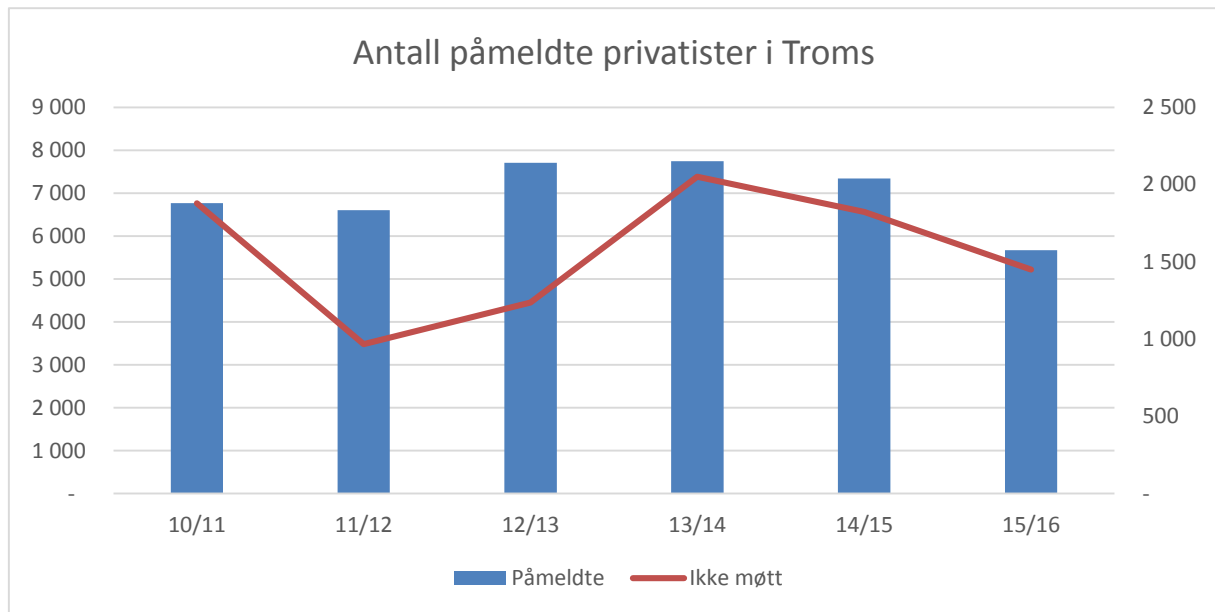
Verneutstyr

Arbeidstilsynet har de siste årene intensivert sitt tilsynsarbeid overfor videregående opplæring. Dette har berørt både arbeidsmaskiner, verneutstyr og kjemikaliehåndtering. Det er i forbindelse med disse prosessene investert flere millioner kroner for å lukke avvik. Det gjelder både nye arbeidsmaskiner og avtrekkskap og ventilasjon i forbindelse med kjemikaliehåndtering.

Det pågår et arbeid for å sikre elevene på de ulike utdanningsprogrammene riktig verneutstyr. Dette inkluderer også innkjøpsavtaler for de ulike produktene. En del av kostnadene forventes tatt av elevene over sine utstyrsstipend, mens skoleeier vil ta kostnadene ved innkjøp av klasesett til for eksempel hjelmer, hørselsvern, vernebriller, m.m.

Arbeidet forventes ferdig våren 2016 slik at verneutstyret kan være på plass til skolestart høsten 2016. Det budsjetteres med 2 mill. kroner innenfor rammen til dette.

Eksamen privatister

(Antall oppmeldinger som er gratis pga lærefag eller sykemelding, er ikke kjent. Forfall for skoleåret 2015/2016 og antall oppmeldte for våren 2016, er prognoser basert på tilsvarende verdier året før.)

Skriftlige privatisteksamener gjennomføres delvis i egne skolelokaler og delvis i leide lokaler. Gjennomføring av privatisteksamener gjøres i samarbeid mellom utdanningsetaten og noen av skolene. For å dekke utgiftene til skolene er det budsjettert med om lag 5 mill. kroner

Kompetanseheving av sensorer til lokal sensur, kan til tider være utfordrende. Fylket har flere ganger gjennomført dagssamlinger for sensorer til muntlig privatisteksamen, og dette skal gjennomføres også denne høsten og vår 2016. Sensorskolering er et viktig tiltak med tanke på kvalitetsutvikling av vurderingsarbeidet både ved eksamen og generelt i opplæringen.

Rekruttering av sensorer til muntlig sensur for privatister har for enkelte fag, vært særs utfordrende. I Tromsø der problemet er størst, har en tidligere gjennomført en informasjonsrunde på skolene, uten merkbar effekt. Utfordringene skyldes i hovedsak at slikt sensorarbeid ikke inngår i normal arbeidstid og er frivillig.

Annen opplæring (D)

Driftsbudsjett

D - Annen opplæring	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Beløp i 1000 kr</i>						
Fagskoler						
Utg.	33 344	29 206	29 393	29 393	29 393	29 393
Innt.	-4 357	-6 020	-6 183	-6 183	-6 183	-6 183
Netto	28 987	23 186	23 211	23 211	23 211	23 211
PPT og Oppfølgingsjenesten						
Utg.	18 855	18 442	18 555	18 295	18 295	18 295
Innt.	-2 044	-507	-521	-521	-521	-521
Netto	16 811	17 935	18 035	17 775	17 775	17 775
Voksenopplæring						
Utg.	10 981	0	0	0	0	0
Innt.	-423	0	0	0	0	0
Netto	10 558	0	0	0	0	0
SMI Skolen						
Utg.	17 753	18 002	18 034	18 034	18 034	18 034
Innt.	-3 086	-1 946	-1 999	-1 999	-1 999	-1 999
Netto	14 667	16 056	16 036	16 036	16 036	16 036
Opplæring i fengsel						
Utg.	3 842	3 841	3 841	3 841	3 841	3 841
Innt.	-3 868	-3 886	-3 886	-3 886	-3 886	-3 886
Netto	-26	-45	-45	-45	-45	-45
Andre formål						
Utg.	100 480	50 392	50 863	50 863	50 863	50 863
Innt.	-81 177	-40 392	-41 201	-41 201	-41 201	-41 201
Netto	19 303	10 000	9 662	9 662	9 662	9 662
SUM ANNEN OPPLÆRING						
Utg.	185 255	119 883	120 687	120 427	120 427	120 427
Innt.	-94 955	-52 751	-53 789	-53 789	-53 789	-53 789
Netto	90 300	67 132	66 898	66 638	66 638	66 638

Fagskoler

Hovedutfordringer

- Et kvalitativt godt tilbud tilpasset næringslivets behov.
- Finansiering av virksomheten

Fagskole er korte, yrkesrettede videreutdanninger med varighet et halvt til to studieår.

Fagskolen finansieres primært med statlige tilskudd til teknisk fagskoleutdanning, basert på innrapporterte studenttall pr. 01.10. hvert år. I tillegg har fylkeskommunen ansvar for å fordele statlige tilskudd til fagskoleutdanning i helse- og sosialfag til offentlige og private studietilbydere. De statlige tilskuddene har ikke vært tilstrekkelig til å finansiere aktiviteten i Fagskolen i Troms. Fylkestinget har derfor gjennom flere år bevilget midler for å fullfinansiere driften. I 2015 var dette tilskuddet 5,8 mill. kroner.

Kunnskapsdepartementet oppnevnte i 2013 et nasjonalt utvalg som skulle gjennomgå fagskolens organisering, forvaltning og økonomi. Utvalget la i desember 2014 fram sitt arbeid gjennom en NOU 2014:14 – **Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg**. Utredningen vil bli behandlet i Stortinget høsten 2016. I forbindelse med fylkestingets behandling av fylkestingsmeldingen om fag- og yrkesopplæringen i juni 2015, ble det også vedtatt å legge

fram en egen sak til fylkestinget om fagskolens utvikling i Troms, etter Stortingets behandling av nevnte NOU.

I forbindelse med flyttingen av Tromsø maritime skole til Breivika videregående skole vil de respektive skolenes fagskoletilbud bli fysisk samlokalisert i den nye skolen i Breivika. Dette forventes å gi driftsmessige besparelser. Helsefagtilbudene ved avd. Breivang er allerede fra høsten 2015 samlokalisert med de tekniske fagskoletilbudene i Breivika. I tillegg er de maritime fagskoletilbudene fra høsten 2015 administrativt samordnet i Breivika. Alle fagskoletilbudene i Tromsø er dermed samlet under paraplyen Fagskolen i Troms, avd. Tromsø, fra høsten 2015.

I påvente av behandling av ovennevnte NOU i Stortinget, og eventuelle endringer i finansieringen av fagskolene vil Fagskolen i Troms fortsatt ha behov for bevilgning fra fylkestinget for å opprettholde sine tilbud. Den fylkeskommunale tilleggsfinansieringen foreslås videreført.

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT) og Oppfølgingstjenesten (OT)

Hovedutfordringer

- Bidra til et videregående opplæringstilbud der elever, lærlinger/lærekandidater fullfører med oppnådd grunn-, yrkes- eller studiekompetanse.
- Bidra til et godt og inkluderende læringsmiljø som fremmer læring og utvikling

Virksomheten omfatter PPT/OT (Pedagogisk psykologisk tjeneste og Oppfølgingstjenesten i videregående opplæring) med 18,35 årsverk og et budsjett på om lag 18 mill. kroner. PPT vgo skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge forholdene til rette for elever med særskilte behov. Videre skal den pedagogiske psykologiske tjenesten sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering der loven krever det. Oppfølgingstjenesten (OT) er en lovpålagt tjenesten som skal sørge for at all ungdom som tilhører målgruppen får tilbud om opplæring, arbeid eller andre kompetansefremmende tiltak.

Prioriteringer

- Psykisk helse – arbeids- og læringsmiljø
- Økt gjennomføring

En utfordring som begge tjenestene opplever, er at flere ungdommer i og utenfor skoler sliter i forhold til psykisk helse. PPT har økning av elever som henvises i forhold til psykiske vansker. I skolen krever disse ungdommene særskilt tilrettelegging og organisering av skoletilbud. OT arbeider i økende grad med forebygging og følger opp ungdom i og utenfor skolen i forhold til psykisk helse. PPT og OT er en viktig del av skolens elevtjeneste og jobber tett på skolene for økt gjennomføring. Fra nasjonalt hold er det en økende forventning om at PPT skal jobbe mer forebyggende og på systemnivå i skolene, jmf NOU 2015:2 – Å høre til.

Prosjektet Program for bedre gjennomføring (PBG) skal videreføres ut 2016 med fortsatt økonomisk støtte fra departementet. En evaluering av prosjektet vil danne grunnlag for en beslutning om eventuell videreføring i en ordinær driftsform.

Voksenopplæring

Hovedutfordringer

- Forventet økt antall minoritetsspråklige voksne
- Søkere med mindre yrkeserfaring enn tidligere
- Økning i antall yngre søkere som ikke har gjennomført videregående opplæring

Det forventes økt antall minoritetsspråklige voksne. Gruppen er svært sammensatt, noen er elever med ordinær framdrift i videregående skole, mens noen ikke har grunnlag for å begynne i videregående opplæring. Vi ser allerede i dag at dette stiller større krav til differensiering av voksenopplæringen. Troms fylkeskommune har etablert et tilbud om prekvalifisering av minoritetsspråklig ungdom. Tilsvarende opplæring må også vurderes for voksne minoritetsspråklige søkere. Dette er ressurskrevende, men øker mulighetene for å gjennomføre innenfor en normal tidsramme.

Voksenopplæring i yrkesfag i Troms har de siste årene i hovedsak vært et tilbud til søkere med mye erfaring. Det vil i realiteten bety korte eksamensforberedende kurs med påfølgende eksamen. Søkergrunlaget til voksenopplæring har endret seg. Yrkeserfaring innen fag det skal gis opplæring i er mindre. Opplæringsløpene til disse gruppene blir lengre og mer ressurskrevende.

Andelen av yngre voksne søkere som tidligere ikke har gjennomført videregående opplæring øker. Frafall i videregående opplæring de siste tiårene medfører at det er et betydelig antall søkere som har brukt opp sin rett til videregående opplæring uten å oppnå noen sluttkompetanse. Disse søker videregående opplæring som voksne. Troms gir unntaksvis tilbud om opplæring til gruppen uten rett. Fylkeskommunen har kompetanse, og kan i større grad bidra til å gi søkere innenfor næringer og tjenester med ufaglært arbeidskraft et utvidet tilbud.

SMI-skolen

Hovedutfordringer

- Sertifisering som dysleksi-/dyskalkulivennlig skole
- Omorganisering i SMI, avd. UNN, Vg-gruppe og Ambulant team
- Utvidelse av eksisterende skolevegringsgruppe i SMI
- Samkjøring av utviklingsprosesser med Statped Nord
- Deltakelse i Ungdomstrinn i utvikling
- Deltakelse i fylkeskommunens utviklingsprosjekter

SMI-skolen er ansvarlig for opplæring for barn og unge som er pasienter/beboere i helse- og i barnevernsinstitusjoner i Troms. SMI-skolen ivaretar rettighetslever i alder 0-24 år, innen somatikk og psykiatri. Opplæringen gjelder alle fag. Skolen har mottatt melding fra helse Nord angående økte sengeplasser på avdelingene Regionalt senter for spiseforstyrrelser og Ungdomspsykiatrisk seksjon.

Vi registrerer en økt grad av alvorlig psykiske lidelser i forhold til psykisk helse blant ungdommer i begge institusjonskategorier. Vi er inne i en tid der skolen har satt fokus rett

mot organisasjonsutvikling, økt skolefaglig kompetanse samt skolering innen psykiatrispekteret. Ambisjonene er høye, skolen er godt inne i arbeidet og ser for seg samarbeid med aktører både fra Helse Nord, UiT, Statped Nord og BUFETAT region Nord.

Opprettelsen av SMI-skolen Ambulant team skal i tillegg bistå de videregående skolene med utfordringer innenfor feltet psykisk helse i elevgruppen.

Opplæring i fengsel

Prioriteringer

- Vektlegge formell yrkeskvalifisering i verkstedtreningen.

Troms fylkeskommune har ansvaret for undervisning i Tromsø fengsel. Ansvaret for opplæringen er delegert til Breivika/Tromsø maritime skole. Fengslet stiller til rådighet lokaler som opplæringen foregår i. Opplæringstilbudets justeres etter brukernes ønsker og behov, i kombinasjon med mulighetene som finnes innen det enkelte fengsel. Omfanget av opplæringen justeres etter tildeling gitt av staten ved Fylkesmannen i Hordaland.

Staten refunderer 100 prosent av driftsutgiftene innenfor godkjent ramme.

Annen aktivitet (E)

Karriere Troms

	Hovedmål	Strategi i økonomiplan
1	Få ungdom til å velge utdanninger som arbeidslivet og samfunnet har, og vil få, behov for.	
2	Et videregående opplæringstilbud der elever, lærlinger/lærekandidater fullfører med oppnådd grunn-, yrkes- eller studiekompetanse.	
3	Bruke digitale verktøy til å gi fleksibel karriereveiledning i hele fylket.	

Hovedutfordringer

- Langsiktig og forutsigbar finansiering.
- En liten organisasjon sårbar for endringer i bemanningen

Karriere Troms ble etablert i 2010 i et partnerskap med 10 partnere, og er finansiert gjennom grunnstøtte fra Vox og prosjektmidler.

Senteret har oppgaver som omfatter karriereveiledning av voksne over 19 år. De siste årene har det vært jobbet i prosjekt mot flyktninger, lærlinger og brukere av Nav (eget tiltak i regi av Nav Troms). Karriere Troms har jobbet med kompetansebygging av karriereveiledere, rådgivere og veiledere i skole, Nav og andre. Det har vært arbeidet på systemnivå med overgangen mellom grunn- og videregående opplæring og da særling knyttet til faget Utdanningsvalg.

Til vanlig har senteret hatt ei digital satsing, men siste år har informasjonsmedarbeideren vært utlånt til Vox (Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk) og Utdanningsetaten i Troms fylkeskommunene.

Investeringsbudsjett

Hovedutfordringer

- Tilpasse arealbruken til nedgang i elevtallet og endringer i opplæringstilbudet
- Gjennomføre vedtatte utbygginger/ombygginger

Investeringsbudsjett

Kostnadsanslag og finansiering	BUD 2016	BUD 2017	BUD 2018	BUD 2019	Sum økplan 16-19
Prosjekt					
Bardufoss Høgtun videregående skole. Nybygg	134 000	67 000			201 000
Senja videregående skole. Nybygg verkstedlokaler	44 000				44 000
Ny videregående skole i Breivika. Nybygg og renovering	10 500	62 000	104 000	104 000	280 500
Bardufoss Høgtun, Flyfag	23 000				23 000
Skjervøy	17 425				17 425
SUM INVESTERINGER UTDANNING	228 925	129 000	104 000	104 000	565 925
SUM INVESTERINGER	228 925	129 000	104 000	104 000	565 925
<u>Finansiering:</u>					
EK, mva-kompensasjon	-40 900	-25 800	-20 800	-20 800	-107 700
Forsikringssum	-3 732				-3 732
Inntekter salg sikkerhetscenteret	-2 572				-2 572
Overføring fra drift sektorene	-2 700				-2 700
Sum Egenkapital	-49 904	-25 800	-20 800	-20 800	-116 704
Bruk av lån	-178 521	-103 200	-83 200	-83 200	-448 121
Sum finansiering	-228 425	-129 000	-104 000	-104 000	-564 825

Bardufoss Høgtun videregående skole – ny skole

Total bevilgning: 316,6 mill. kroner.

Bevilgning i økonomiplan 2016-2019: 201 mill. kroner. Bevilgningen er prisjustert med kommunal deflator på 2,7 prosent i perioden.

Nybygget ble vedtatt i fylkestinget i sakene 33 og 76/10 samt sakene 40 og 47/12. Kontrakt for gjennomføringen av totalentreprisen er inngått. Oppstart av byggearbeidene er oktober 2015 med ferdigstilling 7.7.2017.

Det endelige behovet for utstyr og inventar er ikke utredet.

Senja videregående skole – nybygg verkstedlokaler

Total bevilgning: 193,2 mill. kroner.

Bevilgning i økonomiplan 2016-2019: 44 mill. kroner. Bevilgningene i økonomiplanperioden er prisjustert.

Nybygget ble vedtatt i fylkestinget i sak 33/10, 76/10, 40/12 og 47/12. Skolen er forventet ferdigstilt til skolestart høsten 2016.

I fylkestingsvedtaket var det ikke avsatt midler til løst utstyr og inventar. Det anslås at kostnaden for inventar og utstyr for prosjektet vil utgjøre 17 mill. kroner. I fylkesrådets innstilling foreslås det en bevilgning på 17 mill. kroner.

PPT/OT i Midt-Troms har fram til i dag leid arealer sammen med Troms fylkestrafikk i Finnsnes sentrum. Denne leieavtalen er gått ut, og fylkesrådet ønsker å flytte PPT/OT – Midt-Troms til Senja videregående skole, skolested Finnfjordbotn. På skolen finnes tilgjengelig areal som kan tilpasses de behov PPT/OT har. Tilpasning av arealer er beregnet til 4 mill. kroner i 2016. Dette er lagt inn i fylkesrådets innstilling. Flyttingen medfører en årlig mindrekostnad på om lag 0,5 mill. kroner som trekkes inn fra utdanning for å dekke renter og avdrag.

Ny videregående skole i Breivika videregående skole – nybygg og ombygging

Total bevilgning: 304,1 mill. kroner.

Bevilgning i økonomiplan 2016-2019: 280,5 mill. kroner. Bevilgningen er prisjustert med kommunal deflator på 2,7 prosent i perioden.

Prosjektet ble vedtatt i fylkestinget i sak 07/13. Funksjons- og arealprogrammet er utarbeidet, og nye lokaler er planlagt delvis tatt i bruk høsten 2018 og resterende areal fra høsten 2019.

Bevilgningene i økonomiplanperioden er prisjustert. Det endelige behovet for utstyr og inventar er ikke utredet. Dette kan ikke løses uten at det er skapt reelt økonomisk handlingsrom.

Bardufoss Høgtun videregående skole – flyfag

Total bevilgning: 23,5 millioner kroner.

Bevilgning i økonomiplan 2016-2019: 22,5 millioner kroner.

Prosjektet ble vedtatt med en ramme på 17 mill. kroner i fylkestinget i sak 25/15 og med en utvidelse av rammen i fylkesrådssak 162/15.

Prosjektet forventes ferdig i 2016.

Nord-Troms videregående skole – skolested Skjervøy, ombygging til visningskonsesjon og Newtonrom

Total bevilgning: 17,4 mill. kr.

Bevilgning i økonomiplan 2016-2019: 17,4 mill.kr.

Ombyggingen ble vedtatt i fylkestingssak 26/15.

Egne kostnader i forbindelse ombygging av arealer for Naturbruk på grunn av tilrettelegging for visningsrom oppdrett og Newton rom er anslått til 2,4 mill. kroner. Utstyrskostnadene er anslått til 0,6 mill. kroner. Fylkesrådet foreslår i sin innstilling at dette legges inn.

Prosjektet forventes ferdig i 2016.

12 TANNHELSE

Tannhelse

- Fylkeskommunen skal sørge for at tannhelsetjenester, herunder spesialisttjenester, i rimelig grad er tilgjengelige for alle som bor eller midlertidig oppholder seg i fylket. Fylkeskommunen har ansvaret for samordning av Den offentlige tannhelsetjenesten og privat sektor.
- Fylkeskommunen skal fremme tannhelsen i befolkningen og ved sin tannhelsetjeneste sørge for nødvendig forebygging og behandling. Den skal spre opplysning om og øke interessen for hva den enkelte selv og allmennheten kan gjøre for å fremme tannhelsen. Den offentlige tannhelsetjenesten skal organisere forebyggende tiltak for hele befolkningen.
- Den offentlige tannhelsetjenesten skal gi et regelmessig og oppsøkende tilbud til de prioriterte gruppene: barn og ungdom til og med 18 år, psykisk utviklingshemmede, eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie, 19-20 år. I tillegg har den offentlige tannhelsetjenesten fått et ansvar for innsatte i Kriminalomsorgen og et finansieringsansvar for rusavhengige i institusjon og LAR. Det er om lag 56.000 personer under tilsyn i Den offentlige tannhelsetjenesten i Troms, hvorav 41.000 prioriterte pasienter.
- Det er 4 tannhelsedistrikter med 24 ordinære tannklinikker, pluss behandlingsrom i Kriminalomsorgen Tromsø og på UNN Tromsø og Harstad.
- Troms fylkeskommune har påtatt seg ansvaret for TkNN, det regionale odontologiske kompetansesenteret i Nord-Norge. Kompetansesenteret leverer spesialisttjenester til befolkningen, og har også en rolle i spesialistutdanning og forskning. Spesialistutdanning og forskning er finansiert med tilskudd fra Helsedirektoratet.
- Driftsansvaret for Universitetstannklinikken som gir klinisk trening til tannlegestudentene som utdannes ved Universitetet i Tromsø, er tillagt den offentlige tannhelsetjenesten ved Troms fylkeskommune. Driften av Universitetstannklinikken fullfinansieres av Universitetet i Tromsø.

Driftsbudsjett

Tannhelse	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
Beløp i 1000 kr	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Distrikshelsetjenesten						
Utg	139 080	125 131	125 670	125 670	125 670	125 670
Innt	-49 132	-44 143	-45 334	-45 334	-45 334	-45 334
Netto	89 948	80 988	80 336	80 336	80 336	80 336
Kompetansesenteret, TkNN						
Utg	79 154	36 230	36 455	36 455	36 455	36 455
Innt	-62 741	-23 904	-24 549	-24 549	-24 549	-24 549
Netto	16 413	12 326	11 906	80 910	80 910	80 910
Universitetstannklinikken, UTK						
Utg	31 916	32 582	32 582	32 582	32 582	32 582
Innt	-31 916	-32 582	-32 582	-32 582	-32 582	-32 582
Netto	0	0	0	0	0	0
Felles/administrasjon						
Utg	16 895	33 240	35 014	35 014	35 014	34 414
Innt	-2 037	-6 665	-6 845	-6 845	-6 845	-6 845
Netto	14 858	26 575	28 169	28 169	28 169	27 569
SUM SEKTOR 40						
Utg	267 045	227 183	229 721	229 721	229 721	229 121
Innt	-145 826	-107 294	-109 310	-109 310	-109 310	-109 310
Netto	121 220	119 889	120 411	120 411	120 411	119 811

Budsjettrammen for tannhelse i 2016 er i fylkesrådets innstilling på 120,411 mill. kroner. Endring i rammen fra 2015 består i tillegg til prisvekst av en justert innsparing på 1,1 mill. kroner vedtatt i fylkestingssak 80/14. Det er lagt inn 2,5 mill. kroner i ekstra investeringsmidler i 2016 til utskifting av gammelt utstyr.

Prioriteringer og status

Tannhelsetjenestens oppgaver og prioriteringer er definert gjennom Lov om tannhelsetjenester. De prioriterte gruppene står omtalt i § 1-3, og er barn og ungdom 0-18 år; psykisk utviklingshemmede over 18 år; eldre, langtidssyke og uføre på institusjon og i hjemmesykepleie; ungdom 19-20 år. Det er også fylkeskommunens oppgave å sørge for at resten av befolkningen har tilstrekkelig tilgjengelighet til tannlegetjenester. Det er viktig for Den offentlige tannhelsetjenesten å ha voksne pasienter for å få et visst volum på alle typer behandlinger, noe som er viktig i forhold til å kunne gi god kvalitet på disse tjenestene når behovet dukker opp hos barn og ungdom. Et visst volum av voksenbehandling har også stor betydning for å rekruttere og beholde tannhelsepersonell. Fylkeskommunen skal drive voksenbehandling mot betaling med overskudd.

Den offentlige tannhelsetjenesten i Troms har fortsatt noe utfordringer med vakanser og rekruttering til tannlegestillinger i distriktstjenesten og i spesialisttjenesten. Vakansene knytter seg til en viss grad til foreldrepermisjoner hvor vi ikke får dekket opp med vikarer. I følge

KOSTRA-tallene hadde Den offentlige tannhelsetjenesten vakanser på 18 prosent pr 31.12.2014, noe som var vesentlig høyere enn alle fylkene vi har sammenlignet oss med. I gruppen 1-18 år er 97,9 prosent under tilsyn¹. Tilsynsprosenten er på landsgjennomsnittet. Det er en utfordring å unngå etterslep i de prioriterte gruppene. Etterslepet i alle prioriterte grupper i 2014 utgjorde 1975 personer, hvorav 1419 i gruppen 3-18 år.

Staten har lagt vekt på at sosiale og geografiske ulikheter i tannhelse skal utjevnes. Når det gjelder barne- og ungdomsgruppen har vi god oversikt over tannhelsestatus. Tannhelsen til 5-åringer og 12-åringer målt ved hjelp av DMFT² ligger omtrent på landsgjennomsnittet, mens tannhelsen til 18-åringer er noe under landsgjennomsnittet. Tannhelsetjenesten må innhente kunnskap om hvordan tannhelsen fordeler seg i resten av befolkningen. Forskningsinnsatsen til TkNN dreier seg blant annet om å utvikle slik kunnskap.

Regnskapet er inndelt i fellesfunksjoner og pasientbehandling. Begge disse to hovedbolkene er igjen inndelt på klinikker, distrikter og fellestjenester/administrasjon. Vedlikeholdsbudsjettet for bygninger er lagt under fylkesbyggesjefens ansvar.

Fylkeskommunen skal også sørge for rimelig tilgjengelighet av vanlige tannhelsetjenester og til tannlegespesialisttjenester for hele befolkningen. Der tjenester ytes mot betaling i tilstrekkelig konkurranse med det private markedet skal virksomheten gå med overskudd.

For oppgaver som finansieres gjennom tilskuddsordninger fra Helse- og omsorgsdepartementet, Helsedirektoratet eller Universitetet i Tromsø henvises til de avsnittene nedenfor.

Resultater KOSTRA 2014	Troms	Finnmark	Nordland	N-Trøndelag	Norge
5 åringer uten karies (%)	83,2	77,9	83,4	84,5	82,0
Tannhelse 12 år (DMFT)	1,0	1,5	1,1	1,0	1,0
Tannhelse 18 år (DMFT)	4,6	5,2	4,5	4,2	4,0
Tilsyns-% barn og ungdom	97,9	97,6	99,1	93,7	97,9
Tilsyns-% PUH	92,7	89,0	95,9	87,2	93,4
Tilsyns% institusjon	74,4	73,7	75,7	65,4	77,7
Tilsyns-% hjemmesykepleie	37,0	40,8	33,6	28,9	31,0
Tilsyns-% 19-20 år	68,4	56,9	80,5	61,2	76,5
Undersøkt/beh. siste 3 år, 12 år	95,7	96,0	98,4	94,8	96,2
Undersøkt/beh. siste 3 år, 18 år	101,7	85,6	96,2	91,5	92,3
Undersøkt/beh. siste 3 år, PUH	99,3	88,0	94,2	90,0	90,7
Netto driftsutgifter pr innbygger	831	944	711	771	485

KOSTRA - rapporten for 2014 viser at Tannhelsetjenesten i Troms hadde kr 831 i netto driftsutgifter pr innbygger mot 801 kroner i 2013. Ser vi på perioden 2011-2014 som helhet står utgiftene på stedet hvil, noe som innebærer at Den offentlige tannhelsetjenesten i Troms har blitt billigere i perioden da tallene ikke er justert for lønns- og prisvekst. Tjenesten har, relativt sett, også blitt mer kostnadseffektiv i forhold til sammenligningsfylkene.

¹ Under tilsyn er summen av undersøkt/behandlet i et kalenderår pluss de som har et planlagt innkallingstidspunkt i neste kalenderår. Innkallingsintervallet kan være større enn 12 måneder.

² DMFT er summen av tenner med karies (DT), med fylling (FT) eller tenner som er trukket pga karies (MT-sjelden).

Tallene inkluderer fylkeskommunenes samlede utgifter på i tannhelsetjenestens KOSTRA-funksjoner, og omfatter utgifter til drift av tannklinikkerne, som husleie, avskrivninger, snøbrøyting og strøm. Troms fylkeskommune er eier av Tannbygget og har investert i seks eksterne praksis klinikker i fylket i forbindelse med den etablerte tannlegeutdanningen. TkNN gir Troms en bredere og bedre produksjon av tjenester og dermed høyere utgifter til tannhelse enn fylkene som vi her sammenligner oss med.

Troms fylkeskommune bruker om lag 19 mill. kroner på drift av TkNN og avskrivning av Tannbygget (120 kr pr innbygger). Disse føres på KOSTRA-funksjonene til tannhelse, men er delt budsjettmessig mellom tannhelse og sektorovergrepene poster. Dette er utgifter andre fylkeskommuner ikke har, hvis vi korrigerer for disse utgiftene ville Troms hatt et kostnadsnivå som er på nivå med Nordland.

Distriktstjenesten

	Hovedmål		Delmål	Status pr 2014	Tiltak
1	Fremme tannhelsen og redusere sosiale og geografiske ulikheter i tannhelse i befolkningen	1.1	Redusere karies i jekslene og initialkaries i mellomrommene		Rutinemessig fissurforsøgning av tyggeflaten på jekslene Rutinemessig fluorlakk på initialkaries
		1.2	Etablere kunnskap om andre befolkningsgrupper	Spørreus SSB, Datainnsamling Tromstannen Datainnsamling Tromsø7 Nasjonal rus-analyse	Data bearbeides og offentliggjøres
		1.3	Helsefremmende og forebyggende arbeid		Utadrettet virksomhet økes, prosjekt i VGS
2	Prioriterte grupper skal få et regelmessig og oppsøkende tilbud (Tannhelsetjenestelovens § 1.3)	2.1	Full oversikt over prioriterte grupper	Problemer noen steder i forhold til grupper i hjemmesykepleien	
		2.2	Tilsyns-% økes til landsgjennomsnitt		
		2.3	Etterslep dvs behandlingstid reduseres (vanlig tannbehandling, narkose)		
3	Tannhelsetjenester skal være rimelig tilgjengelige også utenom prioriterte grupper	3.1	Ventelister reduseres		
4	En effektiv tannhelsetjeneste av god kvalitet	4.1	Pasientinntekter skal øke med mer enn takstøkningen		
		4.2	Kostnad pr innbygger skal reduseres justert for prisstigning		
		4.3	Investeringer i takt med behovet		
		4.4	Kompetanseutvikling		

Den offentlige tannhelsetjenesten har klinikker i 19 av fylkets nåværende 24 kommuner. I tillegg er det fem kommuner hvor tannklinikken ikke er bemannet hver dag i uka. En

desentralisert klinikkstruktur er viktig for å oppfylle kravet om rimelig tilgjengelighet til tannhelsetjenester for hele befolkningen.

Spesialisthelsetjenesten

	Hovedmål		Delmål	Status pr 2014	Tiltak
1	Spesialisttjenester skal være rimelig tilgjengelig for hele befolkningen	1.1	Alle spesialiteter med unntak av radiologi skal være rimelig tilgjengelig i fylket	Opptak innenfor radiologi gjøres på TkNN, men bildene sendes til tolkning. Alle spesialiteter er tilgjengelig, men ujevnt tilbud.	Rekruttering av spesialister må være bærekraftig. Det gis stipend når behovet for rekruttering er stort.
		1.2	Ventelister skal reduseres til et rimelig nivå		
2	Bærekraftig rekruttering av spesialister til TkNN				Spesialistutdanning i kjeveortopedi, pedodonti og klinisk odontologi opprettholdes. Etablering av nye spesialistutdanninger vurderes i forhold til kompetanse og behov.
					Ved behov gis det støtte til nordnorske kandidater til spesialistutdanning som ikke tilbys i Tromsø
3	Staten og UiT har også forventninger til at TkNN bidrar mer til grunnutdanningen				
4	Innenfor forskningsområdet prioriteres klinisk forskning og epidemiologi, se også distrikttjenesten pk1 1.2				Data bearbeides og offentliggjøres
5	En effektiv tannhelsetjeneste av god kvalitet	5.1	Pasientinntekter skal øke med mer enn takstøkningen		

Følgende oppgaver fullfinansieres av Staten:

- Spesialistutdanning
- Forskning (innsamling av data på klinikknivå finansieres ikke av staten)
- Utredning av pasienter med odontofobi

Det er fylkeskommunens oppgave å sørge for rimelig tilgjengelighet til spesialisttjenester i fylket. Før TkNN ble opprettet var det stor underdekning på spesialisttjenester samlet sett i privat og offentlig regi. Spesialistbehandling på TkNN har en kostnad for fylkeskommunen, siden de prioriterte gruppene har krav på gratis behandling (rabattert for gruppe d – 19-20 år). Erfaringene fra TkNN er at en stadig større del av pasientbehandlingstiden går til å behandle pasienter med krav på offentlig finansiering.

Universitetstannklinikken (UTK)

	Hovedmål		Delmål	Status pr 2014	Tiltak
1	Samarbeide med UiT om en best mulig utdanning			Evaluering fra studentene mottas hvert år	
2	Arbeide for at tannpleierutdanningen og tannhelsesekretærutdanningen ved VGS blir best mulig integrert med tannlegeutdanningen	1.2	Ventelister skal reduseres til et rimelig nivå		

Universitetstannklinikken ligger i Tannbygget i Tromsø. Oppgaven til Universitetstannklinikken er å gi tannlegestudenter klinisk trening. Introduksjon til nye behandlingsmomenter skal ideelt sett foregå her. Institutt for klinisk odontologi (IKO) er faglig ansvarlig. Veiledere og tannhelsesekretærer ved tannlegeutdanningen er ansatt i Troms fylkeskommune. Utgiftene til klinikkdriften refunderes av Universitetet i Tromsø.

Tannlegestudentene har også klinisk praksis ute i Den offentlige tannhelsetjenesten i mange fylker. I Troms er det 6 klinikker som har utplassering av tannlegestudenter, og er skiltet Universitetstannklinik. På disse klinikkene skal studentene få mengdetrening på klinisk arbeid på områder hvor de allerede har fått grunnopplæring, og bli kjent med hvordan den offentlige tannhelsetjenesten arbeider. For utplassering av studenter får disse klinikkene et tilskudd fra Universitetet i Tromsø.

Investeringsbudsjett

Kostnadsanslag og finansiering	BUD 2016	BUD 2017	BUD 2018	BUD 2019	Sum økplan 16-19
Prosjekt					
Utstyr tannhelse	2 500				2 500
Finansiering:					
Mva-Komp	-500				-500
Låneopptak	-2 000				-2 000

Det legges inn 2,5 mill. kroner til investering i nytt utstyr hvorav 2 mill. kroner lånefinansieres.

TkNN har behov for større arealer. Det er kommet positive signaler fra Helse- og Omsorgsdepartementet på statlig finansiering av en slik utvidelse. Det vil i 2016 bli satt i gang et forprosjekt knyttet til denne utvidelsen, finansiert gjennom prosjektmidler fra departementet. Fylkesrådet vil komme tilbake til Fylkestinget med en endelig sak så snart forprosjektet er ferdig.

13 KULTUR

Folkehelse:

- Utviklingsarbeid og oppfølging av folkehelseloven
- Oppfølging av Troms som trygt fylke/ Safe Community

Friluftsliv:

- Regionalt utviklingsarbeid innen friluftsliv
- Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder
- Tilskudd til aktivitet og tilrettelegging, og tilskudd til regionale friluftslivsorganisasjoner

Fylkesbiblioteket:

- Regionalt utviklingsarbeid innen bibliotek
- Litteraturformidling / forsyning
- Bok- og kulturbussen
- Samisk bibliotekjeneste

Kulturarv:

- Regionalt utviklingsarbeid innen kulturminnevern
- Arkeologisk feltarbeid
- Driftstilskudd til de regionale museene

Kunst- og kulturformidling:

- Regionalt kulturutviklingsarbeid
- Den kulturelle skolesekken
- Tilskudd kunst- og kulturinstitusjoner og Den nordnorske kulturavtalen
- Landsdelsmusikerordningen og Folkemusikk nord
- Samisk språk og kultur
- Kultursamarbeid i Barentsregionen

Idrett:

- Regionalt utviklingsarbeid innen idrett
- Samarbeid og driftstilskudd Troms idrettskrets
- Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Driftsbudsjett

Kulturetaten	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
Beløp i 1000 kr	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Administrasjon						
Utg	1 344	1 433	1 440	1 440	1 440	1 440
Innt	-16	-78	-78	-78	-78	-78
Netto	1 328	1 355	1 362	1 362	1 362	1 362
Regionalt folkehelsearbeid						
Utg	4 412	5 061	5 405	5 405	5 405	5 326
Innt	-1 262	-1 642	-1 642	-1 642	-1 642	-1 642
Netto	3 150	3 419	3 763	3 763	3 763	3 684
Friluftsliv						
Utg	7 896	8 003	7 979	7 979	7 979	7 900
Innt	-4 195	-4 278	-4 278	-4 278	-4 278	-4 278
Netto	3 701	3 725	3 701	3 701	3 701	3 622
Fylkesbiblioteket						
Utg	12 474	11 029	10 621	10 906	10 891	10 812
Innt	-2 160	-509	-509	-509	-509	-509
Netto	10 314	10 520	10 112	10 397	10 382	10 303
Kulturarv og muséer						
Utg	30 118	24 960	25 556	25 806	25 806	25 727
Innt	-11 334	-6 096	-6 096	-6 096	-6 096	-6 096
Netto	18 784	18 864	19 460	19 710	19 710	19 631
Kunstformidling, kunstproduksjon og andre kulturaktiviteter						
Utg	106 505	90 439	92 609	92 309	92 309	92 229
Innt	-59 652	-40 523	-40 523	-40 523	-40 523	-40 523
Netto	46 853	49 916	52 086	51 786	51 786	51 706
Idrett						
Utg	74 055	36 434	36 526	36 526	36 526	36 447
Innt	-69 433	-32 097	-32 097	-32 097	-32 097	-32 097
Netto	4 622	4 337	4 429	4 429	4 429	4 350
SUM SEKTOR 50						
Utg	236 804	177 359	180 136	180 371	180 356	179 881
Innt	-148 052	-85 223	-85 223	-85 223	-85 223	-85 223
Netto	88 752	92 136	94 913	95 148	95 133	94 658

Budsjettrammen for kultur i 2016 er i fylkesrådets innstilling på 94,9 mill. kroner. Endringen i rammen fra 2015 er 2,8 mill. kroner og består av prisstigning 1,6 mill. kroner, økt tilskudd til Den kulturelle spaserstokken 1,3 mill. kroner, Nordnorsk kulturavtale kr 350.000 og Meløyvær Fort og Frøy kr 250.000 i 2016, økende til kr 500.000 fra 2017. I tillegg er det en innsparing på kr 776.000 i 2016, vedtatt i fylkestingssak 80/14. Som følge av innføring av siste års effekt av nytt inntektssystem har fylkesrådet foreslått innsparing på 0,5 prosent på alle sektorene. Dette utgjør kr 475.000 for kulturområdet.

Prioriteringer

Kulturetaten skal levere tjenester og tiltak i henhold til lover, forskrifter, planer og vedtak. Samtidig skal etaten bidra til regional utvikling og kompetansebygging og skal bidra til å lage gode beslutningsgrunnlag for fylkesrådet og fylkestinget.

Kulturetaten skal legge til grunn et helsefremmende perspektiv i sitt arbeid, og bidra til deltakelse og opplevelser av høy kvalitet. Barn og ungdom er prioriterte målgrupper. Samisk og kvensk kultur skal være en naturlig og integrert del i kulturtilbudet som utvikles. Videre skal betydningen av internasjonalt kultursamarbeid med fokus på Barentssamarbeidet og nordområdesatsingen være synlig i kulturetatens arbeid.

Fylkesrådet fortsetter å støtte de frivilliges innsats og viderefører tilskuddene til festivaler, friluftsliv, idrettstiltak og barn- og ungdomsorganisasjoner.

I tråd med Fylkesrådets tiltredelseserklæring vil det i 2016 bli utredet en lokal forsøksordning med kulturkort for ungdom. Innretningen på ordningen vil bli til i en dialog med Ungdommens Fylkesråd, kulturlivet og aktuelle forsøkskommuner.

Det vil i 2016 også bli utredet en ordning med aktivitetskort for vanskeligstilte. Innretningen også på denne ordningen vil bli til i en dialog med frivillige lag og organisasjoner, aktuelle forsøkskommuner og andre relevante parter.

Fylkesrådet øker i henhold til vedtak i Fylkestingssak 46/13 tilskuddene til henholdsvis Sør Troms museum og Nord Troms museum for å sikre videre formidling knyttet til de fredede anleggene på Meløyvær Fort og Frøy i Storfjord. Fylkesrådet går inn med kr 250 000 i 2016 til Meløyvær Fort og fra 2017 med samme beløp til Frøy.

Fylkesrådet øker tilskuddet til institusjoner innen Den nordnorske kulturavtalen med kr 350 000. Dette for å kunne følge opp opptrappingsplanen for Pikene på broen og Sámi Dáiddaguovddás / Samisk senter for samtidskunst, i tråd med Fylkestingets vedtak i sak 84/13.

Det skal ferdigstilles ny regional plan for friluftsliv, vilt og fisk 2015-2026 og regional plan for idrett og anlegg for fysisk aktivitet 2015-2026. Videre skal ny regional plan for bibliotek utarbeides.

Etaten har hatt en samlet innsparing i 2014 – 2015 på 3,758 mill. kroner, inkludert engangstiltak for 2016. Det betyr at kulturetaten i henhold til økonomiplanen 2015 – 2018 vedtatt i Fylkestinget i sak 81/14 må dekke inn til sammen 1,370 mill. kroner i 2016. Innsparingene tas innenfor administrasjon, folkehelse, friluftsliv, regionale kulturtiltak og bibliotek.

Regionalt folkehelsearbeid

	Hovedmål (fylkesplan)	Strategi i økonomiplan
1	Trygge og inkluderende oppvekst- og levekår skal bidra til god helse og utjevning av sosiale forskjeller	<ul style="list-style-type: none">• Følge opp arbeidet som et Trygt lokalsamfunn/ Safe Community• Følge opp folkehelseloven• Ivareta folkehelse i areal- og samfunnsplanleggingen• Videreutvikle folkehelsesamarbeidet mellom Helse Nord og fylkeskommunene Finnmark, Nordland og Troms

Hovedutfordringer

- Folkehelseprofilen 2015 utarbeidet av Folkehelseinstituttet viser som tidligere år, at det er utfordringer knyttet til flere levekårs og levevanevariabler; andelen med videregående eller høyere utdanning er lavere enn landsnivået, frafallet i videregående skole er høyere enn i landet som helhet og overvekt, inkludert fedme ser ut til å være mer utbredt enn i landet som helhet.
- Folkehelsepolitikken og -arbeidet er et ansvar på tvers av sektorer og ansvarsområder. Det å følge opp de ulike sektorenes ansvar er et langsiktig arbeid som ikke nødvendigvis gir effekter på kort sikt. Oppmerksomheten i de enkelte sektorer må rettes mot forhold som påvirker helsen.
- Det er ressurskrevende å utvikle kunnskapsgrunnlaget som grunnlag for folkehelsearbeidet. Det er behov for flere data om forhold som fremmer helse. Dette er et arbeid som pågår kontinuerlig både på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå.

Folkehelse er et lovpålagt ansvarsområde for fylkeskommunen og loven vektlegger det tverrsektorielle ansvaret i folkehelsearbeidet. Troms fylkeskommune er godkjent som et Trygt lokalsamfunn/ Safe Community av Verdens helseorganisasjon (WHO). Handlingsplanen Trygt fylke har vært førende for arbeidet. Planens periode utløp i 2015. Aktiviteten vil bli evaluert og følges opp gjennom tverrsektoriell arbeidsgruppe.

Fylkeskommunen har ansvar for folkehelse i egen tjeneste, samordne det regionale folkehelsearbeidet og holde oversikt over helsetilstanden i fylket. Kunnskapsgrunnlaget skal videreutvikles i samarbeid med kompetansemiljøene i Troms. Gjennom kompetansehevende tiltak og ulike prosjekter understøtter fylkeskommunen kommunene og frivillige organisasjoner i folkehelsearbeidet.

Folkehelsesamarbeidet med Helse Nord og Finnmark og Nordland fylkeskommuner vil videreføres med mål om å styrke kunnskapsgrunnlaget og folkehelsearbeidet i Nord-Norge.

Folkehelse skal fremmes gjennom regional planlegging. Det må vurderes om det skal utarbeides en regional plan for folkehelse slik regional planstrategi 2011-2015 legger opp til.

Friluftsliv

	Hovedmål (fylkesplan)	Strategi i økonomiplan
1	Være koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gi denne et regionalt uttrykk, der nærings-, infrastruktur- og kompetanseutvikling i Troms understøtter vårt bidrag til å sikre velferd og utvikling i Norge	<ul style="list-style-type: none"> Følge opp Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027
2	Velfungerende sentra som motorer for regional utvikling	<ul style="list-style-type: none"> Bidra til at Nord-Troms friluftsråd og friluftsrådet som er under etablering i Sør-Troms mottar tilskudd på linje med de andre rådene. Videreføre prosjektet skilting og merking av turruter i Troms Prioritere tilskudd til annen tilrettelegging for friluftsliv og friluftaktiviteter i nærmiljøet
3	Arealforvaltningen skal være forutsigbar og legge til rette for god og bærekraftig nærings- og samfunnsutvikling basert på oppdatert kunnskap og godt planverk i kommunene	<ul style="list-style-type: none"> Bidra til at områder av verdi for friluftslivet sikres og forvaltes for framtidig bruk Videre- og slutføre kartlegging og verdsetting av viktige friluftsområder
4	Trygge og inkluderende oppvekst og levekår skal bidra til god helse og utjevning av sosiale forskjeller	<ul style="list-style-type: none"> Videreføre tilskudd til friluftslivsaktivitet i regi av frivillige organisasjoner

Hovedutfordringer

- Det er et gratis fellesgode at alle har lov til å ferdes og oppholde seg i utmarka i Norge. Det er behov for å spre kunnskapen om allemannsretten, slik at dette godet blir benyttet og ikke hindres av uklarheter om allmennhetens ferdselsrett.
- Friluftslivsinteressene er under stadig press i samfunns- og arealplanleggingen.
- Det er fortsatt behov for en videre utvikling av infrastrukturen for friluftsliv, med spesielt fokus på tilrettelegging av områder for friluftsliv i nærmiljøene.
- Det ble etablert et nytt interkommunalt friluftsråd i Nord-Troms i november 2014 og det er et nytt råd under etablering i Sør-Troms. Begge de nye rådene forventes det driftstilskudd til på linje med de øvrige. Dette finansieres innenfor egen ramme.

Regional plan for friluftsliv, hjortevilt og innlandsfisk 2016-2027 vil være førende for arbeidet innenfor ansvarsområde friluftsliv. Prioriterte tema i planen er: friluftsområder, friluftaktiviteter, fysisk tilrettelegging, natur- og kulturminnebaserte opplevelser og strategier for forvaltning av vilt og innlandsfisk. Et fireårig handlingsprogram følger planen.

I 2015 ble Friluftslivets år markert i Troms. Året viste frem bredden av friluftsliv. Fylkeskommunen vil fortsette det gode samarbeide med kommunene, interkommunal friluftsråd og frivillige organisasjoner. Det skal som tidligere år, ytes tilskudd til interkommunale friluftsråd og Forum for natur og friluftsliv (FNF).

Tilskudd til tiltak for både aktivitet og tilrettelegging for friluftsliv vil prioriteres slik at enda større deler av befolkningen kommer seg ut i naturen. Skiltingsprosjektet er et flerårig samarbeid med Gjensidigestiftelsen som fortsatt vil bli prioritert.

Gjennom flere år er det gjennomført kartlegging av viktige friluftsområder i kommunene i Troms. Kartleggingen gir blant annet oversikt over bruken av områder, oversikt over behov for tilrettelegging og behov for å sikre adkomster. Alle kommuner, friluftsråd og interesserte har tilgang til dataene og kan bruke det som beslutningsgrunnlag i arealplanarbeidet. Fylkeskommunen har mottatt prosjektmidler fra Miljødirektoratet til å fullføre arbeidet med et spesielt fokus på nærmiljøområder. Dette arbeidet skal ferdigstilles i løpet av 2016. Kartleggingen vil bidra til et kunnskapsløft om friluftsområder og aktiviteten i disse.

Fylkesbiblioteket

	Hovedmål (fylkesplan)	Strategi i økonomiplan
1	Trygge og inkluderende oppvekst og levekår skal bidra til god helse og utjevning av sosiale forskjeller	<ul style="list-style-type: none"> Arbeide for bokbuss i Midt-Troms
2	Være konkurransedyktig nasjonalt og internasjonalt og trekke til oss kompetent arbeidskraft, kapital og nyskapende virksomhet	<ul style="list-style-type: none"> Biblioteket som lokal arena må sees i sammenheng med utvikling av øvrige kultur og læringsarenaer
3	Velfungerende sentra som motorer for regional utvikling	<ul style="list-style-type: none"> Følge opp regional bibliotekplan 2016-19
4	Være koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gi denne et regionalt uttrykk, der nærings-, infrastruktur- og kompetanseutvikling i Troms understøtter vårt bidrag til å sikre velferd og utvikling i Norge	<ul style="list-style-type: none"> Bidra til privatarkiv-tjeneste i Troms i samarbeid med Statsarkivet.

Hovedutfordringer

- Utvikle og følge opp regional bibliotekplan. Fylkeskommunens lovpålagte oppdrag om regional bibliotekutvikling forutsetter samhandling med kommunene om felles planverk.
- Etablere bibliotekbuss i Midt-Troms
- Arbeide for at bibliotekjenestene blir ivaretatt i kommunereformen.
- Utvikle en nordnorsk litteraturpolitikk
- Fylkeskoordinerende institusjoner for privatarkiv er hjemlet i Arkivloven og skal finnes i alle fylker. Troms er ett av svært få fylker der dette ennå ikke er avklart.

Fylkesbiblioteket ivaretar fylkeskommunens lovpålagte ansvar for regionale bibliotekoppgaver og regional bibliotekutvikling. I dette inngår rådgivning til lokale myndigheter, bibliotekfaglig veiledning og assistanse, kompetansetilbud, fellestjenester og litteraturtilbud.

Det er gjennomført mye bibliotekfaglig utviklingsarbeid i kommunene siste planperiode. Fylkeskommunale virkemidler til planoppfølging har vært avgjørende for å utløse betydelig større statlige midler og må følges opp. Fylkeskommunens lovpålagte oppdrag om regional bibliotekutvikling forutsetter samhandling med kommunene om felles planverk. Det skal derfor utvikles en ny regional plan for bibliotek.

Regionale biblioteksamarbeid er avgjørende for tilgang til kompetanse i små kommuner og bidrar til faglige nettverk og utvikling. Fylkesbiblioteket gir tilskudd til biblioteksamarbeid i Midt- og Nord-Troms og bidrar til faglig utvikling.

Bokbussen når alle barn i skoler og barnehager og er både geografisk og sosialt utjevne. Kulturbussen i Sør-Troms samarbeider tett med folkebibliotek, skoler og barnehager. Det gis tilskudd til barnebokbussen i Tromsø og bokbussen i Kåfjord. Midt-Troms mangler et slikt tilbud. Dette vil ikke kunne etableres uten at det er skapt et reelt økonomisk handlingsrom.

Fylkesbiblioteket ivaretar en utjevne litteraturforsyning i fylket. Tilgang til digitale ressurser forutsettes gjennomført på fylkesnivå. Fylkesomfattende utlån av e-bøker videreføres og videreutvikles, det samme gjelder lisensbelagte litteratur- og informasjonsressurser. Nye statlige tjenester kan gjøre det nødvendig å etablere en egen transportordning for bøker på regionnivå.

I tillegg til etablerte tjenester gjør det nye oppdraget det relevant å tenke biblioteket som nav i lokale møteplasser der offentlige og frivillige aktører samarbeider om tilbud tilpasset lokale behov som omfatter opplevelse, deltakelse og læring for alle. Bibliotekene representerer en lokal informasjonskompetanse og skal kunne ha rollen som kunnskapsformidler og informasjonsmegler for lokalsamfunnet. Dette krever løpende kompetanseheving og samarbeid med fagbibliotek. Folkebibliotekene må i samarbeid med universitetsbiblioteket i Tromsø følge opp de desentraliserte strukturene for høyere utdanning. Å sikre allmenheten tilgang til oppdatert og lisensbelagt faglitteratur er ei stadig uløst utfordring som ikke er ivarett på nasjonalt nivå.

For at nordnorsk hverdag og virkelighet skal bli gjengitt i litteratur og andre media er det ei forutsetning at det finnes forfattere og skribenter som kjenner landsdelen og kan redegjøre for den med ord og andre virkemidler. Det er derfor viktig å legge forholdene til rette for forfatterne, og den nordnorske kulturavtalen hjemler utvikling av en ny nordnorsk litteraturpolitikk.

Samisk bibliotekstjeneste bidrar til å øke bibliotekenes kjennskap til samisk litteratur og kultur. Bok- og kulturbussen i Sør-Troms er delvis finansiert av Sametinget, utvikler tjenester i samarbeid med Várdobaiki samisk senter og omfatter også tilbud over fylkesgrensa mot Nordland.

Troms mangler et fylkeskoordinerende privatarkiv. Dette er et problem både i forhold til den enkeltes rettighetsbehov og samfunnets behov for dokumentasjon av fortida. Statsarkivet i Tromsø vil samarbeide med fylkeskommunen om etablering og stille til rådighet godkjent arkivlagringsareal.

Kulturminnevern og museer

	Hovedmål (fylkesplan)	Strategi i økonomiplan
1	Arealforvaltningen skal være forutsigbar og legge til rette for god og bærekraftig nærings- og samfunnsutvikling basert på oppdatert kunnskap og godt planverk i kommunene	<ul style="list-style-type: none"> • Utarbeide skjøtself- og forvaltningsplaner for de større fredete områdene (Trondenes i Harstad, krigsminnelandskap Storfjord, Skattøra i Tromsø, områdefredning Bjarkøy) • Delta i prøveprosjektet KULA – viktige regionale kulturlandskap • Råd og veiledning til eiere av kulturminner
2	Være koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gi denne et regionalt uttrykk	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre tilskudd til drift av Meløyvær fort, Sør Troms museum (fra 2016) og Frøy-anleggene, Nord Troms museum (fra 2017) • Videreføring av tilskuddsordningen for vedlikehold av verneverdige bygninger (Redningsplanken) • Videreføring av prosjektet «Krigsminnelandskap Troms»
3	Velfungerende sentra som motorer for regional utvikling	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikling av Trastad Samlinger som kompetansesenter for Outsider Art • Videreutvikle Barnemuseet på Finnsnes (Midt-Troms museum) • Videreutvikle Halti som tyngdepunkt for formidling av natur- og kulturhistorie i Nord-Troms. • Videreutvikle Sør-Troms museum som senter for nordnorsk middelalderhistorie.

Hovedutfordringer

- Trastad Samlinger ved Sør-Troms museum må inn på statsbudsjettet som nasjonalt kompetansesenter for Outsider Art.
- I løpet av 2016 må det gjøres avtaler med Forsvarsbygg om varig drift og om eierforhold for kaldkrigsanleggene Frøy og Meløyvær fort.
- Kulturminneverdiene blir ikke tilstrekkelig ivaretatt og nyttiggjort som premiss og ressurs for framtidig bruk og utvikling av landskap, arealer, bygninger og anlegg.

Fylkeskommunen er sektormyndighet innen kulturvernområdet med delegerte statlige ansvarsområder. Fagområdet omfatter bevaring av kulturminner, kulturmiljøer og landskapets kulturhistoriske innhold gjennom vern, bærekraftig bruk, kunnskapsformidling og vedlikehold. Kulturminnevernet har egen myndighet innenfor arealplanlegging i henhold til plan- og bygningsloven. Det er likevel et kommunalt ansvar å sørge for at kulturarven blir tatt vare på og brukt på en bærekraftig måte i samfunnsutviklingen. Museene formidler kulturarven og tar vare på samlinger og anlegg.

Av kommunene i Troms deltar 12 i det nasjonale prosjektet KIK – kulturminner i kommunene, under veiledning fra kulturminneforvaltningen. Et resultat av dette vil bli kommunale kulturminneplaner og planer for forvaltning og tilrettelegging av den lokale kulturarven. Etaten vil prioritere veiledning i kommunene for å gjennomføre dette viktige området, og samarbeid med landbruket om skjøtsel av kulturminner i landbruksområder.

Kulturavplanen 2011 – 2014 ble mottatt med begeistring i hele fylket. Planen skal revideres. Temaer som vil bli gitt særlig fokus er blant annet tilrettelegging av kulturminner for reiseliv og friluftsliv, kommunene som kulturminneforvaltere, kulturminner i landbruket, i kirkegårder som forvaltningsobjekt og kulturminner fra krig og kald krig.

Selv om mange eldre bygninger rives eller står for fall, ser vi likevel en økende interesse for å ta vare på det opprinnelige. Det er stor søkning til tilskuddsordningen «Redningsplanken» og til det nasjonale kulturminnefondet, og stor pågang av privatpersoner som vil ha råd om istandsetting av gamle hus.

Utvalgte fredete kulturminner i Troms («fornminner», som helleristninger, jernaldergraver og steinalderboplasser) skiltes og tilrettelegges for publikum i henhold til de nasjonale programmene BARK og BERG, som delfinansieres av Riksantikvaren. Etaten prioriterer ferdigstilling av fredningssakene på Trondenes i Harstad, Skattøra i Tromsø og Trangen i Balsfjord.

Prosjektet Krigsminnelandskap Troms har vist betydningen av å løfte frem kunnskapen om vårt fylkes plass i de internasjonale hendelsene gjennom den andre verdenskrig og etterkrigstiden (Kald krig). I Storfjord finnes en, i internasjonal målestokk, unik samling av spor etter tyske anlegg fra siste krig (Lyngen-linjen) og norske anlegg fra den kalde krigen (Frøy-linjen). Det arbeides nå med en fredningsplan for området for å sikre det og gi det en nasjonal status. Tilrettelegging og skjøtsel i dette området vil bli et satsingsfelt i økonomiperioden.

Sør-Troms museum med Trastad samlinger gjør et stort arbeid for å synliggjøre Outsider Art-kunstnere, utøvere som i en eller annen form er mentalt syke, har intellektuelle vansker eller lærevansker og som lever eller har levd på kanten av samfunnet. Institusjonen løfter frem et fagfelt som har vært underkommunisert i hele landet. Det er et mål at Trastad samlinger må inn på statsbudsjettet som nasjonalt kompetansesenter for Outsider Art.

Midt-Troms museum har stor aktivitet i alle kommunene i sin region, og har etablert seg med et tyngdepunkt på Finnsnes der de bygger opp Barnemuseet - et unikt museumskonsept for barn.

Sør-Troms museum (STM) utvider på Trondenes med middelaldertunet «Allmenningr». Byggestart er høsten 2015. Tunet vil bety et løft for opplevelsestilbudet i regionen, ikke minst for reiselivet. STM fokuserer på vikingtid/middelalder i Troms, og formidler historien om Tore Hund og Asbjørn Selsbane.

Halti II ble åpnet i oktober 2015. Det satses på å få en synergieffekt av samspillet mellom Nord-Troms museum, Halti kvenkultursenter og Halti nasjonalparksenter, biblioteket og de øvrige aktørene i det nye Halti, slik at dette blir et kraftsenter i hele Nord-Tromsregionen.

Nord-Troms og Sør-Troms museer er inne i et prøveprosjekt med museal formidling av fredete anlegg fra den kalde krigen i henholdsvis Storfjord og Harstad kommune. Forsvarsbygg gjennom Skifte eiendom har ansvar for vedlikehold av anleggene i prøveperioden. I løpet av 2016 må det gjøres avtaler om varig drift og om eierforhold. Fylkestinget har forutsatt at Forsvaret fortsetter som permanent eier av anleggene. Fylkeskommunal støtte til den museale delen av driften må i så fall påregnes.

Kunst- og kulturformidling

	Hovedmål (fylkesplan)	Strategi i økonomiplan
2	Være koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gi denne et regionalt uttrykk, der nærings-, infrastruktur- og kompetanseutvikling i Troms understøtter vårt bidrag til å sikre velferd og utvikling i Norge.	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføre Den nordnorske kulturavtalen • Videreføre tilskudd til regionale kunst- og kulturinstitusjoner og organisasjoner • Sikre Riddu Riddu en forutsigbar økonomi • Etablere et felles filmfond i nord
4	Velfungerende sentra som motor for regional utvikling	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføre erfaringene fra Rom for kultur-prosjektet • Videreføre ordningen med tilskudd til festivaler
6	Trygge og inkluderende oppvekst- og levekår skal bidra til god helse og utjevning av sosiale forskjeller	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle Den kulturelle spaserstokken • Følge opp strategiplan for Den kulturelle skolesekken • Styrke TROBUR (Troms barne- og ungdomsråd)
7	Urfolksdimensjonen	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre vekst i tilskuddet til de samiske språk- og kultursentrene • Videreutvikle samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Troms fylkeskommune.

Hovedutfordringer

- Å utvikle og opprettholde en kulturell infrastruktur for prosjektbasert og varig samarbeid mellom kunst- og kulturaktører i nordområdene.
- Sikre landsdelen utvikling av et profesjonelt og mangfoldig kunst- og kulturtilbud gjennom Den nordnorske kulturavtalen og andre regionale institusjoner og fylkesdekkende kunst- og kulturaktører.
- Den nordnorske kulturavtalen fordrer kontinuitet i bevilgninger fra stat, fylkeskommuner og vertskommuner. Usikkerhet knyttet til bevilgninger svekker grunnlaget i avtalen.
- Videreutvikle filmbransjen i nord.
- Det er i fremtiden behov for nye og flere profesjonelle arenaer og møteplasser for kunst og kultur. Kompetanseutvikling lokalt er et sentralt punkt i å sikre utviklingen, slik at de gode møteplassene kan fylles med innhold.
- Sikre et profesjonelt formidlingstilbud i alle kunst- og kulturuttrykk til barn og unge, bla gjennom økt samhandling og koordinering mellom DKS, Ungdommens kulturmønstring og kulturskolene.
- Det er behov for å utvide arrangørnettverket for å sikre et bredt profesjonelt musikktilbud til alle, og nå et yngre publikum med klassiske og rytmiske musikkproduksjoner.

- Økonomien innenfor det visuelle kunstfeltet har behov for å styrkes slik at kunstfeltet fortsatt kan utvikles, holde høy kvalitet, bidra til sterke sentra for kunst i Troms, og få god spredning i fylket.
- De største festivalene i Troms har innledet et samarbeid innenfor kompetanseheving og frivillighetsarbeid med et gjennomgående fokus på unge og rekruttering. Dette initiativet er det behov for å følge opp med ordninger som kan sikre samarbeid, og de satsingene som er viktige for å utvikle Troms som kulturfylke.
- Barne- og ungdomsarbeid er et viktig fokusområde i Troms som har behov for å styrkes, for å sikre den frivillige aktiviteten gode rammevilkår.
- Styrke de samiske språk- og kultursentrene slik at de kan ivareta sine regionale oppgaver, og også medvirke i urfolkssamarbeidet i nord.

Tilskuddsordningen for festivaler ble revidert i 2014, med blant annet treårige tilskudd for at festivalene skal kunne styrket forutsigbarhet og utviklingsmulighet. Tromsø Internasjonale Filmfestival (TIFF) har fått innvilget treårig festivalstøtte til TIFF, men det er behov for å styrke festivalen ytterligere sett i forhold til festivalens utvikling og funksjon.

Det toårige kompetanseutviklingsprosjektet Rom for kultur avsluttes i 2015. Prosjektet har hatt stor oppslutning fra lokale kulturarenaer, kommuner, samt forenings- og organisasjonsliv i hele fylket. Det er skapt et nytt, og verdifullt treffpunkt mellom de profesjonelle institusjonene og de lokale kulturarenaene. Dette arbeidet vil bli fulgt opp.

Den nordnorske kulturavtalen (2014 – 2017) er basert på samfinansiering mellom stat, fylkeskommuner og vertskommuner, og det er nødvendig at fylkeskommunene sikrer sin del av økonomien i dette samarbeidet, slik at institusjonene kan drives, utvikles og sikres kontinuitet. Avtalen skal reforhandles i 2016. Det kom inn to nye institusjoner; Pikene på broen og Samisk kunstnersenter i nåværende avtale. Den økonomiske rammen styrkes i økonomiplanperioden for å dekke det avtalte tilskuddsbeløpet til disse.

I den nye Stortingsmeldingen «En framtidrettet filmpolitikk» legges det fram forslag om tiltak for å oppnå et framtidrettet tilskuddssystem og sterkere regionale filmmiljøer. Meldingen gir sterke føringer for at de regionale fond må konsolideres og at det skal utvikles en ny finansieringsmodell for disse konsoliderte fondene. Kulturministeren var i etterkant meget tydelig på at det ikke kan påregnes statstilskudd til mer enn tre regionale fond. Det betyr at Troms fylkeskommune går inn i et felles filmfond med Nordland og Finnmark fylkeskommuner, og flytter våre regionale matchingsmidler fra FilmCamp AS til dette nye fondet.

Hålogaland Amatørteaterråd (HATS) har på grunn av omlegging i statlig finansieringsordning behov for styrking av driftstilskudd fra stat og fylkeskommuner for å kunne opprettholde sin aktivitet. HATS har et omfattende landsdelstilbud som kommer særlig unge til gode. En styrking kan imidlertid ikke prioriteres inn uten at det er etablert et økonomisk handlingsrom.

Det er en betydelig utvikling innenfor det visuelle kunstfeltet i Troms og i Nord-Norge. Det samarbeides også på tvers av Barentsregionen med residensprogrammer, og i forhold til de nasjonale aktørene arbeides det med kompetanseutvikling og synliggjøring. Samarbeidene er prosjektfinansiert, og slik har feltet en usikker basis for videre utvikling.

Det ytes driftstilskudd til kunstformidlingsinstitusjoner i fylket. Det har gjennom de seneste årene kommet flere aktører innenfor kunstformidling som kvalifiserer for denne type driftstilskudd uten at rammen for tilskudd har økt. Med bakgrunn i fylkets økonomiske situasjon foreslås det ingen økning i rammen i planperioden.

Troms fylkeskultursenter «Kysten» er en viktig del av satsingen på kunst og kulturnæringer i fylket, og tilbyr atelierfellesskap for kunstnere, fellesverksteder og gjesteatelier. I et langsiktig perspektiv er det behov for ressurser for å sikre fasiliteter som korresponderer med dagens kunstproduksjon. Dette forutsetter imidlertid at det er skapt et økonomisk handlingsrom.

Troms barne- og ungdomsråd (TROBUR) er fylkeskommunens paraplyorganisasjon for barne- og ungdomsorganisasjonene. Det er behov for økte midler til TROBUR som får økt husleie i det nye kontorlokalet på Brannstasjonen, Tromsø, der de samlokaliseres med annen ungdomssatsing. Dette må prioriteres innenfor eksisterende ramme.

Den kulturelle skolesekken (DKS) skal bidra til at alle skoleelever i grunn- og videregående skole får møte profesjonell kunst og kultur av høy kvalitet. DKS Troms har også fokus på tilrettelagte produksjoner for barn med spesielle behov, samt elevmedvirkning både i utvelgelse av produksjoner og i selve produksjonene gjennom tilrettelagte workshops på skolen. Ny organisering av DKS nasjonalt kan medføre nye oppgaver fra og med 2017.

Landsdelsmusikerne (LiNN) i Troms skal skape store opplevelser på små steder og tilby et variert offentlig konserttilbud med egne musikere og gjestesolister. LiNN skal ha en sterk lokal forankring og gjennom tilpassede produksjoner og lokalt samarbeid skal man bistå kor, festivaler og andre grupper med assistanseoppdrag. LiNN leverer skolekonserter til Den kulturelle skolesekken, både i grunn- og videregående skole, samt til eldreomsorgen i kommunene gjennom Den kulturelle spaserstokken. LiNN vil tilknytte seg samiske utøvere inne flere sjangre gjennom året i prosjektbaserte produksjoner.

Folkemusikk Nord(FmN) skal tilby kompetanse og produksjoner innen folkemusikk og folkedans i Nord-Norge og samarbeider med talentfulle utøvere, arrangører og relevante miljøer. Samtidig er det en viktig oppgave å styrke og stimulere breddearbeid som gjøres innen sjangeren, slik at folkemusikken og folkedansen i Nord-Norge blir tatt vare på og videreutviklet. FmN inngår som part i Rytmask kompetansenettverk i Nord. Det planlegges å delta i prosjektet Bygda danser fra 2017.

De samiske språk- og kultursentrene har bidratt til en ny bevissthet rundt kultur- og språk som igjen har generert ny nærings- og kulturvirksomhet. Senter for nordlige folk i Kåfjord, Vardobaiki samisk senter i Skånland, Gàisi språksenter i Tromsø og Storfjord språksenter bidrar til å synliggjøre landsdelens kulturelle mangfold både regionalt og nasjonalt. Storfjord språksenter tilbyr opplæring i både samisk og kvensk.

Urfoleksfestivalen Riddu Riddu har etablert seg som et viktig knutepunkt både regionalt og nasjonalt. Festivalen er foreslått tatt ut av statsbudsjettet. Fylkesrådet vil videreføre tilskuddet til festivalen og samtidig arbeide for å sikre festivalen en fortsatt statlig forutsigbarhet i økonomien.

Idrett

	Hovedmål (fylkesplan)	Strategi i økonomiplan
1	Være koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gi denne et regionalt uttrykk, der nærings-, infrastruktur- og kompetanseutvikling i Troms understøtter vårt bidrag til å sikre velferd og utvikling i Norge	<ul style="list-style-type: none">• Videreføre satsingen på rådgivning og kompetanseheving om spillemiddelordningen og planarbeid overfor kommuner og frivillige organisasjoner
2	Velfungerende sentra som motorer for regional utvikling	<ul style="list-style-type: none">• Bidra til en videre utvikling av anlegg for idrett og fysisk aktivitet
3	Trygge og inkluderende oppvekst og levekår skal bidra til god helse og utjevning av sosiale forskjeller	<ul style="list-style-type: none">• Bidra til utvikling av idretten gjennom samarbeid og tilskudd til Troms idrettskrets

Hovedutfordringer

- Det er rundt fire års etterslep på spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Det er et stort behov for en fortsatt utvikling og etablering av infrastrukturen for idrettsanlegg i fylket. I Tromsø er anleggssituasjonen særlig anstrengt.
- Deltakelsen i frivilligheten er noe mindre enn tidligere, spesielt blant unge deltakere. Det frivillige arbeidet i regi av ulike organisasjoner utgjør en av grunnpilarene i samfunnet. Idretten er den største frivillige aktiviteten i fylket. Et høyt nivå på frivillighet gir sterke og gode lokalsamfunn, samtidig som tiltak i regi av frivillige organisasjoner ofte har lav terskel for deltakelse og derigjennom virker sosialt utjammende.
- Det mangler fasiliteter som kan huse større regionale, nasjonale og internasjonale idrettsarrangementer

Regional plan for idrett og anlegg for idrett og fysisk aktivitet 2016-2027 vil være førende for arbeidet innenfor ansvarsområdet idrett. Planen har fokus på idrettens rolle i Troms, arrangementer, kompetanse og anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Planen legger føringer for fordeling av spillemidler til store og/eller kostnadskrevende anlegg. Et fireårig handlingsprogram følger planen.

Gode og tilgjengelige møteplasser for alle er viktige for lokalsamfunnsutviklingen og er en viktig helsefremmende faktor. Årlig fordeles over 30 millioner i spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Fylkeskommunen skal inneha en offensiv rolle når det gjelder tilrettelegging for idrett og fysisk aktivitet i form av tidsriktige anlegg som kan utløse en økt andel av statlige spillemidler til Troms. Anleggssituasjonen i Tromsø skal prioriteres spesielt. I dette arbeidet er råd- og veiledning og kompetansehevende tiltak både for kommuner og frivillige organisasjoner viktig.

Idretten i Troms organiserer rundt 52 000 medlemskap. Fylkeskommunen bidrar årlig med midler til ulike tiltak i regi av idretten slik som ulike aktivitets- og organisasjonsformål, inkludering i idretten og idrettsstipend.

14 SAMFERDSEL OG MILJØ

FAKTABOKS OM SEKTOREN

KOLLEKTIVTRAFIKK

- Drift av 12 fergesamband, 6 hurtigbåtruter og 100 bussruter, som til sammen transporterer om lag 13,3 millioner reisende hvert år, inkl. skoleskyss.
- Transportordning for funksjonshemmede.

FYLKESVEI - DRIFT

- Drift og vedlikehold av 2 909 km fylkesveg, inkludert 42 tunneler og 382 bruer. Inkluderer også 30 fergekaier.
- Trafikksikkerhetstiltak, herunder Troms fylkes trafikksikkerhetsutvalg (TFTU)

FYLKESVEI - INVESTERING

- 2 store vegprosjekter med total kostnadsramme 1 527 mill. kroner og 10 mindre investeringsprosjekt inkl. rassikring.

KLIMA OG MILJØ

- Planlegging og prosjekter innenfor klima, miljø og energi.

TRANSPORTLØYVER

- Utøvelse av løyvemyndighet i henhold til yrkestransportloven

Driftsbudsjett

Samferdsel og miljø	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Beløp i 1000 kr</i>						
Kollektivtrafikk						
Utg	701 610	619 872	999 005	999 005	999 005	999 005
Innt	-27 528	-6 766	-338 235	-338 235	-338 235	-338 235
Netto	674 082	613 106	660 770	660 770	660 770	660 770
Fylkesveier						
Utg	582 584	643 131	697 449	665 364	636 575	626 764
Innt	-115 978	-110 182	-134 982	-128 565	-122 807	-120 845
Netto	466 606	532 949	562 467	536 799	513 768	505 919
Øvrige områder						
Utg	13 688	56 952	79 005	107 183	132 578	142 644
Innt	-6 715	-24 638	-25 961	-28 471	-30 835	-33 052
Netto	6 973	32 314	53 044	78 712	101 743	109 592
Reduksjon rammer						
Utg				-26 162	-30 823	-37 053
Innt						
Netto				-26 162	-30 823	-37 053
SUM SEKTOR 60						
Utg	1 297 882	1 319 955	1 775 459	1 745 390	1 737 335	1 731 360
Innt	-150 221	-141 586	-499 178	-495 271	-491 877	-492 132
Netto	1 147 661	1 178 369	1 276 281	1 250 119	1 245 458	1 239 228

Budsjettrammen for samferdsel i 2016 er i fylkesrådets innstilling på 1,276 mrd. kroner. Endringen i ramme fra budsjett 2015 er 97,9 mill. kroner og består av prisstigning, justeringer i henhold til vedtatt økonomiplan for perioden 2015-2018, økt bevilgning fra staten til innhenting av forfall på fylkesvegene, fergeavløsningsmidler til Rya-forbindelsen samt kompensasjoner for økt merverdiavgift på persontransport og økt arbeidsgiveravgift i transportsektoren.

I tillegg er det lagt inn flytting av midler fra veivedlikehold til dekning kapitalutgifter i samsvar med planlagte låneopptak i perioden.

¹ I 2014 og 2015 var Troms fylkestrafikk (TFT) et fylkeskommunalt foretak og i fylkeskommunens regnskap fremkom bare netto overføringer til foretaket. Når TFT blir en fylkeskommunal avdeling fra 1. januar 2016 føres både utgifter og inntekter fullt ut i fylkeskommunens regnskap.

² Øvrige områder omfatter Klima og miljø, Løyyvebehandling, Administrasjon og Kapitalutgifter.

Hovedmål og overordnede føringer

Hovedmålet i Regional transportplan 2014 – 2023, vedtatt av fylkestinget i juni 2013, er:
Kommunikasjon og infrastruktur i Troms skal forvaltes og utvikles på en bærekraftig måte for å gi samfunns- og næringsliv gode vilkår og markedstilgang.

En av hovedstrategiene i den forbindelse er:

Arbeide for å øke de økonomiske rammene for transportnettet i Troms. Det understrekes et spesielt behov for økte rammer i forhold til det store etterslepet på veginfrastruktur og behovet for økte rammer for å opprettholde og utvikle kollektivtilbudet.

Regional transportplan og Handlingsplan for fylkesveg i Troms 2014 – 2017, vedtatt av fylkestinget i oktober 2014, gir følgende marginalvurderinger:

Ved økning av rammene:

- a) Styrke vedlikeholdsrammen og redusere forfall
- b) Ved økning av rammene åpnes det for oppstart av nye investeringstiltak i perioden.

Ved reduksjon av rammene:

Ved en reduksjon av rammen må dette tas av vedlikeholdsrammen, det vil si asfaltering. Det må i den forbindelse også vurderes eventuell oppfresing av de minst trafikkerte og dårligste asfaltstrekningene.

Hovedutfordringer

- Økende forfall og vedlikeholdsetterslep på fylkesveiene samtidig som de økonomiske rammene til veivedlikehold må reduseres som følge av økende kapitalutgifter vedrørende lånefinansierte investeringer i kombinasjon med reduserte overføringer fra staten
- Opprettholdelse og utvikling av kollektivtilbudet kontra reduserte overføringer fra staten

Statens Vegvesen har i 2013 beregnet et vedlikeholdsetterslep på 6 – 8 mrd. kroner på fylkesveiene i Troms. Forfallet har økt de siste årene. I henhold til KOSTRA har andelen dårlige eller svært dårlige fylkesveier økt fra 54,5 prosent i 2012 til 60,9 prosent i 2014. Troms har absolutt størst andel dårlige fylkesveier av alle fylker i landet med 1.775 km fylkesvei som er målt til dårlig eller svært dårlig. For å komme ned på landsgjennomsnittet på 44,2 prosent kreves utbedring/dekkelegging av 487 km vei i tillegg til det som kommer av normal årlig slitasje.

Som følge av det store vedlikeholdsetterslepet i alle fylkene ble det i statsbudsjettet for 2014 bevilget ekstra midler til innhenting av etterslepet, kalt fornyingsmidler. Denne bevilgningen ble videreført og økt i 2015 og økes med ytterligere 19,6 mill. kroner ut over prisvekst i 2016 slik at den er oppe i 128,8 mill. kroner. I tillegg ble det i 2015 lagt inn ekstra midler til utbedring av tunneler som følge av nye tunnelforskrifter. Denne bevilgningen videreføres med 26,58 mill. kroner etter prisjustering i 2016. Fylkesrådet legger inn begge de statlige satsningene i vedlikeholdsbudsjettet for 2016.

Som følge av omleggingen av inntektssystemet har fylkestinget måttet redusere rammene til sektorene fra og med 2015 og ut økonomiplanperioden. For samferdsel sin del resulterte dette i en reduksjon på 14,882 mill. kroner i 2015, hvorav 1,776 mill. kroner tilbakeføres rammen i

2016. I 2017 reduseres rammen med 26,16 mill. kroner i forhold til 2016-rammen og fra 2018 med ytterligere 4,66 mill. kroner. Som følge av innfasing av siste års effekt av nytt inntektssystem har fylkesrådet foreslått innsparing på 0,5 prosent på alle sektorene. Dette utgjør 6,23 mill. kroner på samferdsel. Det betyr at rammen for 2019 reduseres med 50,16 mill. kroner i forhold til 2014-rammen.

Fra 2016 legges fergeavløsningsmidler inn med særskilt fordeling i statsbudsjettet. For Troms er det lagt inn 8,7 mill. kroner til Rya-forbindelsen.

Samtidig må så og si alle investeringstiltak fullt ut lånefinansieres og de årlige kapitalutgiftene øker år for år. Lån med rentekompensasjon fra staten er avdragsfrie de 5 første årene, slik at det er først i 2024/2025, når avdragene slår inn for fullt, at man får den fulle virkningen i driftsbudsjettet av disse, jf. figur på neste side.

Totalt sett gir dette følgende endringer i disponibel ramme til driftsutgifter i perioden 2016 – 2019:

	<i>Mill. kroner</i>				
	2015	2016	2017	2018	2019
Prisjustert ramme 2015	1 210	1 210	1 210	1 210	1 210
Statsbudsjettendringer 2016		64	64	64	64
Endringer iht. økonomiplan 2015 – 2018 (red. 2015 er fratrukket rammen)	(-15)	2	-24	-29	-35
Justerte rammer	1 210	1 276	1 250	1 245	1 239
Herav dekning kapitalutgifter lån fylkesveier	26	41	66	89	97
Disponibelt til driftsutgifter	1 184	1 235	1 184	1 156	1 142
Reduksjoner driftsramme som følge av økte kapitalutgifter og reduserte rammer	-41	-54	-105	-133	-147

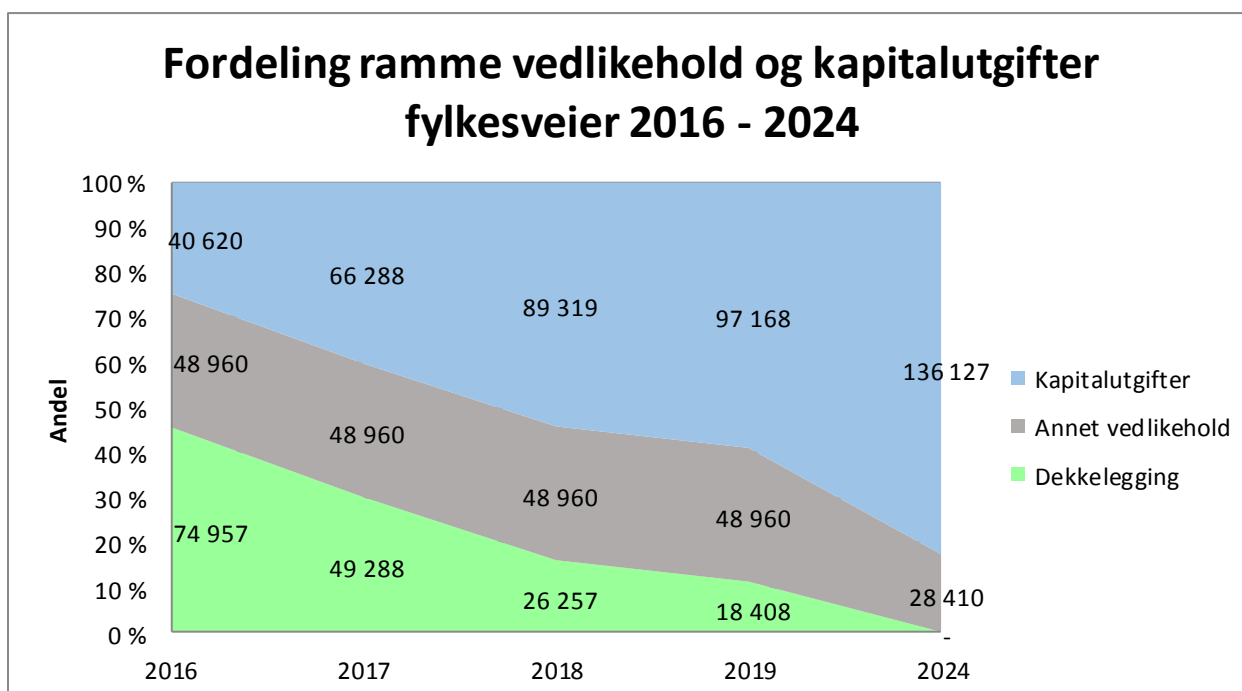
Rammereduksjonene er først og fremst knyttet til beregningene av utgifter til ferger og båtruter i det nye inntektssystemet, mens økte kapitalutgifter (i samferdselsrammen) utelukkende gjelder investeringer i fylkesveier.

Det er ennå ikke vedtatt hvordan rammereduksjonene fra 2017 og utover skal dekkes og hvilke konsekvenser dette kan få for kollektivtilbudet og vedlikehold fylkesveier i årene fremover. Dette vil fylkesrådet komme tilbake til i løpet av 2016.

Troms fylkestrafikk (TFT) fikk økt rammene i budsjettet for 2015 og fylkesrådet viderefører rammene til 2016 med en netto økning på 2,7 mill. kroner som følge av aktivitetsendringer samt 6 mill. kroner i kompensasjon fra staten for økt merverdiavgift på persontransport og 30,3 mill. kroner i kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift i transportsektoren. I tillegg vil det i 2016 bli brukt noe midler fra belønningsordningen til driftstiltak innen kollektivtrafikken i Tromsø. Dette er ikke lagt inn i budsjettammen til TFT for 2016, men vil bli fulgt opp i form av budsjettreguleringer i løpet av året.

Økte kapitalutgifter er forutsatt dekket av bevilgningen til veivedlikehold. Nedenfor vises fordelingen dette vil gi mellom bevilgningene til veivedlikehold og kapitalutgifter for 2016 - 2019 og i 2024, forutsatt at de faste driftskontraktene holdes på samme nivå i hele perioden. De statlige midlene til fornying fylkesveier og oppgradering tunneler på grunn av tunnelforskriftene er holdt utenom. I beregningene av kapitalutgifter ligger alle investeringer

som er vedtatt i økonomiplan 2015-2018 og tidligere, inne. Det samme gjelder investeringer som ligger i innstilling til vedtak for økonomiplan 2016-2019. Ved beregning av kapitalutgiftene for 2024 er det forutsatt at det ikke tas opp nye lån i perioden 2020-2024 der kapitalutgiftene skal dekkes av samferdsel.

Bevilgningene til dekkelegging reduseres med 7 prosent i budsjettet for 2016, fra 80,8 mill. kroner i 2015 til 75 mill. kroner i 2016. I 2017 vil posten være redusert med nesten 40 prosent fra 2015 og i 2019 vil det bare være igjen litt over 1/5 av dagens ramme til dekkelegging. I 2024 vil alt av dekkeleggingsmidler samt over 40 prosent av midler til annet vedlikehold (bruer, kaier og tunneler) gå til å dekke kapitalutgiftene.

Siden det er så lang tidshorisont på kapitalutgiftene, 20 år for lån med rentekompensasjon og 30 år på øvrige lån, vil det ta over 15 år før man igjen kan komme opp på samme nivå på veivedlikehold som i dag dersom ikke rammene økes. Fylkesrådet vil derfor se dette i sammenheng med øvrige behov for økonomisk omstilling for å sikre en sunn og bærekraftig økonomi.

Den største utfordringen i årene som kommer er med andre ord altså at de ordinære rammene ikke vil være tilstrekkelig til å dekke det årlige forfallet og en vil derfor ikke oppnå den tilsiktede forbedringen av vedlikeholdsetterslepet som fornyingsmidlene fra staten legger opp til. Dersom fornyingsmidlene fra staten opphører vil forfallet øke i akselererende grad for hvert år frem til 2024. Samtidig vil det bli nødvendig å se på driftsrammene både til vei og kollektivtrafikk for å finne dekning for rammereduksjonene fra og med 2017 og utover. En løsning på disse utfordringene er avhengig av at det er skapt et reelt økonomisk handlingsrom.

Prioriteringer

Gode veier og et godt ferge-, båt- og busstilbud er grunnleggende for utviklinga av Troms. Det handler om næringslivets muligheter til å få transport av varer, det gjelder folks muligheter til å komme seg til skole og arbeid, det handler om en helt avgjørende forutsetning for vekst og utvikling av samfunnet. De nordnorske fylkeskommunene har sammen utarbeidet

transportstrategien «Fra kyst til marked», hvor det er særlig fokusert på sjømattransporten. Dette arbeidet videreføres og tillegges høy politisk prioritet.

Vedlikehold fylkesveier

Troms Fylkeskommune har ansvaret for nesten 3000 km fylkesvei, hvor det totale etterslepet ble beregnet til mellom 6 og 8 milliarder kroner i 2013. Med dagens bevilgning til fylkeskommunen vil det ta 40 år å ta igjen dette etterslepet i Troms og fylker med tilsvarende utfordringer. Sammen med øvrige fylker med tilsvarende utfordring vil fylkesrådet jobbe for å få på plass et nasjonalt etterslepsløft, som reduserer tida det tar å løse etterslepsutfordringene på landets fylkesveier betraktelig. Dette vil være fylkesrådets hovedprioritet.

Kollektivsatsing

Troms har et godt utviklet kollektivtilbud og en stor andel av befolkningen reiser kollektivt. I henhold til KOSTRA ligger Troms på 4. plass i landet når det gjelder antall bussreiser pr. innbygger. I 2014 foretok hver innbygger i Troms 71 bussreiser. Antall reiser har økt årlig i flere år, men det er likevel rom for og ønskelig at enda flere kan reise kollektivt.

Gjennom arbeidet med Transportnett Tromsø er det lagt et godt grunnlag for framtidig kollektivsatsing i Tromsø, sett i sammenheng med gang/sykkel, ny Kvaløyforbindelse og Tverrforbindelse. Dette arbeidet videreføres basert på de målsetninger som ligger til grunn for arbeidet og med mål om en bymiljøavtale for Tromsø, der veksten ikke skal tas gjennom økt personbiltrafikk, men gjennom kollektiv og gang/sykkel. Tromsø er i dag landets tredje beste kollektivby med en kollektivandel på 12 prosent. Ved å gjennomføre tiltak i tråd med forutsetningene for bymiljøavtale og tiltak gjennom den belønningsordningen som Troms fylkeskommunen nå har avtale med stat og kommune om, vil det være mulig å øke andelen kollektivreiser ytterligere.

Gjennom betydelige fylkeskommunale tiltak i Harstadpakken vil Harstad kunne utvikles til en god kollektivby. Dette forutsetter imidlertid viktig grep blant annet i arbeidet med sentrumsplanen for Harstad kommune. Andelen kollektivreiser i Harstad er på 4 prosent, og en har et betydelig potensiale for økt kollektivandel gjennom iverksetting av tiltak i Harstadpakken.

Skoleskyss er en vesentlig del av strukturen i kollektivtilbudet i store deler av fylket. Kostnadene med skoleskyss øker for fylkeskommunen når en kommune vedtar endringer i grunnskolestruktur som medfører økt transport. Den statlige finansieringen her må endres for å kompensere for økte kostnader som fylkeskommunen ikke kan påvirke selv. Det er videre viktig å se på hvilken måte busstilbudet utenfor Tromsø og Harstad kan utvikles for å gi et best mulig tilbud innenfor gjeldende økonomi.

Fylkesrådet vil blant annet vurdere følgende i forbindelse med utarbeiding av kollektivplan for Troms;

- bedre koordinering av kollektivtilbudet i fylket, særlig når det gjelder overgangene mellom ulike transportmidler
- heve aldersgrensa for barnebillett på kollektivtransporten til fylte 18 år. Ordningen med reisekortet Ungdom Total videreføres.
- muligheten for bruk av service- og bestillingsruter i Troms.

Kostnadsnøkklene i inntektssystemet for fylkeskommunene ble endret i 2014 og medfører et betydelig nedtrekk for et båt- og fergefylke som Troms. Arbeidet med å få kompensert dette vil

bli høyt prioritert av fylkesrådet, da det ellers vil medføre behov for betydelige reduksjoner i båt-, og fergetilbudet i fylket i forbindelse med nye anbud de nærmeste årene. I dag bruker Troms Fylkeskommune om lag 320 mill. kroner på drift av båtruter og ferger i fylket, en reduksjon på 80 -90 mill. kroner fra staten til drift av dette er ikke akseptabelt. Dagens fergetilbud er avgjørende for verdiskaping og utvikling av bo- og arbeidsmarkedet i flere deler av fylket. Det er derfor viktig å legge dette til grunn ved utarbeidelsen av framtidens fergetilbud i kommende anbud.

Klima og miljø

Klimaendringene er vår tids største utfordring. For å møte utfordringen må vi satse offensivt på ny kunnskap og forskning rundt fornybare og alternative energikilder. Fylkesrådets ambisjon er at Troms fylke skal være landets fremste miljøfylke.

Flere fylkeskommunale bygg er ikke blitt resertifisert etter Miljøfyrtårnordningen. Fylkesrådet vil i 2016 vurdere sertifisering etter ISO 14001 som et alternativ til Miljøfyrtårnordningen, og komme tilbake til Fylkestinget med en sak om dette.

Et overordnet mål for energiforvaltningen i Troms er energieffektivisering, bærekraftig energiproduksjon og økt andel bruk av fornybar energi.

Fylkesrådet vil følge opp egen klima- og energistrategi og være pådriver for lokale klimaplaner. Troms fylkeskommune skal ved lokale tiltak bidra til de nasjonale klimamålsetningene om reduksjon i utslipp av klimaødeleggende gasser. Vi vil arbeide for økt forskning og utvikling av fornybare energikilder. Fylkesrådet vil derfor gå i dialog med Entra Eiendom for å søke å få realisert tidligere vedtak om øremerking av deler av parkeringsavgiften til miljøtiltak. I forbindelse med utarbeidelsen av ordinært årsregnskap vil det også bli utarbeidet et miljøregnskap for den fylkeskommunale virksomheten.

Fylkesrådet vil:

- Arbeide for økt forskning og utvikling av fornybare energikilder
- Følge opp fylkeskommunens strategi for utbygging av flere hurtigladerstasjoner for elbil
- Legge til rette for økt bruk av bioenergi som drivstoffkilde
- Bidra til utarbeidelse av årlige klimaregnskap for fylkeskommunal drift
- Utarbeide klimavennlige krav og rutiner ved innkjøp og drift av fylkeskommunen

Investeringer

Fylkestingets vedtatte planlagte og igangsatte investeringsprosjekter gjennomføres i tråd med fylkestingets vedtak. Dette omfatter prosjekter som Bjarkøyforbindelsen, Langsundforbindelsen, ny Kvaløyforbindelse og Ullsfjordforbindelsen. I større investeringsprosjekter utgjør brukerfinansiering en viktig finansieringsandel. I forbindelse med ny Kvaløyforbindelse sees denne også i sammenheng med muligheten for finansieringsbidrag gjennom en bymiljøavtale for Tromsø.

Gjennomføring av vedtatte tiltak på Fv 848 Ibestad og Fv 866 Langbakken er viktig, særlig med bakgrunn i næringsmessig betydning.

Skredsikring

Troms er et skredfylke og det er viktig å prioritere arbeidet gjennom nasjonal skredsikringsgruppe sammen med øvrige skredfylker for å kunne fortsette arbeidet med

skredsikring. Arbeidet her har gitt særskilt satsing over NTP når det gjelder skredsikringstiltak på riks- og fylkesveier. Det er særdeles viktig for fylkesrådet at dette arbeidet videreføres og at nasjonale virkemidler gjøres tilgjengelige etter 2017 når gjeldende nasjonal skredsikringsplan avsluttes.

For Troms er fullføringen av tiltakene i Torskenpakken prioritert.

Videre er det øvrige skredutfordringer som må prioriteres når status for gjeldende skredsikringsplan foreligger. Herunder kan blant annet nevnes Holmbuktura.

Kollektivtrafikk

Fylkesrådet vil legge frem kollektivplan for Troms til behandling i Fylkestinget i løpet av første halvår 2016. I denne planen vil målsetninger og strategier for opprettholdelse og utvikling av kollektivtilbudet bli behandlet.

Hovedutfordringer

- Økende kontraktskostnader/reduerte økonomiske rammer
- Skoleskyss - både ordinær og tilrettelagt

I rammen som benyttes til drift av kollektivtrafikk inngår 4 funksjoner; bilruter, fergeruter, båtruter og transportordningen for funksjonshemmede.

De årlige reguleringene av godtgjørelse til operatørene gir en prosentmessig større økning i kostnadene til kjøp av kollektivtrafikktenester, sammenlignet med den prosentmessige reguleringen av fylkeskommunens rammer. Den enkelte kontrakt reguleres ofte i forhold til et sett av indekser med forskjellig vekt og det kan variere fra kontrakt til kontrakt hvilke indekser endringene beregnes etter. Ofte gir lønnsindekser og drivstoffindekser høyere prisvekst enn kommunal deflator. Dette medfører at man hele tiden er på etterskudd med kostnadsdekning, og at gapet mellom kostnader og budsjettammer øker.

Endringer i skolestruktur medfører som oftest at flere elever får rett til gratis skoleskyss og som en følge av dette må det ofte opprettes nye bussruter for å dekke behovet. Selv om kommunen betaler bussbillett for hver elev som får gratis skoleskyss, er ikke inntektene fra dette nok til å dekke kostnadene ved de nye tilbudene som må etableres. Rammene til skoleskyss dekker også den særskilt tilrettelagte skoleskyssen, der det ofte må etableres kostbare transportløsninger for å ivareta elevenes behov og rettigheter.

Budsjettrammen er fordelt slik mellom Troms fylkestrafikk og andre tjenester/avdelinger i etaten:

Funksjon	Netto utgift	Herav TFT	Fellestjenester
730 Bilruter inkl skoleskyss og infrastruktur	317 452	263 965	53 487
731 Fergeruter	253 031	242 902	10 129
732 Båtruter	76 752	76 417	335
733 Transporttjeneste for funksjonshemmede	13 535	675	12 860
SUM	660 770	583 959	76 811

All kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift og økt mva. er foreløpig lagt til rammen for bilruter. Senere i budsjettprosessen vil noe av dette bli flyttet til rammene for ferger og båtruter.

Omtale av aktuelle områder

Fra og med 2016 omorganiseres Troms fylkestrafikk fra et fylkeskommunalt foretak til en avdeling i Samferdsels- og miljøetaten. Denne omorganiseringen medfører ingen endringer i de oppgavene som ivaretas av Troms fylkestrafikk knyttet til den daglige driften av kollektivtrafikken; kundeservice, ruteplanlegging og –opplysning, billettsalg, kontraktsoppfølging o.a.

De mer- eller mindrekostnader som følger av denne omorganiseringen er ikke innarbeidet i budsjettet for 2016, men håndteres innenfor rammen til samferdselssektoren.

Totalt produserer fylkeskommunen kollektivtrafikk tjenester med buss, båt og ferge for om lag 916 mill. kroner i 2016. Fylkesrådet legger opp til at billettinntektene skal finansiere vel 332 mill. kroner av tilbudet, mens fylkeskommunen finansierer de resterende 584 mill. kroner. Fylkesrådet har gjennom vedtaket om takster og rabatter for 2016 lagt opp til at prisen for buss- og båtbillett øker med om lag 2,7 prosent i 2016 og billettprisene på fergene øker med 2,9 prosent i henhold til riksregulativet for fergetakster. Samlet er dette beregnet å gi en merinntekt på om lag 8,5 mill. kroner i 2016. Denne merinntekten og prisveksten som er lagt på nettorammen, går i sin helhet til å dekke prisvekst på utgiftssiden.

Fra 2016 vil merverdiavgiften på persontransport øke fra 8 til 10 prosent. Staten kompenserer fylkeskommunene for det inntektstapet dette vil medføre og fylkesrådet legger beløpet på 6 mill. kroner inn i rammen til Troms fylkestrafikk, dermed så unngår man en ekstra prisøkning på grunn av økt mva. på persontransport.

Videre kompenserer staten kostnadsøkningen for økt arbeidsgiveravgift i transportsektoren med 30,297 mill. kroner. Det forutsettes at dette vil kompensere for avgiftsøkningen i kontraktskostnadene og fylkesrådet legger beløpet inn i rammen til kollektivtrafikk.

Infrastruktur

Infrastruktur til kollektivtrafikken omfatter blant annet terminaler, venterom, billettsystem og informasjonssystemer. Kostnader knyttet til infrastrukturen dekkes i hovedsak over rammen til Troms fylkestrafikk (f.eks. husleie).

I 2016 vil man fortsette arbeidet med planlegging av nytt bussdepot i Tromsø, med målsetting om at dette skal være på plass i 2019. Finansiering av denne ligger ikke inne i økonomiplan

2016-2019, og kan ikke innarbeides før det er skapt økonomisk handlingsrom. Kundesenteret i Tromsø sentrum videreføres i 2016, men vil bli flyttet til den nye havneterminalen på Prostneset når denne står klar.

Bilruter

Fra og med 2015 er Tromsø inkludert i belønningsordningen for bedre kollektivtrafikk og mindre bilbruk med en samlet bevilgning på 260 mill. kroner over 4 år. Noe av disse midlene benyttes til å styrke rutetilbudet på byrutene i Tromsø. Styrkingen av rutetilbudet er gjennomført fra 2.11.2015 og det forventes at dette tiltaket vil gi merinntekter fra byrutene i Tromsø på 4 mill. kroner i 2016.

I distriktet har mesteparten av rutetilbudet sammenheng med skoleskyss, men hvor tilbudet er åpent for alle reisende. Regionrutene (Tromsø-Narvik og Tromsø-Alta) har bra belegg, spesielt rute 100 til Narvik, hvor det er passasjervekst. I Sør-Troms har det vært en negativ utvikling i antall reisende, men det er en målsetting at denne trenden skal snus gjennom tiltak finansiert av Harstad-pakken.

Harstad-pakken og belønningsmidler i Tromsø gjør at fylkeskommunen har finansiering til å etablere sanntidssystem i de to byene. Arbeidet er påbegynt og har en tidsplan som strekker seg til 2018.

Belønningsordningen

Avtale om å delta i belønningsordningen ble inngått mellom Samferdselsdepartementet, Tromsø kommune og Troms fylkeskommune i august 2015. Formålet med Belønningsordningen er å stimulere til bedre fremkommelighet, miljø og helse i storbyområdene ved å dempe veksten i personbiltransport og øke antallet kollektivreiser på bekostning av reiser med personbil.

For belønningsordningen er det utarbeidet et eget sett med mål og strategier:

Mål	Strategi	Tiltak
<p>Trafikkveksten i Tromsø skal dekkes av økt kollektivbruk, gange og sykkel.</p> <p>Hovedmål:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kollektivreiser skal øke med 20 prosent fra 2014 til 2018 2. Biltrafikken skal i sum ikke øke fra 2014 til 2018 <p>Effektmål:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Redusert reisetid for bussreiser med de 5 største rutene med minst 5 % 4. Sykkelbruken skal øke 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Avtale om tilskudd etter «Belønningsordningen» mellom Samferdselsdepartementet, Tromsø kommune og Troms fylkeskommune. 2. Samarbeidsavtalen «Transportnett Tromsø» videreføres til en bymiljøavtale 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utvidet busstilbud i Tromsø med totalt 250 flere ukentlige avganger iverksatt fra 2.11.2015, helårsvirkning i 2016. 2. Rushtidsruter til UiT og UNN iverksatt fra 2.11.2015, helårsvirkning i 2016.

Det inngår i avtalen at denne ikke er noen hindring for inngåelse av en eventuell bymiljøavtale. Avtalen gir løfte om følgende tilskudd i perioden 2015 – 2018 (forutsatt årlig bevilgning i statsbudsjettene):

Belønningsordning	2015	2016	2017	2018
Tilskudd, mill. kroner	71,55	60	64,5	64,5

Ettersom avtalen ble inngått sent i 2015 vil det ikke bli brukt det fulle beløpet i 2015. Deler av tilskuddet vil derfor bli overført til 2016. Utgiftene til tiltak etter ordningen med tilhørende finansiering av tilskuddsmidlene vil bli lagt inn i budsjettet gjennom budsjettreguleringer etter iverksetting av de enkelte tiltak, og kommer derfor i tillegg til de oppførte budsjettmidlene.

Noe av midlene fra belønningsordningen vil bli benyttet til driftstiltak for kollektivtrafikken i Tromsø, men hoveddelen av bevilgningen vil gå til infrastrukturtiltak på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig vegnett. Mesteparten av midlene vil derfor bli overført til kommunen eller Statens vegvesen etter at disse tiltakene er gjennomført.

Fylkesvegferger

I budsjettet for 2016 prioriterer Fylkesrådet styrking av fergetilbudet i sambandet Storstein – Lauksundskaret – Nikkeby. På dette sambandet er det i noen perioder ikke nok fergekapasitet til å dekke behovet og med kunnskapen om at produksjonen ved Arnøy Laks AS vil øke ytterligere i løpet av 2016 er det nødvendig med tiltak for å sikre mer forutsigbarhet i fergeforbindelsen. Det legges derfor opp til at man i 2016 øker driften ved å utvide fra 2-skiftsordning til 3-skiftsordning på fergen og dermed har muligheten til å tilby flere avganger. Det vil i løpet av 2016 bli oppstart på sjøfyllinger for brua mellom Sandsøy og Grytøy, noe som vil medføre at sundet blir stengt for fergen og hurtigbåten som har ruter mellom Bjarkøy og Sandsøy. Når fergen og hurtigbåten må gå rundt Sandsøy vil seilingstiden øke ganske betydelig noe som, spesielt for fergeruten, vil bety en stor reduksjon i antall avganger per dag. Fylkesrådet vil derfor, i dialog med kommunen, legge opp til en styrking av fergesambandet Bjarkøy-Sandsøy-Grytøy slik at denne omleggingen ikke får så dramatiske konsekvenser for tilbudet. Kostnaden ved denne styrkingen av rutetilbudet dekkes innenfor prosjektet Bjarkøyforbindelsen.

Fylkesrådet er også kjent med de utfordringene som har oppstått på sambandene Stornes-Bjørnerå og Stangnes-Sørrollnes når hovedfergene er på verkstedopphold og reservefergen settes inn. For å avbøte situasjonen når hovedfergene er på planlagt verkstedopphold har Fylkesrådet lagt inn 0,2 mill. kroner i rammen til Troms fylkestrafikk for 2016, for å sikre at tilbudet på disse sambandene kan opprettholdes i de periodene det foretas planlagt verkstedopphold for hovedfergene.

Det er i budsjettet for 2016 satt av en ramme på 5,14 mill. kroner til kjøp av fergeruter på sambandene Brensholmen – Botnhamn og Andenes – Gryllefjord for sommersesongen 2016. Anbudskonkurransen om driften vil bli gjennomført i løpet av januar 2016 og vil danne grunnlaget for driften i sommersesongen 2016.

Båtruter

Den 1.2.2016 starter ny anbudskontrakt for Kvængsruta. I kontrakten er det lagt til grunn at samarbeidet med UNN om ambulanserbåt videreføres som tidligere. Den nye kontrakten har en merkostnad på 3,5 mill. kroner i forhold til tidligere kontrakt, og rammen til Troms fylkestrafikk er styrket tilsvarende.

Transportordning for funksjonshemmede

Det budsjetteres med 12,86 mill. kroner til ordningen med TT-kort. Bevilgningen dekker lønn til 0,4 stilling, kostnader til datasystem og driftsavtale med Rogaland Taxi for administrasjon av ordningen i tillegg til kjøp av transporttjenester. I tillegg ligger det kr 675.000 i rammen til Troms fylkestrafikk til drift av servicerute i Tromsø.

Fylkesveier

Mål	Strategi	Tiltak
Kommunikasjon og infra-struktur i Troms skal forvaltes og utvikles på en bærekraftig måte for å gi samfunns- og næringsliv gode vilkår og markedstilgang.	Arbeide for å øke de økonomiske rammene for transportnett i Troms.	Fylkesrådet vil jobbe for å få på plass et nasjonalt etterslepløft.

Hovedutfordringer

- Økende grad av forfall på veiene i kombinasjon med økte kapitalutgifter (se omtale foran)

Omtale av aktuelle områder

I rammen inngår midler til samferdsels- og miljøetaten og midler som stilles til disposisjon for Statens vegvesen (SVV) gjennom den årlige leveranseavtalen, til drift, vedlikehold, trafiksikkerhet, miljø og andre tiltak på fylkesvegene.

Prisjustert ramme fra 2015 er økt med netto 14,7 mill. kroner. Endringen er sammensatt av følgende justeringer:

- Økning fornyingsmidler fra staten vedr. vedlikeholdsetterslep på veiene, 19,605 mill. kroner
- Økning ramme i henhold til vedtatt økonomiplan, 1,776 mill. kroner
- Reduksjon ramme vedlikehold til dekning kapitalutgifter, -6,176 mill. kroner

I tillegg flyttes 3,068 mill. kroner fra den delen som stilles til disposisjon for SVV til økning av budsjettert reserve, slik at denne nå er på 10 mill. kroner. Posten brukes til dekning av merutgifter og eventuelle akutte behov som ikke kan dekkes på annen måte.

Netto budsjettammen fordeles slik mellom fylkeskommunen og vegvesenet i 2016:

(1 000 kr)	Bud 2015	Prisvekst	Endringer	Bud 2016
Statens vegvesen				
Netto utgifter drift og vedlikehold fylkesveier	512 296	13 832	12 137	538 265
Troms fylkeskommune				
Lønn, planlegging og diverse utgifter fylkesveier	17 951	415	3 068	21 434
Trafiksikkerhetsutvalget				
Trafiksikkerhetstiltak	2 702	66	0	2 768
Sum drift og vedlikehold fylkesveier	532 949	14 313	15 205	562 467

Midlene som stilles til disposisjon for Statens vegvesen er foreløpig foreslått fordelt slik:
(1000 kr, ekskl. mva.)

S210	Faste driftskontrakter	258 960
S240	Bruer – inspeksjon og vedlikehold	7 480
S241	Kaier – inspeksjon og vedlikehold	16 680
S242	Tunneler – inspeksjon og vedlikehold	24 000
S243	Trafikksikkerhetstiltak	800
S250	Dekkelegging	74 957
Sum Drift og Vedlikehold		382 877
S280	Fornyingsmidler	128 808
S290	Tunnelsikkerhet	26 580
Sum drift, vedlikehold og fornying fylkesveger		538 265

For 2016 reduseres rammen til dekkelegging med 5,8 mill. kroner i forhold til budsjett 2015 (utgjør 8 mill. kroner i forhold prisjustert 2015-ramme). Se for øvrig omtale av videre reduksjoner av vedlikeholdsrammen i årene fremover i kapitlet om hovedutfordringer foran.

Av «Grønt hefte 2016» framgår det at det for Troms er beregnet et behov på 407 mill. kroner (eks mva) til drift og vedlikehold av fylkesvegene dersom dagens standard skal opprettholdes. Beregningen er gjort av Statens vegvesen ved hjelp av MOTIV. For 2016 er det foreslått bevilget 382,9 mill. kroner til drift og vedlikehold av fylkesvegene, noe som betyr at forfallet på vegnettet kan forventes å øke det neste året når en ser bort fra den delen av forfallet som utbedres av fornyingsmidler.

I budsjettet for drift/vedlikehold av fylkesveger er det for 2016, under bevilgningskode S241, satt av 10 mill. kroner til riving og fjerning av fem fergekaier som ikke lenger er i bruk; Kveøy, Borkenes, Vikran, Larseng og Klauvnes.

Det er i 2016 lagt opp til en samlet bevilgning til innhenting av etterslep og oppfyllelse av tunnelsikkerhetsforskriften på 155,3 mill. kroner. Av det samlede beløpet vil 77 mill. kroner gå til oppgradering av tunneler, 44 mill. kroner til Fv 848 Hamran/Rolløya og 28 mill. kroner er foreslått til utbedring av bruer.

I bevilgningen til fylkesveier under samferdselsetaten ligger blant annet lønn til 3,6 stillinger, reiser, møter, kjøp av konsulenttjenester ved utredninger samt egenkapital til gang- og sykkeltiltak i investeringsbudsjettet på 7,33 mill. kroner og en buffer i forhold til merutgifter/akuttbehov for vedlikehold på 10 mill. kroner.

Trafikksikkerhet

I budsjettet for 2016 er det lagt opp til en netto ramme på 2,768 mill. kroner til disposisjon for Trafikksikkerhetsutvalget i Troms. I tillegg er det budsjettet med 0,8 mill. kroner til trafikksikkerhetstiltak i budsjettammen til SVV under vedlikehold fylkesveier.

Tidligere bevilgning over denne tjenesten til gang- og sykkelveiplanen på 5 mill. kroner er flyttet til egen tjeneste for gang- og sykkeltiltak (under fylkesveier).

Rammen dekker lønn for 0,4 stilling, møte- og reiseutgifter for Trafikksikkerhetsutvalget samt diverse prosjekter og kostnader knyttet til trafikksikkerhet og gang-/sykkelveg:

- «Trygt hjem for en 50-lapp» for alle kommunene i Troms unntatt Tromsø
- Sykkelopplæring og sykkelhjelmer til elever i grunnskolen (4. klassinger)
- Skolesekker i fluoriserende farge deles ut til alle 1. klassinger hver høst
- Tilskudd til administrasjon og ulike kostnader i Trygg Trafikk Troms
- Tilskudd til kommunene for krattrydding
- Tilskudd til andre mindre trafikksikkerhetstiltak

Øvrige områder

Budsjettrammer

Budsjettområde	Netto bevilgning
Klima og miljø	1 797 700
Løyvebehandling	630 500
Administrasjon	4 845 600
Kapitalutgifter	45 769 500
Sum	53 043 300

Klima og miljø

Mål	Strategi	Tiltak
Redusere utslipp av klimagasser og redusere og effektivisere energiforbruket	Regional Klima- og energistrategi ³ med 1. Reduksjonsstrategier 2. Tilpasningsstrategier	1. Bioetanolprosjektet 2. Etablere hurtigladere 3. EL-bussprosjekt 4. Skråbilprosjektet 5. Arrangere seminarer 6. <i>Deltakelse i belønningsordningen i Tromsø</i>

Bevilgningen dekker lønn til 2 stillinger med tilhørende reise- og møteutgifter o.l. I tillegg ligger det midler til deltakelse i prosjekter innenfor klima, miljø og energi i budsjettrammen.

- Det legges opp til nettverksbygging og seminarer som en oppfølging av regional Klima- og energistrategi.
- Bioetanolprosjektet videreføres, med uttesting av bioetanol som drivstoff på buss. Dette finansieres med midler fra RUP og ENOVA.
- Fylkeskommunens ladestrategi, for utbygging av hurtigladere videreføres i 2016. Det legges opp til å etablere ladestolper, med semiladere, ved utvalgte fylkeskommunale bygg.
- Det jobbes videre med muligheten for å etablere et EL-buss prosjekt i Tromsø, med mål om 2 busser i 3 år. Medfinansiering fra ENOVA eller EU-midler er en forutsetning.
- Innenfor energieffektivisering skal det jobbes aktivt med å støtte og være med å initiere FOU arbeid knyttet til teknologiutvikling for mer effektiv energiforvaltning og –bruk.
- Skråbilprosjektet videreføres i 2016, med bildeserie av kystområdene. Dette er et kraftfullt verktøy for planlegging, klimatilpasning og miljøforvaltning. Dette er et samarbeid mellom Fylkesmannen og fylkeskommunen. Det søkes samfinansiering fra kommuner og statlige etater.

³ Fylkesrådet legger frem Klima- og miljøstrategien til behandling i Fylkestinget samtidig med budsjettet for 2016. Strategiene er dermed ikke vedtatt ennå.

Deltakelse i belønningsordningen bidrar også til målsetningen om mindre klimagassutslipp gjennom økt bruk av kollektivtrafikk og sykkel i stedet for personbil.

Løyvebehandling - Funksjon 480 Diverse fellesutgifter

Midlene benyttes til 0,9 stilling og andre utgifter tilknyttet løyvesaksbehandlingen. Inntektssiden består av lovpålagte gebyrer som løyvesøkere må betale for å få utstedt løyvet. Denne vil derfor variere fra år til år alt etter hvor mange løyver som blir tildelt.

Fylkeskommunen har ansvaret for behovsprøvde løyver. Videre har fylkeskommunen mulighet til å gi dispensasjon fra krav om løyve for transport med begrenset omfang.

Fra og med 01.01.15 ble behandlingen av de ikke-behovsprøvde løyvene (gods og turvogn) overført til Statens Vegvesen. Fylkeskommunen har fremdeles ansvaret for returbeløp ved innlevering av gods- og turvognløyver for løyver som er utstedt før 2015.

Administrasjon – funksjon 420 Administrasjon

Bevilgningen dekker lønn til 5,2 stillinger innenfor ledelse, økonomi og forvaltning, kontorutgifter, reise- og møteutgifter, datalisenser samt inventar og utstyr.

Kapitalutgifter – funksjon 870 Renter m.v.

Sektorens driftsrammer skal i tillegg til ordinær drift dekke kapitalutgifter tilknyttet lån til finansiering av investeringstiltak. Herav refunderes en del av renteutgiftene gjennom den statlige rentekompensasjonsordningen for transporttiltak i fylkene og gjennom bidrag fra Harstad kommune vedrørende Bjarkøyforbindelsen og fra Karlsøy kommune vedrørende Langsundforbindelsen.

Den årlige lånerammen med rentekompensasjon fra staten utgjorde 100 mill. kroner pr år i perioden 2010 – 2014. I perioden 2015 – 2019 har Troms fått en ramme på 143,9 mill. kroner pr. år. Fylkestinget har imidlertid vedtatt at samferdselssektoren bare får beholde rentekompensasjon for nye lån på 100 mill. kroner pr. år også fra 2015, mens kompensasjonen for de resterende 43,9 mill. kroner skal overføres fellespotten på sektorovergripende poster.

Rentekompensasjonen dekker ikke de faktiske renteutgiftene på lånene. Det budsjetteres med 3 prosent flytende rente på de fleste lån i hele økonomiplanperioden. Lån med inngåtte fastrenteavtaler budsjetteres med avtalt rente. På inntektssiden budsjetteres det med 2,3 prosent rentekompensasjon for lån opptatt i perioden 2010 – 2014 og med 1,8 prosent kompensasjon for lån opptatt fom. 2015. Dette ut fra tildelt kompensasjon for 2015 der denne er 0,5 prosentpoeng lavere for lån opptatt i 2015 enn for lån opptatt i 2010 – 2014.

Lånene med rentekompensasjon er avdragsfrie i 5 år og deretter er det 15 års nedbetalingstid. Øvrige lån er beregnet som serielån med 30 års løpetid uten avdragsfri periode.

Videreført ramme fra 2015 til renter og avdrag mv. var på 25,74 mill. kroner. Videre er fergeavløsningsmidler på 8,7 mill. kroner tillagt rammen for kapitalutgifter og i tillegg kommer 5,15 mill. kroner som overføres fra rammen til Troms fylkestrafikk til dekning av kapitalutgiftene for de lånene som er tatt opp av Troms fylkestrafikk FKF. Totalt er det disponibelt 39,59 mill. kroner til dekning kapitalutgifter før omdisponering fra veivedlikehold.

For å dekke nettoøkningen i årene fremover må tilsvarende beløp omdisponeres fra rammen til veivedlikehold:

Beløp i 1000 kr

År	Økning fra 2015	Beregnet utgift
2016	6 176	45 770
2017	31 845	71 438
2018	54 876	94 469
2019	62 725	102 318

Investeringsbudsjett

Mål	Strategi	Tiltak
Kommunikasjon og infra-struktur i Troms skal forvaltes og utvikles på en bærekraftig måte for å gi samfunns- og næringsliv gode vilkår og markedstilgang.	Prioritere (de planlagte) fergeavløsningsprosjektene	1. Bjarkøyforbindelsen 2. Langsundforbindelsen
	Sikre vedlikehold og reinvestering i eksisterende vegnett slik at vegkapitalen ikke forringes	1. Hansnes – Grunnfjord
	Tilrettelegge for bedre fremkommelighet, trafiksikkerhet, kollektivtransport, gange og sykkel innenfor sentrene på nivå 1 og 2	1. Tromsøpakke 3 2. Harstadpakken 3. Transportnett Tromsø
	Vektlegge å redusere avstandsulemper og flaskehals for å styrke næringslivets konkurransekraft	1. Bjarkøyforbindelsen 2. Langsundforbindelsen 3. Langbakken
Transportpolitikken bygger på en visjon om at det ikke skal forekomme ulykker med drepte eller livsvarig skadde i transportsektoren, «0-visjonen»	Høy prioritering av investeringstiltak som i størst mulig grad hindrer ulykker med hardt skadde og drepte	1. Tromsøpakke 3 2. Harstadpakken 3. G/S-vei Gratangsbotn 4. G/S-vei Grunnreis-Tømmervik-Djupvik

Mål og strategier er vedtatt av Fylkestinget i mars 2014 i sak 13/14 Regional Transportplan for Troms 2014 – 2023. Enkelte prosjekter er et resultat av mer enn én strategi.

Hovedutfordringer

- Store kostnadsoverskridelser på mange veganlegg

Investeringsprosjekter, spesielt de som går over flere år, får ofte store kostnadsoverskridelser. Med så stramme driftsrammer som vist foran, er det ikke rom for å ta opp mere lån i økonomiplanperioden dersom kapitalutgiftene skal belastes samferdselsrammen. Eventuelle overskridelser vil derfor gå ut over muligheten til å kunne legge inn nye tiltak i 2019.

De to store prosjektene Bjarkøyforbindelsen og Langsundforbindelsen binder opp det meste av budsjetttrammene i perioden 2016 – 2018. Med unntak av midler til Transportnett Tromsø i 2017 legges det ikke inn nye tiltak i 2017 og 2018. I 2019 er det forutsatt at en kan legge inn nye tiltak for resterende del av rammen til rentekompensasjonslån, dvs. vel 152 mill. kroner (brutto). Beløpet forutsetter at ikke noe av lånerammen må gå til å dekke overskridelser på igangsatte prosjekter.

Forslag til investeringsramme

INVESTERINGSOVERSIKT	BUD 2015	BUD 2016	BUD 2017	BUD 2018	BUD 2019	Sum økplan 2016-2019
Kostnadsanslag og finansiering						
SEKTOR/Prosjektnavn						
Tromsøpakke 3 (Troms fylkeskommunes bidrag)	13 000	5 000				5 000
<u>Finansiering:</u>						
Mva-Komp	-2 500	-925				-925
Låneopptak, rentekompensasjonslån	-10 500	-4 075				-4 075
						-
Transportnett Tromsø			24 000			24 000
<u>Finansiering:</u>						
Mva-Komp			-4 400			-4 400
Låneopptak, rentekompensasjonslån			-19 600			-19 600
						-
Harstadpakke (Troms fylkeskommunes bidrag)	16 500	13 000				13 000
<u>Finansiering:</u>						
Mva-Komp	-3 100	-100				-100
Låneopptak, rentekompensasjonslån	-13 400	-1 900				-1 900
Bompenger		-11 000				-
						-
Bjarkøy-forbindelsen	375 000	267 000	100 000	31 000		398 000
<u>Finansiering:</u>						
Mva-Komp	-71 000	-49 400	-18 500	-5 700		-73 600
Låneopptak, rentekompensasjonslån	-92 100	-116 965	-81 500	-25 300		-223 765
Låneopptak, ordinære betingelser	-211 900	-100 635		-		-100 635
Tilskudd KMD						-
Tilskudd Harstad kommune (skal dekke renter/avdrag)	-9 200	-9 493	-9 730	-9 973	-10 223	-39 419
						-
Langsund-forbindelsen	-	150 000	250 000	150 000	24 422	574 422
<u>Finansiering:</u>						
Mva-Komp		-27 750	-46 250	-27 750	-4 500	-106 250
Låneopptak, rentekompensasjonslån	-	-	-39 950	-118 600	-19 922	-178 472
Låneopptak, ordinære betingelser		-122 250	-163 800	-3 650		-289 700
Tilskudd Karlsøy kommune (skal dekke renter/avdrag)		-1 104	-1 131	-1 160	-1 189	-4 584
						-
Hansnes - Grunnfjord		18 000				18 000
<u>Finansiering:</u>						
Mva-Komp		-3 330				-3 330
Låneopptak, rentekompensasjonslån		-14 670				-14 670
						-
Planmidler	9 000	3 500	3 000			6 500
<u>Finansiering:</u>						
Mva-Komp	-1 700	-175	-150			-325
Låneopptak, rentekompensasjonslån	-7 300	-3 325	-2 850			-6 175
						-
Planmidler rassikring		3 200				3 200
<u>Finansiering:</u>						
Mva-Komp		-200				-200
Statstilskudd rassikring		-3 000				-3 000
						-

INVESTERINGSOVERSIKT	BUD 2015	BUD 2016	BUD 2017	BUD 2018	BUD 2019	Sum økplan 2016-2019
Kostnadsanslag og finansiering						
SEKTOR/Prosjektnavn						
Planmidler Ullsfjordforbindelsen		7 000				7 000
<u>Finansiering:</u>						
Mva-Komp		-350				-350
Låneopptak, rentekompensasjonslån		-2 150				-2 150
Tilskudd RDA-midler		-3 000				-3 000
Tilskudd fra kommuner		-1 500				-1 500
Ekstraordinært avdrag lån rassikring		8 000				8 000
<u>Finansiering:</u>						
Statstilskudd rassikring		-8 000				
Miljø- og serviceiltak		1 000				1 000
<u>Finansiering:</u>						
Mva-Komp		-185				-185
Låneopptak, rentekompensasjonslån		-815				-815
Tiltak iht. Handlingsplan for fylkesveg					152 120	152 120
<u>Finansiering:</u>						
Mva-Komp					-28 142	-28 142
Låneopptak, rentekompensasjonslån					-123 978	-123 978
						-
Marginalliste investeringer						
Langbakken		35 000	65 000			100 000
<u>Finansiering:</u>						
Mva-Komp		-6 500	-12 100			-18 600
Låneopptak, ordinære betingelser		-28 500	-52 900			-81 400
						-
Fv 142 Gratangsbotn G/S-veg		16 000				16 000
<u>Finansiering:</u>						
Mva-Komp		-2 950				-2 950
Låneopptak, ordinære betingelser		-4 820				-4 820
Overført fra drift samferdsel		-7 330				-7 330
Kommunal egenandel		-900				-900
						-
Fv86 Grunnreis-Tømmervik-Djupvik GS		20 000				20 000
<u>Finansiering:</u>						
Mva-Komp		-3 700				-3 700
Låneopptak, ordinære betingelser		-16 300				-16 300
SUM INVESTERINGER SAMFERDSEL	438 500	546 700	442 000	181 000	176 542	1 346 242
<u>Finansiering:</u>						
EK, mva-kompensasjon		-95 565	-81 400	-33 450	-32 642	-243 057
Statstilskudd rassikring		-11 000	-	-	-	-11 000
Tilskudd RDA-midler		-3 000	-	-	-	-3 000
Tilskudd fra koomuner		-2 400	-	-	-	-2 400
Overføring fra drift sektorene		-7 330	-	-	-	-7 330
Sum Egenkapital	0	-119 295	-81 400	-33 450	-32 642	-266 787
Bompenger		-11 000				-11 000
Bruk av rentekompensasjonslån	-143 500	-143 900	-143 900	-143 900	-143 900	-575 600
Bruk av lån	-211 900	-272 505	-216 700	-3 650	0	-492 855
Sum finansiering	-355 400	-546 700	-442 000	-181 000	-176 542	-1 346 242

Kroken - Skjelnan Tromsøpakke 3

Hovedhensikten med Tromsøpakke 3 er utbedring av transportsystemet i Tromsø i henhold til konseptvalgutredningen. I den fireårige avtalen er det lagt opp til fleksibilitet i forhold til forventede endringer i finansieringsordninger. Den fylkeskommunale andelen vil i hovedsak gå til tiltak langs Fv 53. Dette er et spleiselag mellom stat, fylkeskommunale og kommunale midler, samt forlenget drivstoffavgift.

Det foreslås en bevilgning for 2016 på 5 mill. kroner.

Harstadpakken

Harstadpakken blir finansiert med bompenger, statlige og fylkeskommunale midler. I tillegg har Troms fylkeskommune satt av 40 mill. kroner til å øke kollektivtilbudet. Fylkesvegprosjektene utgjør om lag 163 mill. kroner hvorav 53 mill. kroner dekkes av fylkeskommunale investeringsmidler.

Bevilgningen på 2 mill. kroner for 2016 går til reguleringsplanarbeid. I tillegg er det forutsatt 11 mill. kroner finansiert fra bompenger.

Bjarkøyforbindelsene

Prosjektet innebærer etablering av tunnel mellom Grytøy og Bjarkøy, og sjøfylling/bruer mellom Grytøy og Sandsøy. I tillegg skal det bygges ny veg på Grytøy fram til tunnelinnslaget. Prosjektet hadde byggestart høsten 2014 med forventet ferdigstilling desember 2017.

Per november 2015 er tunneldriften kommet i gang og det er drevet om lag 1 100 meter tunnel. Prosjektet ligger etter opprinnelig skjema, men det forventes utlysning av entrepriser 2 (sjøfylling mellom Grytøy og Sandsøya) tidlig i 2016 med oppstart sommeren 2016.

På grunn av forsinket fremdrift vil om lag 87 mill. kroner av bevilgningen på 375 mill. kroner i 2015 bli overført til 2016. Dette beløpet kommer i tillegg til foreslått bevilgning på 267 mill. kroner i 2016.

Den samlede bevilgningen til Bjarkøyforbindelsen 2014-2016 utgjør 697 mill. kroner av det totale prosjektbudsjettet på 829 mill. kroner.

Langsundforbindelsen

Prosjektet innebærer etablering av tunnel mellom Ringvassøya og Reinøya, utbedring og ny veg på Ringvassøya og Reinøya, samt nytt fergeleie i Sætervika nord på Reinøya. Fergeleiet i Sætervika skal betjene innkortet fergesamband Reinøy – Vannøy – Karlsøy. Prosjektet har en forventet oppstart våren 2016 med forventet ferdigstilling i 2018.

Stortinget har ennå ikke behandlet spørsmålet om innkreving av bompenger som inngår i finansieringen av prosjektet. Fylkesrådet forventer at dette vil skje i løpet av første halvår 2016, og har godkjent at utlysning av første entrepriser for bygging kan foretas – med forbehold om finansiering – før bompengeproposisjonen er behandlet.

Det foreslås en bevilgning på 150 mill. kroner til prosjektet i 2016.

Hansnes – Grunnfjord

I Fylkesvegplan 2010-2019 er det planlagt opprusting av vegen fra Hansnes til Grunnfjorden. Vegen er nedslitt og det er ikke lenger mulig med tilfredsstillende vedlikehold. Den skal derfor opprustes fra grusveg til veg med fast dekke. Total bestillingen gjelder planlegging og opprusting av 13 875 m veg. Det må dreneres, skiftes stikkrenner og ved behov dypstabiliseres. Det må foretas teknisk vurdering av vegkroppen for å kunne utføre rett tiltak. Første del av prosjektet gjelder dreneringstiltak, grøfting og rekkverk.

Prosjektet har en total kostnadsramme på 31 mill. kroner hvorav 13 mill. kroner er bevilget tidligere. Foreslått bevilgning for 2016 er på 18 mill. kroner til slutføring av prosjektet som forventes ferdigstilt i 2016.

Planmidler

Fylkesrådet legger opp til planlegging av vegprosjekter for til sammen 17,9 mill. kroner i 2016. Av dette finansieres 6 mill. kroner av fylkeskommunale investeringsmidler og 4 mill. kroner av overføring av rammen til innhenting av etterslep. I tillegg dekkes 7,7 mill. kroner av RDA-midler og tilskudd. Planprogrammet medfører at Fylkesrådet legger opp til å bruke 0,2 mill. kroner mer i planleggingsmidler i 2016 enn det som er forutsatt i Fylkesvegplanen 2014-2017. Dette beløpet legges ikke inn nå, men stilles likevel til disposisjon for SVV og dekkes ved omdisponering i løpet av 2016 forutsatt at beløpet faktisk blir brukt i løpet av året.

1000-kr	TFK		ANDRE	SUM
	Fra investering	Fra Drift		
Planmidler				
Fv 91 Breivikeidet bru/Hov	500			500
Fv 91 Ullsfjordforbindelsen	2 500		4 500	7 000
Fv 12 Merkurveien utbedring	200			200
Fv 86 Silsand - Islandsbotn	3 000			3 000
Fv 243 Røynebukta - reguleringsplan			200	200
Fv 86 Utbedring Hamn (Torskenpakken)			3 000	3 000
Fv 848 Seglstein		2 000		2 000
Fv 848 Godvik - Hamran inkl Ura		2 000		2 000
Sum	6 200	4 000	7 700	17 900

Det budsjetteres med 13,7 mill. kroner i planmidler i investeringsbudsjettet for 2016;

- Planlegging Ullsfjordforbindelsen 7 mill. kroner
- Planlegging rassikring 3,2 mill. kroner
- Planlegging øvrige tiltak 3,5 mill. kroner (pluss ev. 0,2 mill. kroner dekket ved omdisponering)

Planleggingen av gang- og sykkelveg Fv 86 Silsand – Islandsbotn hadde oppstart i 2015 og skal slutføres i 2016. Det er ikke lagt inn midler til bygging av tiltaket i økonomiplanen. Det forutsettes at en eventuell bygging av gang- og sykkelveg på strekningen tas inn og finansieres gjennom en bypakke for Finnsnes.

Planleggingen på Fv 243 Røynebukta og Fv 86 Hamn finansieres med rassikringsmidler som tildeles for 2016. Av den foreslåtte rammen for rassikringsmidler for 2016 på 51 mill. kroner er 40 mill. kroner utbetalt som forskudd i 2015. Resterende midler som er tilgjengelige for 2016 (11 mill. kroner) fordeles med 3 mill. kroner (+ 0,2 mill. kroner mva) til planlegging og inntil 8 mill. kroner til nedbetaling av lån som ble tatt opp for å finansiere Ballesvikskaret tunnel og Gryllefjordbotn bru. Nedbetalingen av lånene som ble tatt opp til Ballesvikskaret og Gryllefjordbotn ligger da ca. 20 mill. kroner etter den nedbetalingsplanen som lå til grunn i Fylkestingssak 60/14. Noe som igjen medfører at det ikke er rassikringsmidler tilgjengelig til oppstart av nye prosjekter i 2017.

Begge prosjektene på Fv 848 (Segelstein og Godvik – Hamran) planlegges med midler som overføres fra bevilgningskode S280 (innhenting av etterslep). Prosjektene vil også bli finansiert med midler fra posten til innhenting av etterslep på fylkesvegene.

Planleggingen av Fv 91 Ullsfjordforbindelsen finansieres med 2,5 mill. kroner fra investeringsrammen, 3 mill. kroner RDA-midler og tilskudd på 0,75 mill. kroner fra hver av kommunene Lyngen og Tromsø.

Ekstraordinært avdrag på lån rassikring

Rammen for rassikringstilskudd i 2016 var opprinnelig på 51 mill. kroner, men herav er 40 mill. kroner utbetalt som forskudd i 2015. Av de resterende 11 mill. kroner som utbetales i 2016 går 3 mill. kroner til planlegging av nye rassikringsprosjekter, mens de resterende 8 mill. kroner går til nedbetaling av midlertidige lån til prosjektene Ballesvikskaret/Gryllefjordbotn.

Miljø- og servicetiltak

Det foreslås bevilget 1,0 mill. kroner til miljø- og servicetiltak på fylkesvegene i 2016. Denne rammen dekker tiltak som skal ivareta hensynet til biologisk mangfold, vanddirektivet og støv- og støyreducerende tiltak.

Bussdepot Tromsø

Tomt til nytt bussdepot i Tromsø er anskaffet og for tiden pågår forhandlinger om makebytte av nabotomten slik at arealet kan utvides. Byggeprosjektet vil bli igangsatt i økonomiplanperioden, men det er fortsatt usikkert om det vil skje i løpet av 2016. Fylkesrådet vil i så fall legge frem en egen sak om dette i løpet av året.

Marginalvurderinger i forhold til investeringsprogrammet

I tillegg til prosjektene som er påbegynt og som har prioritet i Fylkesvegeplanen 2014-2017, er det tre investeringsprosjekter som er satt på marginallisten. Fylkestinget vedtok i sak 60/14 (vedtakets pkt 11) at man ved en styrking av rammene til samferdsel skal se på muligheten for å ta inn nye investeringsprosjekter. Det investeringsprosjektet som er gitt førsteprioritet ved en eventuell styrking av samferdselsrammen er Fv 866 Langbakken.

Fylkestinget vedtok i samme sak (vedtakets pkt 5) å prioritere fullføringen av igangsatte gang- og sykkeltiltak og gang- og sykkeltiltak som er gitt oppstartbevilgning. På grunn av store kostnadsøkninger på de igangsatte tiltak valgte man i 2014 å utsette to tiltak som opprinnelig var planlagt ferdigstilte i 2015. Dette var bygging av gang- og sykkelveg på Fv 142 Gratangsbotn og Fv 86 Grunnreis – Tømmervik – Djupvik.

De tre ovennevnte prosjektene har et samlet kostnadsoverslag på 136 mill. kroner og vil måtte finansieres gjennom låneopptak. Fylkesrådet legger opp til gjennomføring av de to gang- og

sykkelprosjektene og oppstart av Langbakken i 2016. Kapitalutgiftene for samlet låneopptak på 102,52 mill. kroner til finansiering av tiltakene er derfor innbakt i driftsutgiftene.

Langbakken

Stor stigning opp Langbakken skaper problemer på vinterstid. Prosjektet omfatter bygging av 2900 meter med ny fylkesveg samt ny gang- og sykkelveg som skal tilpasses eksisterende fylkesveg i begge ender av planområdet. I tillegg skal det bygges parkeringsplass, stopplomme for ventende trafikk for kryssing av Skattørsundet bru samt stopplomme/utsiktspunkt inntil nyvegen.

Prosjektet har et kostnadsoverslag på 100 mill. kroner som er foreslått fordelt med 35 mill. kroner i 2016 og 65 mill. kroner i 2017.

Fv 142 Gang- og sykkelveg Gratangsbotn

Prosjektet omfatter bygging av gang- og sykkelveg på strekningen fra bru på Fv 142 til krysset Fv 142 X Fv 825, om lag 900 meter. Kommunen har foretatt planleggingen med tilskudd på 80 prosent av planleggingskostnadene fra TFTU-rammen.

Prosjektet har et kostnadsoverslag på 16 mill. kroner og dette foreslås bevilget i 2016. Prosjektet forventes ferdigstilt i 2016.

Fylkeskommunale midler på 7,33 mill. kroner til gang- og sykkeltiltak overføres fra driftsrammen til delvis finansiering av prosjektet. I tillegg forutsettes det at kommunen går inn med en egenandel på 0,9 mill. kroner i samsvar med det som var oppført i gang- og sykkelveiplanen.

Fv 86 Gang- og sykkelveg Grunnreis – Tømmervik - Djupvik

Tiltaket innebærer bygging av gang- og sykkelveg på en strekning på ca 1,8 km. Strekningen ligger langs den sterkt trafikkerte Fv 86 mellom Finnsnes og Sørreisa. Tiltaket vil ha betydning for trafikksikkerheten for skoleelever som har denne strekningen som sin skoleveg.

Prosjektet har et kostnadsoverslag på 20 mill. kroner og dette foreslås bevilget i 2016. Prosjektet forventes ferdigstilt i 2016.

15 NÆRING

Nærings- og regional utvikling, forskning og innovasjon, miljø

Nærings- og regional utvikling

- Strategiutvikling for næringssektorer og innovasjonsdrivere
- Prosjekt- og programutvikling
- Internasjonalisering
- Arenabygging
- Samarbeidspartnere og innovasjonsmiljø
- Forskning og utvikling og kompetanse

Forvaltningsoppgaver

- Rådgivning og veiledning
- Forvaltning av statlige og fylkeskommunale virkemidler
- Akvakultur og havressurs
- Vannforvaltning
- Kystsoneplanleggingen i Troms

Driftsbudsjett

Næringssetaten	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
Beløp i 1000 kr	2014	2015	2016	2017	2018	2019
SUM SEKTOR 70						
Utg	438 437	362 767	363 280	363 415	363 415	363 190
Innt	-400 769	-318 652	-318 652	-318 652	-318 652	-318 652
Netto	37 668	44 115	44 628	44 763	44 763	44 538

Budsjettrammen for næring i 2016 er i fylkesrådets innstilling på 44,6 mill. kroner. Endring i rammen fra budsjett 2015 er 513.000 kroner og består av prisstigning, opprettelse av en ny saksbehandlerstilling akvakultur (inkl. vannforvaltning) og nedleggelse av Nord-Norsk Fjellovervåking. Som følge av innfasing av siste års effekt av nytt inntektssystem har fylkesrådet foreslått innsparing på 0,5 prosent på alle sektorene. Dette utgjør kr 225.000 for næringsområdet.

Verktøy – søkbare virkemidler

Tabellene under viser de ulike søkbare tilskuddordningene for 2016. Virkemidlene er fordelt på statlige og fylkeskommunens virkemidler. De utgjør en vesentlig del av verktøyene for å utøve fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør. Bruken av midlene skal være et bidrag til å løse utfordringer og/eller stimulere til å videreutvikle potensialer i og for Troms.

Fylkeskommunale virkemidler – i hele 1000 kr	2015	2016 - forutsettes som i 2015 men justert for prisvekst
Fylkeskommunalt næringsfond	8,58	8,58
Innovasjonsinfrastruktur	15,16	15,16
Regional Transportstøtte	4,62	4,62
Dagligvarestøtte	0,55	0,55
SUM Fylkeskommunale virkemidler	28,91	28,91

Statlige virkemidler – i hele 1000 kr	2015	2016 - foreløpig
Regionale utviklingsmidler (551.60), ekskl. Interreg ⁴	108,90	97,92
Næringsretta midler til regional utvikling (551.61)	111,20	63,29
Regionale forskningsfond Nord-Norge	32,00	33,00
Utviklingsmidler forvaltet ihht avtale med Statskog	1,00	1,00
Tilskuddsmidler til rekruttering og likestilling i landbruket	0,96	0,96
VRI Troms (virkemiddel for regional FoU og innovasjon)	1,70	<i>Forventet reduksjon</i>
SUM Statlige virkemidler	255,76	196,17

Det er tre departementer⁵, Forskningsrådet og Statskog som er oppdragsgiver for de statlige virkemidlene. De endelige beløpene for 2016 vil ikke bli avklart før i tildelingsbrevene, men det er gjennom budsjettproposisjonene varslet er kraftig reduksjon av de statlige virkemidlene til regional utvikling for Troms i 2016 og i hovedsak på kapittel 551 og postene 60 og 61.

I Kommunal- og moderniserings departementets (KMD) budsjettdokumenter viser den fylkesvise foreløpige tildelingen på post 60 at Troms får en reduksjon på om lag 10 prosent, noe som tilsvarer en reduksjon på 10,98 mill. kroner fra 2015. Når det gjelder post 61 foreslås det å redusere den totale tildeling fra 2015 til 2016 med om lag 43 prosent. Den fylkesvise fordelingen er ikke klar, og det vises til at reduksjonen i post 61 vil bli fordelt forholdsmessig likt mellom fylkeskommunene som tildeles midler fra posten. Derfor vises det i tabellen over en foreløpig ramme på post 61 som tilsvarer den skisserte prosentvise reduksjonen. For Troms vil dette mulig utgjøre en reduksjon på 47,9 mill. kroner fra 2015. Post 61 foreslås avvirket etter 2018.

Virkemidlene forvaltes i henhold til oppdragsbrev fra departementer, forskrift- og retningslinjer for postene 60 og 61, regionale planer og strategier, samt forvaltningsloven, offentlighetsloven og reglement for økonomistyring.

Nærmere omtale av de ulike virkemiddelordningene, jf. fylkestingsak 0039/15 - «Årsrapport regionale utviklingsmidler 2014», vedtatt tatt til orientering i fylkestinget i juni 2015.

Prioriteringer

Troms fylkeskommune spiller en aktiv rolle som regional utviklingsaktør ved å føre en politikk som tilrettelegger for økte muligheter, både for eksisterende og ufødt næringsliv. Fylkeskommunen bistår primærkommunene på tvers av kommunegrensene i utviklingen av god infrastruktur og næringsplanlegging som kan bidra til utvikling og realisering av industri- og næringsvirksomhet. Dette for å utløse potensialet fylket og landsdelen har i nordområde-satsingen.

⁴ Interreg forvaltes av Stab

⁵ Kommunal -og moderniseringsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Landbruk- og mat departementet

Fylkeskommunens handlingsrom i næringspolitikken ligger i samspillet mellom de regionale utviklingsmidlene, de næringsrettede virkemidlene med bakgrunn i regionalt differensiert arbeidsgiveravgift, det fylkeskommunale næringsfondet og virkemidler knyttet til styrking av den regionale innovasjonsinfrastrukturen. I tillegg kommer bransjerettede tilskuddsmidler og kompetanseinnsats i ulike prosesser og prosjekter gjennom ulike satsinger og strategisk innsats på de enkelte bransjer og næringer.

En viktig forutsetning for en vellykket innovasjonspolitik for Troms er en regionalisert tilnærming som kan fange opp dynamiske prosesser regionalt, bred alliansebygging og gjensidig forpliktende samarbeid i regionen. Vellykket utviklingsinnsats forutsetter at fylkeskommunen har nødvendige ressurser til å bidra til brede utviklings- og samarbeidsprosesser lokalt og regionalt.

Som oppfølging av fylkestingets vedtak, Fylkesplan for Troms 2014-2025, utarbeider og iverksetter fylkesrådet næringsstrategier og satsinger på utvalgte områder og arbeider målrettet med å oppnå de politiske mål gjennom disse strategiene. Prioriteringene gjøres i økonomiplan og årsbudsjett, samt de årlige handlingsprogrammene knyttet til de statlige tilskuddsordningene til regional utvikling.

Næringsetaten prioriterer følgende oppgaver for 2016 i forbindelse med tilrettelegging for nærings- og regional utvikling:

- Følge opp strategi for økt mineralutvinning i Troms fylke (vedtatt)
- Følge opp strategi for petroleum (vedtatt)
- Følge opp strategi for reiseliv (vedtatt)
- Følge opp strategi for havbruk (vedtatt)
- Følge opp regional plan for landbruk (vedtatt)
- Følge opp næringsstrategi for Nord-Troms (vedtatt)
- Utvikle og iverksette en FoU- og innovasjonsstrategi for Troms (påbegynt)
- Utvikle og iverksette en strategi for næringsutvikling (2016)
- Utvikle og iverksette strategi for kulturnæringer (2016)
- Utvikle en strategi for økt verdiskaping i maritim næring (2016)
- Utvikle en strategi for økt verdiskaping i marin næring (2016)
- Definere og følge opp tema som omstilling i kommunene, bidrag til realisering av kommunal næringsrettet infrastruktur og følge opp kommunale næringsfond
- Ta initiativ og følge opp nasjonale initiativer innen sektorer som utviklingsprogrammet for byregioner og småkommuneprogrammet

Mål, strategier og tiltak innen hvert enkelt område formuleres i egne strategidokumenter som vedtas i fylkestinget.

Nærings- og regional utvikling

Hovedmål (Fylkesplan for Troms 2014-2025)		Strategi (Fylkesplanens handlingsprogram 2015-2018)	
Kap. 2 Nordområdene	Være koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gi denne et regionalt uttrykk, der nærings-, infrastruktur- og kompetanseutvikling i Troms understøtter vårt bidrag til å sikre velferd og utvikling i Norge	2.4	Legge til rette for nasjonale og internasjonale virksomheter og kapital som bidrar til sysselsetning, næringsutvikling og innovasjon i nord
		2.5	Internasjonal orientering, med særlig fokus på Barentsregionen, EU/EØS og Arktisk råd. Det bilaterale grenseoverskridende samarbeidet skal baseres på samarbeidsavtaler med et sterkt næringsfokus
Kap. 3 Næringsstrategier, FoU og kompetanse	Være konkurransedyktig nasjonalt og internasjonalt og trekke til oss kompetent arbeidskraft, kapital og nyskapende virksomheter	3.1	Satse på regionale fortrinn, dvs. utvikling av næringsvirksomhet og kompetanse knyttet til bærekraftig utnyttning av naturressurser
		3.2	Spesialisere næringsutviklingen i noen regioner med mål om å oppnå kritisk masse og tilhørende klyngeeffekter
		3.3	Utvikle næringer som er konkurransedyktige globalt
		3.5	Bidra til at FoU-institusjonene i Troms og landsdelen er i førerretet med tanke på å utvikle kunnskap om, for og i nordområdene.
		3.6	Styrke samarbeid mellom bedrifter og forskningsmiljø i og utenfor fylket.
		3.9	Rekruttere og produsere kompetent arbeidskraft
		3.10	Utvikle kunnskapsbasert næringsliv og kompetansearbeidsplasser slik at unge kan bli i regionen eller kommer tilbake etter endt utdanning
Kap. 4 Senterstrategi	Velfungerende sentra som motorer for regional utvikling	4.1	Legge til rette for senterutvikling, økt vekstkraft og bostadsattraktivitet i by- og regionsentrene
		4.5	Legge til rette for en positiv stedsutvikling som tiltrekker innbyggere til å bo og virke i hele fylket
		4.11	Legge til rette for bredt bredbånd i hele Troms og innovativ anvendelse av bredbåndnettet

Hovedutfordringer innen nærings- og regional utvikling

- Nedgang i internasjonale økonomier og lav oljepris fører til mindre oppdragsmengde for bedriftene og kan føre til økt ledighet i deler av økonomien.
- Endringer i klimatiske forhold skaper utfordringer for samfunn og næringsliv.
- Lavere innovasjonsgrad i næringslivet enn i resten av landet og i sammenliknbare regioner i Europa.
- Stort behov i hele fylket for tilretteleggende infrastrukturtiltak som kommunal (vann, næringsareal og kai), samferdsel (vei, sjø og flyplass) og annen næringsrettet infrastruktur (bredbånd).
- Manglende risikokapital for bedriftsinvesteringer er en utfordring i fylket.
- Næringslivet bruker for lite ressurser på forskning og utvikling.
- Stort behov for bedre nettverk og økt mobilitet mellom forskningsmiljøer og bedrifter i regionen.
- Behov for å utvikle flere bransjeklynger hvor mindre bedrifter sammen kan løfte egen innovasjonsgrad og inntjeningssevne samt internasjonal konkurransekraft.
- Behov for å styrke utviklingen innen de næringer som utnytter fordeler og naturgitte forhold i regionen, matnæringer, leverandørindustri og utnyttelse av naturressurser.

Uforløst potensiale innen nærings- og regional utvikling

- Troms har et enormt uforløst potensiale innen fornybare ressurser, som kan bidra til vekst og utvikling i samfunns- og næringsliv.
- Oppdrettsnæringen og leverandørindustri i tilknytning til næringen har et stort uforløst potensiale for bærekraftig vekst basert på naturgitte forhold i fylket.
- Den nye FoUoI-strategien skal identifisere regionens fortrinn og naturlige satsingsområder for fremtidens næringsliv.
- Økt i innovasjonsgrad i bedriftene i fylket vil øke andelen EU-midler til regionens bedrifter og forskningsmiljøer og bidra til å skape kompetansearbeidsplasser som både vil holde de unge i regionen og trekke nye mennesker til.
- Gjennom økt klyngedannelse vil enkeltbedriftene styrkes og øke egen innovasjonsgrad og levedyktighet på lengre sikt.

Driftsbudsjett

Næringsetaten følger opp fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør og understøtter fylkesrådet med rådgivnings- og sekretariatsfunksjoner relatert til oppgaven. Nedslagsfeltet inkluderer strategiutvikling for næringssektorer og innovasjonsdrivere, iverksettelse og oppfølging av prosjekt- og programutvikling, internasjonalisering, og arenabygging. Etaten bistår med å fremskaffe bakgrunnsopplysninger til høringsuttalelser, taler og presentasjoner. Etaten arbeider også med informasjonsarbeid ut gjennom å tilrettelegge med informasjon og pressemeldinger innenfor næringsetatens arbeidsfelt.

Årlig gjennomfører etaten Tromskonferansen som er en arena for politisk og administrativ ledelse i kommunene i fylket, næringsarbeidere, nære samarbeidspartnere i næringshager, kunnskapsparter, virkemiddelapparat og andre næringsmiljøer i fylket. Etaten har med de ulike arbeidsfeltene et stort nettverk, og har en funksjon som bindeledd mellom ulike deler av samfunnet, næringsliv, organisasjoner og det politiske nivået.

Næringsetaten gjennomfører en rekke møter med kommunene i Troms med ulike temaer etter kommunenes behov og har ansvaret for å drive opplæring i bruk av søknads- og forvaltningsportalen www.regionalforvaltning.no for kommunene. Som et ledd i dette arbeidet arrangerer etaten et årlig seminar i bruk av søknads- og forvaltningsportalen for forvaltere (RF-seminar).

Fylkesråd for helse, kultur og næring er av fylkesrådet tildelt administrativt ansvar og delegert utøvelse av eierskap av en egen portefølje. Næringsetaten bistår fylkesråden i forhold til oppfølgingen av ansvaret på relevante selskaper. Etaten deltar på en rekke årsmøter i selskaper, organisasjoner og foreninger som en del av oppfølgingen av eierskapsansvaret og ulike næringspolitiske satsingsområder.

Næringsetaten har forvaltningsansvar for fylkeskommunale næringsrettede utviklingsmidler som nyttes for å utløse ytterligere nasjonale og regionale midler:

- Fylkeskommunalt næringsfond
- Tilskudd til innovasjonsinfrastruktur
- Regional transportstøtte for vareprodusenter i Troms
- Tilskudd til dagligvarebutikker i utkantstrøk i Troms

Det fylkeskommunale næringsfondet har som formål å bidra til næringsutviklingstiltak i Troms og det kan gis tilskudd til blant annet undersøkelser og planlegging, kompetanseheving og støtte

til etablering. Rammen innovasjonsinfrastruktur nyttes for å understøtte strategiske innovasjonsselskaper, herunder blant annet næringshager, inkubatorer og andre selskaper som fylkeskommunen har eierskap til og som har betydning for næringsutviklingen, deriblant NordNorsk Reiseliv AS og FilmCamp. Transportstøtte gis til produksjonsbedrifter i Troms for uttransport av egenproduserte varer og bidrar til å reduserer avstandskostnader for vareprodusenter i fylket. Ordningen er relativt omfattende i Troms sammenlignet med nabofylkene samt at bevilgningsrammen er stadig lavere. I lys av dette ble det gjort endringer og vedtatt nye retningslinjer for ordningen i mai 2015. Næringsetaten også tildeler støtte til dagligvarebutikker i utkantstrøk i Troms for å sikre lokalbefolkningen på mindre steder og bygdesamfunn et tilbud av dagligvarer i sitt nærområde. Det foreslås at fylkeskommunale virkemidler opprettholdes på samme nivå i 2016.

Forskning og utvikling og kompetanse

VRI Troms

Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI) er forskningsrådets og fylkeskommunens felles satsing på innovasjon i næringslivet. VRI startet opp i 2008 og har gått over to treårige perioder. Programmet er nå i tredje og siste periode (2014-2016) og skal gjennom egne virkemidler og strategier føre til økt innovasjon og verdiskapning i bedrifter i Troms gjennom økt bruk av kunnskapsbasert forskning. VRI 2014-2016 har reiseliv og maritim- og petroleumsrelatert leverandørindustri som særlige satsingsområder. Gjennom samarbeid mellom ulike virkemidler, offentlige aktører, forskningsmiljø og bedriftsklynger skal VRI i tredje periode arbeide for varige relasjoner og arbeidsformer som kan bestå etter VRI. En viktig del av VRIs exit-strategi er deltakelse i utarbeidelsen av fylkeskommunens egen FoUoI-strategi. VRI er forankret i et bredt konsortium og utfyller fylkeskommunens satsing på forskning og utvikling, Regionale forskningsfond Nord-Norge og fylkeskommunens strategier på maritim, reiseliv og petroleum.

RFFNORD

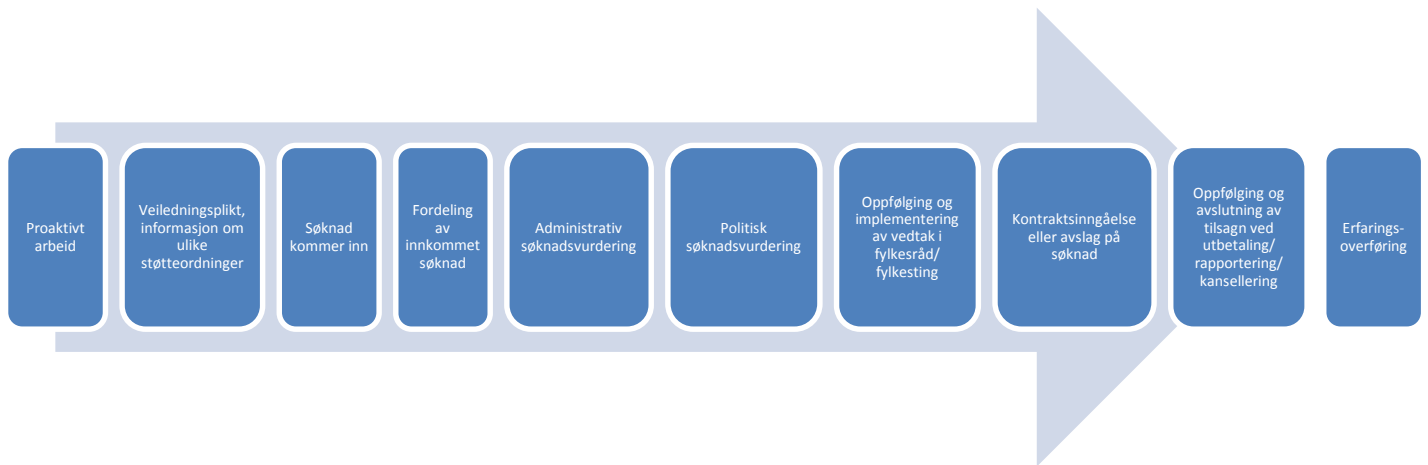
Regionale forskningsfond Nord-Norge (RFFNORD) skal mobilisere til økt FoU-innsats og styrke forskning for regional innovasjon og utvikling. Fondsregion Nord-Norge skal støtte opp om prosjekter med regional relevans som bidrar til å utvikle verdiskapning og forskningsbasert kunnskap som styrker utviklingen av nordnorsk næringsliv, offentlig sektor og FoU-miljøene i regionen. RFFNORD er eid i fellesskap av de tre nordligste fylkene og har en felles strategiplan for Nord-Norge som danner utgangspunkt for tiltak det ønskes å fokusere på i fondet i perioden 2013-2016. Fondet lyser ut om lag 30 mill. kroner i året, og har i tillegg en fellespott på om lag 8 mill. kroner som lyses ut i fellesskap med andre regionale forskningsfond. Fondet har et spesielt ansvar for å ivareta samiske miljø, samt mobilisere mot Horisont 2020. RFFNORD er helfinansiert av Kunnskapsdepartementet og samarbeider tett med forskningsrådet.

Forvaltningsoppgaver

Rådgivning, veiledning og virkemiddelforvaltning

Næringsetaten har ansvar for oppgaver som rådgivning/veiledning, saksbehandling og forvaltningskontroll, mål og resultatstyring, og finansieringsbistand. Målgruppen for rådgivningen i næringsetaten er internt fylkeskommunens beslutningstakere i form av fylkesråd og fylkesting, og eksternt rettet mot brukergrupper i form av bedrifter, organisasjoner, kommuner og privatpersoner samt sentrale myndigheter.

Deler av den utadrettede rådgivningen er knyttet til virkemiddelforvaltningen. Arbeidsmengden varierer både i form av å bistå i en søknadsprosess, behandling av søknader og forvaltning av tilskudd etter at disse er gitt. Næringsetatens arbeidsflyt knyttet til saksbehandling vises nedenfor.

Søknadene forvaltes gjennom en web basert søknadsportal – www.regionalforvaltning.no. Søknadsportalen krever bistand til kommunene som forvalter næringsfond i bruk av systemet. Næringsstaten bidrar også aktivt med forbedring og videreutvikling av systemet gjennom innspill og deltakelse i KMDs brukerråd. Forvaltning av virkemidlene krever gode rutiner og arbeidsflyt fra søknaden er blitt sendt inn til endelig vedtak. Prosjektoppfølgning underveis og i avslutningen av prosjektet skal bidra til at næringsstaten kan rapportere på måloppnåelse, resultater og effekter av virkemiddelinnsetsen. Dette skal rapporteres videre til oppdragsgivere – departementer og fylkesting – gjennom statistikkrapporter og beskrivende årsberetninger.

Per 31.12.14 utgjorde balansesaldoen som vedrører virkemidlene, forvaltet av næringsstaten totalt 927,01 mill. kroner. Denne saldoen er gjennom årsavslutningsoppgaver dokumentert for egen intern kontroll og revisjon. Totalt ble det i forbindelse med tilskuddsforvaltningen (ekskl. VRI og RFF) i 2014 gjennomført 387 del -og sluttutbetalinger på tilsammen 321 mill. kroner.

Fiskeflåtefondet

Troms fylkeskommunes fiskeflåtefond ble etablert i 1996 ved hjelp av en engangsbevilgning. Fondets midler lånes til fiskere som investerer i fiskefartøy i henhold til retningslinjene for fondet, og det er ikke bevilget nye midler til fondet siden det ble etablert. De midler som kan bevilges til nye lån over fondet er begrenset til lån som innfris og avdrag på eksisterende lån. Nye lån fra fiskeflåtefondet er dermed avhengig av innbetalte avdrag fra eksisterende portefølje og lån som blir innfridd.

I budsjettoppfølging per 15.10.15 foreslås det at innbetalte avdrag på Næringsfondet kan overføres til Fiskeflåtefondet for utlån og lånes ut i tråd med Fiskeflåtefondets vedtekter og motsatt. Innbetalte avdrag i løpet av 2015 på lån gitt fra Næringsfondet og Fiskeflåtefondet, kr 449 000 pr 16.10.2015, avsettes med faktiske innbetalte avdrag inntil kr 800 000 til fond og disponeres til utlån under næringsstatens ansvarsområde 2016.

Akvakultur og havressurs

Fylkeskommunen har flere ulike roller i tilknytning til havbruksnæringen. Fra 1. januar 2010 ble myndigheten til å gi tillatelser etter akvakulturloven overført til fylkeskommunen. Videre

ble det delegert innsigelsesmyndighet til planforslag på vegne av havbruksnæringen, i tillegg til myndighet og ansvar innenfor en rekke andre områder. Fylkeskommunen er regional planmyndighet og har også rolle som tilrettelegger og næringsutvikler. Som regionalt folkevalgt organ har fylkeskommunen videre en viktig rolle som påvirker overfor sentrale myndigheter når rammebetingelser legges. Fylkeskommunen har siden 2012 iverksatt flere tiltak som ledd av vedtatt havbruksstrategi og planlegger videre iverksettinger fremover. Nærings- og fiskeridepartementet har utlyst 5 prosent vekst i lakse- og ørretproduksjonen i 2015-2016. Det forventes derfor at deler av dette vederlaget tilfaller fylkeskommunen og brukes til realisering av uløste oppgaver tilknyttet havbruksstrategien for Troms.

Akvakulturforvaltningen ble overført til fylkeskommunen fra Fiskeridirektoratet i 2010 med to ansatte. På de snart seks år som er gått er saksmengden økt med om lag 50 prosent og det er innført forskrift som begrenser den tiden som maksimalt kan brukes på hver enkelt sak/søknad. Det vedtas nå nye kystsoneplaner i samtlige kystkommuner i fylket, noe som vil øke antall nye lokaliteter/oppdrettsanlegg med opp mot 40 prosent i fylket. Tildeling av nye «grønne» konsesjoner og forestående vekst i næringen (som allerede er vedtatt) tilsier at oppdrettsproduksjonen vil øke med omlag 20 prosent i løpet av 1-2 år og kanskje så mye som 30-40 prosent i løpet av fem år. Saksmengden i akvakulturforvaltningen har allerede økt betydelig og vil øke ytterligere når alle planene er vedtatt i løpet av året. For å møte denne utviklingen anses det som nødvendig å øke kapasiteten på akvakulturforvaltningen med 1 stilling. Den nye stillingen får også delansvar for å arbeide med vannforvaltning (Regional forvaltningsplan for vannregion Troms). Det arbeidet har tett sammenheng med utviklingen i akvakulturnæringen og de største uavklarte problemstillingene i vannforvaltningen har sammenheng med påvirkninger fra akvakultur. Det foreslås at stillingen dekkes av avsatte midler til NordNorsk Fjellovervåking i 2016.

Vannforvaltning

Forvaltningsplan for Vannregion Troms skal vedtas i fylkestinget i desember 2015. Fylkeskommunen får tilført øremerkede midler fra Miljødirektoratet som benyttes til praktisk gjennomføring av planarbeid knyttet til forvaltningsplanen. Planen skal godkjennes av Klima- og miljødepartementet og ny planperiode på 6 år innledes. Fylkeskommunen har som vannregionmyndighet ansvar for veiledning ovenfor kommunene i deres vannforvaltningsarbeid. Organisering av dette arbeidet, samt implementering av gjeldende plan vil inngå i Planprogrammet for 2. planperiode fra 2016-2021 som vil bli utarbeidet i 2016.

Kystsoneplanlegging i Troms

Formålet med kystsonesatsingen Kystplan Troms er å bidra til at kommuner i fylket har gode og oppdaterte kystsoneplaner, og legge til rette for at økonomiske midler og personellmessige ressurser best kan brukes til at flere kystsoneplaner i fylket blir revidert. Prosjektet er inndelt i tre interkommunale prosjekter, og arbeidet med de interkommunale kystsoneplanene er i avslutningsfasen. Det forventes at alle kommunene i Troms har reviderte og vedtatte planer innen utgangen av 2015.

16 STAB- OG STØTTEFUNKSJONER

FAKTABOKS OM SEKTOREN

- Stab- og støttefunksjonene er en samlebetegnelse for de arbeidsoppgavene som er sektorovergrepene og de støttetjeneste som fylkeskommunen er avhengig av for å fungere effektivt. Staben er organisert som en etat, mens støttefunksjonene er organisert i egne senter underlagt stabssjefen; økonomisenteret, drift- og utbyggingscenteret (herunder arkiv, sekretariat, bygg og eiendom), IT-senteret, personal- og organisasjonscenteret.
- Stab er sammensatt av ulike fagområder: advokatkontor, internasjonal avdeling, planavdeling, kommunikasjonsgruppe i tillegg til controllerfunksjon, kvalitetsarbeid og utredningskapasitet.

Driftsbudsjett

Stab og støttefunksjoner	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
			2016	2017	2018	2019
<i>Beløp i 1000 kr</i>	2 014	2015	2016	2017	2018	2019
Stabssjef						
Utg	40 365	24 782	23 897	23 832	23 582	22 842
Innt	-20 365	-664	-682	-682	-682	-682
Netto	20 000	24 118	23 215	23 150	22 900	22 160
Felleadministrasjon DU						
Utg	112 175	117 945	119 332	119 332	119 332	119 332
Innt	-49 471	-36 211	-36 874	-36 874	-36 874	-36 874
Netto	62 704	81 734	82 458	82 458	82 458	82 458
IT-senteret						
Utg	16 883	15 635	16 999	16 999	16 999	16 999
Innt	-3 111	-1 693	-1 739	-1 739	-1 739	-1 739
Netto	13 772	13 942	15 260	15 260	15 260	15 260
Personalsenteret						
Utg	17 077	18 611	18 718	18 718	18 718	18 718
Innt	-1 277	-554	-569	-569	-569	-569
Netto	15 800	18 057	18 149	18 149	18 149	18 149
Økonomisenteret						
Utg	11 924	11 427	11 830	11 830	11 830	11 830
Innt	-1 430	-1 036	-1 055	-1 055	-1 055	-1 055
Netto	10 494	10 391	10 775	10 775	10 775	10 775
SUM SEKTOR 10						
Utg	198 424	188 400	190 776	190 711	190 461	189 721
Innt	-75 654	-40 158	-40 919	-40 919	-40 919	-40 919
Netto	122 771	148 242	149 857	149 792	149 542	148 802

Prioriteringer

Hovedfokuset til stab- og støttefunksjonene er hvordan fylkeskommunen skal levere gode tjenester. Det vil si fokus på kvalitet i de arbeidsprosessene vi har ansvar for og kvalitet på de interne tjenestene som stab- og støtte har ansvaret for, samt kvalitet i de tjenestene som fylkeskommunen leverer til befolkningen og kommunene i Troms.

Stab- og støttefunksjoner er en samlekategori for stab, personal- og organisasjonssenteret, IT-senteret, økonomisenteret og drifts- og utbyggingssenteret. Dette er nødvendige støttefunksjoner i systemet som ivaretar fellestjenester som alternativt ville vært kostnader på fagetatene.

Som følge av innføring av siste års effekt av nytt inntektssystem har fylkesrådet foreslått innsparing på 0,5 prosent på alle sektorene. Dette utgjør kr 740.000 for stab- og støttefunksjoner. I økonomiplanperioden ligger det samlet innsparinger på 3,4 mill. kroner for stab og støttefunksjonene. Det er i perioden 2014-2015 allerede gjennomført innsparinger for 8,6 mill. kroner. Konkret er det spart inn 3 stillinger, det er redusert driftsmidler og vedlikehold (byggningsvedlikehold, service, drift/vedlikeholdsavtaler) og kjøp av tjenester. Videre er det kuttet 500.000 kroner i virkemidler og 200.000 knyttet til deltakelse i internasjonale nettverk (internasjonal avdeling).

Stabssjefen

	Hovedmål	Strategi	Strategi i økonomiplan (koble mot sektorplaner og internt arbeid)
1	Være koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gi denne et regionalt uttrykk, der nærings-, infrastruktur- og kompetanseutvikling i Troms understøtter vårt bidrag til å sikre velferd og utvikling i Norge	Fokusere på våre fortrinn og fylkets bidrag i den nasjonale verdiskapingen	Utarbeide OECD-rapport «regional review» i samarbeid med NSPA-nettverket Sekretariatet for Nordnorsk råd
		Arbeide for institusjonsbygging basert på regionale fortrinn, herunder å videreutvikle Tromsø som Arktisk hovedstad	
		Sikre Troms som vertsfylke for forsvaret og arbeide for positive regionale effekter av forsvarets nærvær	
		Internasjonal orientering, med særlig fokus på Barentsregionen, EU/EØS og Arktisk råd. Det internasjonale arbeidet til Troms fylkeskommune skal bidra til en større politisk medvirkning i spørsmål av internasjonal karakter som berører Troms	Løse felles utfordringer og utnytte felles muligheter gjennom grenseoverskridende samarbeid. Påvirke internasjonale rammevilkår for utviklingen i Troms. Mobiliseres til internasjonal deltakelse i Troms. Øke den internasjonale kompetansen i fylket. Fremme miljøene og mulighetene fylket representerer internasjonalt.
2	Arealforvaltningen skal være forutsigbar og legge til rette for god og bærekraftig nærings- og samfunnsutvikling basert på oppdatert kunnskap og godt planverk i kommunene	Følge opp arealpolitiske retningslinjer	Gjennomføring av planforum Veiledning til kommunene Reguleringsplankonferanse og plan- og byggesakskonferanse i samarbeid med fylkesmannen Regional plan for reindrift
	Langsiktige og sektorovergrepene utfordringer skal samordnes slik at fylkeskommunen oppnår bedre styring og bedre kvalitet på de tjenestene som tilbys.		Implementering av styrings- og kvalitetsprosjektet og videreutvikling av systemet. Bidra til samordning gjennom fokus på sentrale arbeidsprosesser gjennom prosjekt samordning Aktiv nyhetsformidling gjennom nettsider og sosiale medier

			Utvikle kommunikasjonsplattformene til fylkeskommunen. Bistå fylkesrådet og andre med informasjons- og kommunikasjonsarbeid.
3	Arbeide for økt forståelse for juridisk tenkning i saksbehandlingen, samt yte bistand som dekker fylkeskommunens behov		Juridisk rådgivning og tvisteløsning

Hovedutfordringer

Rammebetingelsene for regional utvikling påvirkes ikke bare av nasjonale myndigheter, men også av EU. Eksempler på dette er endringer i inntektssystemet, kutt virkemidler (RUP og RDA), endringer i ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift.

Videre påvirker arealforvaltning og plansystemet også rammebetingelsene for regional utvikling og skal bidra til å skape stabile forutsetninger. Det stilles derfor krav til kvaliteten i planarbeidet i fylkeskommunen og kommunene.

Internt i fylkeskommunen er behov for få bedre samordning av langsiktige sektorovergrepene utfordringer i fylkeskommunen og forsterke styringssystemet. Det er viktig at det er en rød tråd i plandokumenter, fra budsjett- og økonomiplan til sektorplanene. Dette skal gjenspeiles i enkeltsaker som legges frem for politisk behandling der økonomi, kvalitet og samordning blir ivarettatt.

Det er videre viktig å sikre kvaliteten i anbudsprosesser og kontraktsinngåelser slik at man i sterkest mulig grad unngår rettslige tvister. Samtidig som organisasjonen må bevisstgjøres om at juridiske spørsmål må avklares før saker legges frem til politisk behandling og før fylkeskommunen bindes opp. Sentralt i all den fylkeskommunale virksomheten er å kommunisere med innbyggerne på ulike plattformer.

Prioriteringer

En helhetlig regional utviklingspolitikk innebærer et lokalt, regionalt og internasjonalt perspektiv. Det vil i 2016 blant annet være fokus på nasjonale prosesser som regionreformen, kommunereformen og forsvaret, i tillegg til det internasjonale perspektivet.

Troms må være i forkant for å kunne påvirke internasjonale rammebetingelser for næringslivet og andre sektorer (innspill til høringer og aktiv deltakelse på internasjonale arenaer). EU-programmer blir en stadig viktigere finansieringskilde, noe som krever kompetanse om programmer. I det internasjonale arbeidet er det særlig to akser som er viktig for Troms – Barentsregionen og Europa/EU.

Prioriterte områder for det internasjonale engasjementet er:

- Kobling av engasjementet i Barentsregionen med utviklingen i EU og arbeidet innenfor Arktisk råd.
- Utlysning og behandling 2. søknadsrunde for Interreg Nord,
- Horizon 2020, utarbeide søknad i samarbeid med samferdselsetaten
- Bilateralte samarbeidsavtaler med Norrbotten, Murmansk og Arkhangelsk.
- Utarbeidelse av en «regional review» av OECD i samarbeid med NSPA-området. Rapporten er et viktig ledd i arbeidet med å sikre gode rammebetingelser for Nord-Norge (for eksempel tiltakssonen og differensiert arbeidsgiveravgift) gjennom lobbyvirksomhet mot nasjonale myndigheter, men særlig mot EU.

For å sikre gode rammebetingelser for næringslivet og innbyggere er fylkeskommunen regional planmyndighet, det vil si at fylkeskommunen har myndighet til å fremme innsigelser (for å ivareta regionale og nasjonale interesser i areal- og reguleringsplaner) og skal veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver. Stabssjefen ved planavdelingen avholde jevnlig planforum. Planforum har to formål, det ene er veiledning til kommunene, det andre er kvalitet og effektivitet i planleggingen. Planforum kartlegger og samordner statlige, regionale og kommunale interesser og skal med blant annet forebygge konflikter.

Den generelle veiledningen til kommunene i planarbeidet gjøres videre gjennom merknader og øvrige innspill til planforslag (kommunal planstrategi, kommune(del)planer: samfunnsdel og arealdel, områdeplaner, detaljreguleringsplaner, dispensjoner). Det prioriteres også å avholde reguleringsplankonferanse og plan- og byggesakskonferanse i samarbeid med fylkesmannen. Stabssjefen har også ansvar for regional planstrategi med kunnskapsgrunnlag som skal rulleres i løpet av 2016.

Troms har i dag følgende regionale planer:

Fylkesplan – overordnet politisk plan

Handel og service

Reindrift (2016)

Landbruk

Fylkesrådet foreslår å styrke planavdelingen med en GIS-koordinator. Koordinatoren skal jobbe tverrsektorielt, blant annet med å registrere kulturminner, friluftsområder, takstsoner for kollektivtrafikk, samt bistå næringsavdelingen under arbeid med konsesjonsbehandlinger.

Stabssjefen jobber kontinuerlig med å forsterke styringssystemet gjennom økonomi- og budsjettprosessen, planprosesser, budsjettoppfølging, og kvalitetssikring av saker som skal til politisk behandling for å bedre samordningen. Et ledd i dette arbeidet er implementering og videreutvikling av styrings- og kvalitetssystemet. Det er også fokus på at styringsdokumentene, særlig budsjett- og økonomiplan skal bli mer tilgjengelig for beslutningstakerne og at det er et godt verktøy internt. Det er også fokus på rapporteringssløyfen tilbake til fylkestinget gjennom fylkesrådets årsberetning, budsjettoppfølging og eierskapsmelding.

Stabssjefen samordner også eierskapsforvaltningen til fylkeskommunen og fungerer også som eierskapssekretariat og koordinerer forvaltningen av fylkeskommunens eierskap.

Advokatkontoret ble styrket med et årsverk i 2014. Advokatkontoret bistår sentraladministrasjonen, underlagte enheter og fylkeskommunale foretak for å kunne få raskere, billigere og bedre bistand, kompetansebygging og kontinuitet. Hovedoppgavene er tvisteløsning (prosessfullmektige for TFK i saker for domstolene) og juridisk rådgivning. I 2016

vil advokatkontoret ha fokus på rutiner for juridisk rådgivning slik at advokatkontoret kan kobles inn i saker tidlig i prosessene før fylkeskommunen eventuelt er bundet. En viktig oppgave er å bistå fylkesordføreren før, under og etter fylkestingssamlingene.

Sentralt for hele den fylkeskommunale virksomheten er kommunikasjon mot innbyggerne. Større åpenhet og tilgjengelighet i fylkeskommunen er en prioritert oppgave. Det legges stor vekt på aktiv nyhetsformidling gjennom stadig utvikling av fylkeskommunens nettsider og bruken av sosiale medier. Samtidig som det skapes en oversiktlig og lettbrukt inngangs- og informasjonsportal for innbyggerne i Troms og direktebrukere av de fylkeskommunale tjenestene.

En viktig oppgave for kommunikasjonsgruppen er å bistå fylkesrådet med deres informasjons- og kommunikasjonsarbeid, og å være en ressursavdeling hele det fylkeskommunale apparatet.

Drift- og utbyggingscenteret

Drift- og utbyggingscenteret	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
Beløp i 1000 kr	2 014	2015	2016	2017	2018	2019
Administrasjon og støttefunksjoner						
Utg	26 977	25 608	25 887	25 887	25 887	25 887
Innt	-5 967	-3 949	-4 057	-4 057	-4 057	-4 057
Netto	21 010	21 659	21 830	21 830	21 830	21 830
Bygg- og eiendomsforvaltning						
Utg	85 198	92 337	93 633	93 633	93 633	93 633
Innt	-43 503	-32 261	-33 005	-33 005	-33 005	-33 005
Netto	41 695	60 076	60 628	60 628	60 628	60 628
SUM SEKTOR DU						
Utg	112 175	117 945	119 520	119 520	119 520	119 520
Innt	-49 470	-36 210	-37 062	-37 062	-37 062	-37 062
Netto	62 705	81 735	82 458	82 458	82 458	82 458

	Hovedmål	Strategi i økonomiplan
1	Levere tjenester internt i organisasjonen med høy kvalitet og god ressursutnyttelse	<ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette for god kvalitetssikring i tjenesteproduksjon, økonomistyring og internkontroll • Være oppdatert på lover og forskrifter innen eget fagområde. • Ha god og løpende kontakt med alle virksomheter som vi leverer tjenester til. • Etablere godt samarbeid med offentlige og private aktører innen eget fagområde.
2	Forvalte fylkeskommunens eiendoms- og bygningsmasse på en god og forsvarlig måte	<ul style="list-style-type: none"> • Ivareta bygninger og eiendommer slik at virksomhetene kan utvikle seg og verdier ivaretas. • Være en profesjonell aktør på utleie og innleie av eiendom. • Gjennom godt vedlikehold sørge for at etater/virksomheter kan levere sine tjenester med god kvalitet. • Tilby boliger som personalpolitisk tiltak for å rekruttere og beholde arbeidskraft.

3	Ha relevant kompetanse på eget fagfelt til nytte for hele organisasjonen	<ul style="list-style-type: none"> • Bidra til opplæring og kompetanseutvikling i hele organisasjonen.
4	Samordne beredskapsarbeidet innen egen organisasjon og bidra i Fylkesberedskapsrådet og sørge for godt samarbeid med alle regionale aktører	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennom fylkesberedskapsplan og øvelser sørge for at beredskapsarbeidet er samordnet og oppdatert.

Hovedutfordringer

- Fylkeskommunens bygningsmasse har gjennomgående høy alder – bygd mellom 1950 – 1990. Selv om vedlikeholdet har vært prioritert og bygningene fremstår som godt vedlikeholdt, vil vi møte betydelige utfordringer i tiden fremover på energi, miljø, universell utforming, arealeffektivitet og sanering. Fokus fremover må derfor rettes fra å styrke vedlikeholdet til å starte aktiv oppgradering av bygningsmassen. Utfordringene her vil bli betydelige.
- Innkjøp er en stor del av DU-senterets hverdag. Gode innkjøpsavtaler er viktig for å få god ressursutnyttelse og for å forenkle innkjøpsprosessene. Senteret må videreutvikle sin kompetanse på innkjøp.
- Profesjonell eiendomsforvaltning forutsetter høy kompetanse på avtaleinngåelse, husleierett osv. Advokatkontoret leverer tjenester ved behov, men både tid og kapasitet tilsier at egenkompetansen ved senteret må videreutvikles.
- Leveranse av tjenester internt i egen organisasjon stiller store krav til oss med hensyn til kvalitet, fokus og evne til omstilling. Ny teknologi må tas i bruk og kompetansen må videreutvikles. Viktige områder for oss er kantine, trykkeri, renhold, ekspedisjon/sentralbord, sekretariat og arkiv. Tjenester som hele organisasjonen benytter seg av og som er viktig «smøring» for at deres hverdag skal fungere best mulig.
- Nybygg-virksomheten er spesielt viktig i en tid med stor byggeaktivitet og stort fokus på arbeidsledighet, arbeidsinnvandring og svart økonomi. Stor byggeaktivitet i hele samfunnet utfordrer oss på høye kostnader, svart økonomi, useriøse aktører og kvalitet i alle ledd.

Øvrige støttefunksjoner

Økonomisenteret

Økonomisenteret har ansvar for å skape gode prosesser og beslutningsgrunnlag knyttet til arbeidet med økonomiplan, budsjett, regnskap og innkjøp. Senteret skal bidra til god økonomistyring og yte økonomi- og innkjøpsfaglige tjenester til hele organisasjonen. Vi skal også bidra til utvikling, kompetansebygging og kvalitet innenfor våre ansvarsområder.

Fylkeskommunen vil videreføre arbeidet med å utvikle god intern kontroll i kommende økonomiplanperiode.

Det systematiske arbeid med å øke innkjøpsfokus og hvilke krav lov om offentlige anskaffelser stiller til oss fortsetter. Hovedfokus vil være å sikre gode rutiner og god kompetanse både sentralt og desentralisert i Troms fylkeskommune.

Det har vært og er et økt krav til kvalitet og dokumentasjon både innenfor innkjøp og økonomi. Et viktig ledd i dette arbeidet har vært digitalisering for å kunne ivareta sporbarhet, dokumentasjon, kvalitet og effektivitet

Personal- og organisasjonscenteret

Personal- og organisasjonscenteret har særlig ansvar for å utvikle lederne kompetanse i å følge opp medarbeidere og arbeidsmiljø. Det skal skje gjennom opplæringstiltak og individuell veiledning, og gjennom utvikling av retningslinjene innen HR-området.

PO-senteret vil utvikle verktøy og prosesser for å kartlegge psykososialt og fysisk arbeidsmiljø. PO arbeider for å utvikle lederverktøy for medarbeideroppfølging, styringsinformasjon, systematisk HMS-arbeid, risikovurdering og internkontroll. Systemet for fullelektronisk behandling av personaldata og lønnsvariabler skal fullføres.

Arbeidet med å utvikle tiltak for å redusere sykefraværet og øke jobbnærværet fortsetter.

IT-senteret

IT-senteret har det koordinerende og faglige ansvaret for IKT-virksomheten i Troms fylkeskommune og skal bidra til å oppnå et tverretattlig samarbeid, kompetanseutveksling samt ivareta en helhetlig sikkerhetsforvaltning.

IT-senteret har ansvar for et nettverk som bortimot 10.000 brukere er avhengig av. En god og oppdatert teknologisk infrastruktur (nettverk, servere, rutere, skrivere, skannere) er nødvendig for å utvikle gode og sikre brukertjenester innenfor eForvaltning, eHelse, eLæring osv. Videre vil IT-senteret bidra til å redusere miljøbelastninger knyttet til IT («grønn IT») – energiforbruk, papirforbruk, både ved innkjøp, forvaltning/drift og bruk, jf. Regjeringens handlingsplan (DIFI) om miljø og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser.

I oktober 2013 vedtok Fylkesrådet Digitaliseringsstrategien 2013-2016. IT-senteret vil fortsette sitt arbeid for å oppnå økt effektivitet med bedre digital arbeidsflyt, selvbetjeningsløsninger og bedre integrerte tjenester for ansatte, innbyggere, næringslivet og på tvers av forvaltningsgrensene, eks. eHelse, NAV, Skatteetaten og Altinn. IT-senteret vil i sitt arbeid ta hensyn til nasjonale føringer og arbeider i dag tett med KommIT (KS sitt IT-organ) som utvikler felles IKT-arkitektur og standarder for kommunesektoren.

IT-senteret vil fortsette sitt arbeid for å styrke kontrollen over datalagring – lokalt, sentralt, nettsky osv. Det er nå etablert en løsning for backup av data (datarom 2) utenfor fylkeshusets datarom 1.

17 SEKTOROVERGRIPENDE POSTER

Sektor 90	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
Beløp i 1000 kr	2 014	2015	2016	2017	2018	2019
Skatt, inntektutjevning og rammetilskudd						
Utg						
Innt	-2 732 459	-2 819 336	-2 940 915	-2 923 227	-2 905 538	-2 887 849
Netto	-2 732 459	-2 819 336	-2 940 915	-2 923 227	-2 905 538	-2 887 849
Renter, avdrag og aksjeutbytte						
Utg	151 379	160 400	181 738	212 769	238 243	249 838
Innt	-43 462	-11 033	-12 510	-16 200	-19 290	-19 700
Netto	107 917	149 367	169 228	196 569	218 953	230 138
Interne finansieringstransaksjoner						
Utg	29 816	435	2 999	14 171	5 881	1 315
Innt	-41 805					
Netto	-11 989	435	2 999	14 171	5 881	1 315
Diverse sektorovergripende						
Utg	160 719	102 073	97 105	97 105	97 105	97 105
Innt	-193 165	-87 597	-97 471	-122 478	-144 535	-152 323
Netto	-32 446	14 476	-366	-25 373	-47 430	-55 218
Årets resultat						
Utg	92 749				-	-
Innt						
Netto	92 749		-	-	-	-
SUM SEKTOR 90						
Utg	434 663	262 908	281 842	324 045	341 229	348 258
Innt	-3 010 891	-2 917 966	-3 050 896	-3 061 905	-3 069 363	-3 059 872
Netto	-2 576 228	-2 655 058	-2 769 054	-2 737 860	-2 728 134	-2 711 614

For kommentarer til følgende poster vises det til økonomiplandokumentet; skatteinntekter, rammetilskudd, renteutgifter og – inntekter, rentekompensasjon, aksjeutbytte, avdrag på lån, avsetning til lønnsøking og avsetning til disposisjonsfond. Alle disse postene er det redegjort for i de innledende kapitlene.

Refusjon kapitalutgifter

Det er inngått avtale med staten om refusjon av kapitalutgifter for TANN-bygget tilsvarende statens andel av bygget som utgjør 86,14 prosent. For 2016 beregnes dette til 17,23 mill. kroner.

Tromsø kommune har gått inn med et beløp på 5 mill. kroner til medfinansiering av rassikringen ved Isbergan. Kommunen kan imidlertid ikke ta opp lån til dette selv, da de ikke står som eier av anlegget. Det er derfor inngått en avtale med Troms fylkeskommune om at fylkeskommunen tar opp lån og så dekker kommunen kapitalutgiftene. For 2016 beregnes dette til kr 682.500. I 2008 inngikk Troms fylkeskommune og Harstad kommune en avtale om samfinansiering på rassikringsprosjektet Dale-Alvestad. Veien eies av Troms fylkeskommune og investeringsbeløpet ble i hovedsak finansiert av låneopptak. Kommunens andel var et fast beløp

på 25 mill. kroner. Kommunen kan imidlertid ikke lånefinansiere til prosjekter der de ikke står som eiere. Det er derfor inngått en avtale med Harstad kommune om at fylkeskommunen tar opp lån og så dekker kommunen kapitalutgiftene. Kommunens andel av finansieringen betales som andel av årlige renter og avdrag over en periode på 20 år. Refusjon kapitalutgifter i 2016 er kr 2 001 600.

I forbindelse med bygging av bro mellom Kveøy og Hinnøy ble det inngått avtale med Kvæfjord kommune og med Kveøyforbindelsen AS om årlig refusjon på til sammen 1,25 mill. kroner knyttet til medfinansiering av lånekostnader, henholdsvis 1 mill. og 0,25 mill. kroner.

Ved Bardufoss Høgtun videregående skole, flyfag, er det inngått avtale med Universitetet om leie av lokaler, og ved Nord-Troms videregående skole er det inngått avtale om utleie av lokaler til Skjervøy kommune og Lerøy Aurora A/S. Det er budsjettert med en samlet leieinntekt på 0,53 mill. kroner i 2016.

Pensjonsutgifter

Med unntak av løpende pensjonspremier, som budsjetteres på samme ansvar og tjeneste som lønnsutbetalingene, er budsjettet for alle andre pensjonskostnader samlet under sektor 90 – Sektorovergripende poster. Lærerne er fortsatt i Statens Pensjonskasse (SPK), mens alle øvrige ansatte samt folkevalgte er i Kommunal Landspensjonskasse (KLP).

Oppsummering pensjonskostnader

Til sammen gir beregninger av pensjonskostnadene i 2016 følgende konsekvenser i forhold til opprinnelig budsjetttramme fra 2015:

Tabell 2.10.3 Pensjonskostnader (alle beløp i 1 000 kr)

Pensjonsutgift	Endring fra 2015	Budsjett 2016
Reguleringspremie KLP og endring løpend KLP og SPK	-8 237	44 840
AFP-premie 62-64 år, servicepensj., premier andre	-879	4 357
Rentegarantipremie KLP	-861	2 070
Tilsk. sikringsfond, pensjonsktr., aktuarberegning.	140	425
Arb.giv.avgift	-93	435
Sum premieutbetalinger	-9 930	52 127
Premieavvik KLP	116	-37 015
Premieavvik SPK	-10 836	-19 366
Amoritserte premieavvik KLP og SPK	15 691	33 898
Sum pensjonskostnader	-4 959	29 644

Samlet er det budsjettert med en reduksjon på 4,96 mill. kroner i forventede pensjonskostnader i 2016 i forhold til budsjetttrammen fra 2015.

Løpende pensjonspremier

For 2016 har KLP varslet at den løpende premien settes til 10,74 prosent, og SPK har varslet at satsen for neste år blir på 13,00 prosent for lærerne.

Utgifter knyttet til løpende pensjonspremie til KLP blir redusert med 1,82 mill. kroner, og for SPK er det en reduksjon på 3,14 mill. kroner fra i fjor. Dette er ikke lagt inn i rammene til sektorene ennå og beløpene budsjetteres derfor foreløpig på sektor 90. Beløpene justeres mot sektorenes budsjetter senere i budsjettprosessen.

Reguleringspremie KLP

Reguleringspremien til KLP kommer i tillegg til ordinære løpende premiesatser og størrelsen på premien bestemmes av utfallet av lønns- og pensjonsreguleringene. KLP har estimert premier for 2016 basert på en forutsetning om forventet årslønnsvekst på 2,97 prosent. Beregningen viser en forventet utgift på 49,79 mill. kroner og posten er dermed redusert med 0,44 mill. kroner i forhold til budsjettprognosen for 2015.

SPK har en ordning der reguleringspremien er innbakt i ordinære løpende premier, derfor har de også en høyere sats for løpende premie enn KLP.

AFP 62 – 64 år

AFP-premien for aldersgruppen 62-64 år kommer i tillegg til den ordinære løpende pensjonspremie til KLP. Selskapet har beregnet dette til 3,85 mill. kroner for 2016. Dette gir en reduksjon på 0,68 mill. kroner fra budsjett 2015.

Andre pensjonsutgifter

Dette gjelder en del gamle avtaler om servicepensjoner, premie for leger, sykepleiere, OPUS-ansatte (tidligere ansatte) og andre premier for rettigheter til tillitsvalgte samt tilskudd til sikringsfond, sikringsordning og pensjonskontor KLP og honorar for aktuarberegninger SPK med til sammen 1,37 mill. kroner.

Rentegarantipremie

Premien er prisen for forsikringsselskapets garanterte minimumsavkastning til kundene. KLP har foreløpig beregnet beløpet til 2,07 mill. kroner i 2016, en reduksjon på 0,86 mill. kroner fra opprinnelig budsjett 2015.

Premieavvik

Premieavviket er differansen mellom innbetalt premie i året og beregnet pensjonskostnad fra pensjonsselskapene, jfr. kommentarer om pensjon i økonomiplanen.

For 2016 viser foreløpige beregninger fra SPK et negativt premieavvik (reduksjon av kostnadene) på 19,37 mill. kroner. KLP's foreløpige beregninger viser et negativt premieavvik på 37,01 mill. kroner. Begge beløpene er inkl. arbeidsgiveravgift. Til sammen et negativt premieavvik på 56,38 mill. kroner. Dette gir en økning i inntekten på 10,72 mill. kroner i 2016.

Amortiserte premieavvik

Amortiserte premieavvik er summen av 1/7 av tidligere års premieavvik. Basis for årene 2002–2009 tar utgangspunkt i faktiske beløp, mens en for 2010 tar utgangspunkt i foreløpige beregninger av premieavvikene fra KLP og SPK.

For 2016 har KLP og SPK beregnet amortisert premieavvik til 33,89 mill. kroner.

For nærmere redegjørelse vises til kapittel 2.

Momskompensasjon – kompensasjon for merverdiavgift

Det ligger fortsatt igjen vel 7,69 mill. kroner av det opprinnelige inntektskravet på omtrent 70 mill. kroner som ennå ikke er fordelt ut på sektorene. Det er ikke trukket ut mva-kompensasjon fra nye bevilgninger lagt inn i budsjettet i 2016, men dette vil bli gjort senere i prosessen. Fylkesrådet vil fordele restbeløpet ut forholdsvis på de enkelte sektorene i løpet av 2016.

Obligatoriske hovedoversikter

Troms fylkeskommune			
Budsjettskjema 1A Drift	Forslag	Vedtatt	Regnskap
Til fordeling drift	Budsjett 2016	Bud2015	2014
Skatt på inntekt og formue	-840 000 000	-805 800 000	-771 521 696,00
Ordinært rammetilskudd	-2 100 915 000	-2 013 536 000	-1 960 937 722,00
Andre generelle statstilskudd	-3 610 000	-3 900 000	-15 622 668,00
Sum frie disponible inntekter	-2 944 525 000	-2 823 236 000	-2 748 082 086,00
Renteinntekter og utbytte	-6 500 000	-7 133 000	-27 829 783,19
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	79 620 000	70 900 000	62 983 222,92
Avdrag på lån	102 118 000	89 500 000	88 370 840,00
Netto finansinntekter/utgifter	175 238 000	153 267 000	123 524 279,73
Til dekning av tidligere års merforbruk	0		
Til ubundne avsetninger	2 999 000	435 000	3 818 100,00
Til bundne avsetninger	0	0	12 048,00
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	0	0	-1 613 070,68
Bruk av ubundne avsetninger	0	0	-40 192 000,00
Netto avsetninger	2 999 000	435 000	-37 974 922,68
Overført til investeringsregnskapet	0	0	25 998 469,00
Til fordeling drift	-2 766 288 000	-2 669 534 000	-2 636 534 259,95

Kolonnen "Vedtatt budsjett 2015" viser budsjettet etter at fylkesrådet har innarbeidet justeringer etter fullmakt fra fylkestinget i budsjettvedtaket. Dette gjelder fordeling av lønnsvekst 2014 helårsvirkning, korrigeringer for endrede satser pensjon og innlegging av mva-kompensasjon for nye tiltak. Sektorenes rammer er økt med 44,26 mill. kroner som er regulert mot sektorovergripende poster.

Troms fylkeskommune			
Budsjettskjema 1B Drift	Forslag	Vedtatt	Regnskap
Til fordeling drift	Budsjett 2016	Bud2015	2014
Politiske styringsorganer	28 138 700	27 034 900	29 188 122,04
Kontrollorganer	5 160 800	4 995 200	4 559 548,69
Stab- og støttefunksjoner	149 857 000	148 241 700	122 770 715,93
Utdanning	1 049 664 600	1 040 276 400	1 024 408 852,03
Tannhelse	120 410 900	119 889 800	121 219 929,12
Kultur	94 913 100	92 135 800	88 751 954,86
Samferdsel	1 276 280 900	1 178 369 100	1 147 660 986,37
Plan og næring	44 628 000	44 115 100	37 667 658,65
Sektorovergripende poster	-2 766 000	14 476 000	60 306 491,96
Sum anvendelse	2 766 288 000	2 669 534 000	2 636 534 259,65

Troms fylkeskommune			
Budsjettskjema 2A Investeringer			
Beskrivelse	Forslag Budsjett 2016	Vedtatt Budsjett 2015	Regnskap 2014
Investeringer i anleggsmidler	769 625 000	609 175 000	223 493 900,26
Kjøp av aksjer og andeler	0	0	3 198 469,00
Avdrag på lån	8 000 000	0	0,00
Avsetninger	0	0	1 115 027,00
Årets finansieringsbehov	777 625 000	609 175 000	227 807 396,26
<u>Finansiert slik:</u>			
Fordelte utgifter			0,00
Bruk av lånemidler	-596 926 000	-478 474 000	-120 486 322,01
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-2 572 000	0	-7 224 383,33
Tilskudd til investeringer	-11 000 000	-7 984 000	-8 016 000,00
Kompensasjon for merverdiavgift	-136 965 000	-117 002 000	-32 773 964,74
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-2 400 000	-715 000	-4 939 302,48
Andre inntekter	-17 732 000	0	-1 367 846,40
Sum ekstern finansiering	-767 595 000	-604 175 000	-174 807 818,96
Overført fra driftsregnskapet	-10 030 000	-5 000 000	-46 247 470,57
Bruk av avsetninger	0		-6 752 106,73
Sum finansiering	-777 625 000	-609 175 000	-227 807 396,26
Udekket/udisponert = 0	0	0	0,00
Sum	0	0	0,00

Troms fylkeskommune			
Budsjettskjema 2B Investeringer			
Investeringer i anleggsmidler pr. sektor	Budsjett 2016	Vedtatt Budsjett 2015	Regnskap 2014
Politiske styringsorganer	0	0	0,00
Kontrollorganer	0	0	0,00
Stab- og støttefunksjoner			699 709,21
Utdanning	228 425 000	230 000 000	18 444 449,80
Tannhelse	2 500 000		681 435,50
Kultur	0	0	0,00
Samferdsel	546 700 000	379 175 000	203 783 332,75
Plan og næring/Næring	0	0	0,00
Sektorovergrepene poster			4 198 469,00
Sum	777 625 000	609 175 000	227 807 396,26

Vedlegg 1 Sentrale forutsetninger i økonomiplanperioden

1. Faste 2016-priser i hele økonomiplanperioden.
2. Årslønnsveksten fra 2014 til 2015 er satt til 2,7 prosent i tråd med forutsetningene i statsbudsjettet. Det er avsatt 31,7 mill. kroner til dekning av årslønnsveksten i 2016 inkludert lønnsoverheng fra 2015 til 2016. Avsetningen fordeles til de enkelte sektorer i tråd med lønnsforhandlinger som gjennomføres i løpet av 2016.
3. Rammene er prisjustert med 2,7 prosent.
4. Kommunal deflator, det vil si den generelle prisveksten på kommunale tjenester, er 2,7 prosent.
5. Refusjon sykkelønn er økt med 2,7 prosent som er i tråd med den generelle prisjusteringen.
6. Pensjonspremie budsjetteres med hhv. 13,00 prosent pensjonspremie for lærere til Statens Pensjonskasse og 10,74 prosent ordinær pensjonspremie for ansatte til Kommunal Landspensjonskasse (inkludert folkevalgt).
7. I økonomiplanperioden er det budsjettet med differensierte løpende renter.
 - a. Løpende rente på gjeld er budsjettet med henholdsvis 3,0 prosent i 2016, 4,0 prosent i 2017, 2018 og 2019.
 - b. Løpende rente på overskuddslikviditet er budsjettet med 2,2 prosent hvert år i planperioden.
8. I 2016 vil andel av gjeld med fastrentebetingelser være om lag 42 prosent og andel gjeld med flytende rentebetingelser blir vel 58 prosent. Samlet lånegjeld ved inngangen til 2016 vil være om lag 2,3 mrd. kroner.
9. Fylkeskommunalt skattøre er satt til 2,65 prosent i 2016, og er øket med 0,05 prosentpoeng fra 2014.
10. Økningen i skatteinntekter er satt til 5,9 prosent fra 2015 til 2016.
11. Aksjeutbytte er satt til 1,0 mill. kroner fra Ymber AS i 2016. Nivået på utbyttet er holdt uendret i hele økonomiplanperioden.
12. Regnskapet for 2015 er forventet avlagt med regnskapsmessig balanse.
13. Tannlegetakstene økes med 2,7 prosent i tråd med prisstigningen.
14. Kollektivtakstene som er lagt til grunn for 2016, er i tråd med fylkesrådets vedtak i sak 178/15.

15. Hovedelementene i driftsbudsjettet er:

	2016	2017	2018	2019
Frie inntekter (skatt, rammetilskudd, utbytte, rentekompensasjon skolebygg)	-2 945 525	-2 927 677	-2 909 828	-2 891 849
<u>Disponert slik:</u>				
Netto driftsutgifter	2 766 288	2 706 987	2 673 204	2 648 196
Netto renter og avdrag	176 238	206 519	230 743	242 338
Bruk av / Til fondsavsetning	2 999	14 171	5 881	1 315
Balanse	0	0	0	0